

**MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA
BIBLIOTECA NAȚIONALĂ PENTRU COPII „ION CREANGĂ”**

CARTEA BIBLIOTECA CITITORUL

Buletin metodic
Fascicula 23

CHIȘINĂU 2014

CZU 027.625=135.1=111=161.1

C27

Ediție îngrijită de **Claudia Balaban**

Responsabil de ediție: **Lilia Teaci**

Redactor: **Claudia Gurschi**

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Cartea. Biblioteca. Cititorul: buletin metodic / Bibl. Naț. pentru Copii „Ion Creangă”; ed. îngrijită de Claudia Balaban. – Chișinău : S. n., 2014 (Tipogr. „Baștina-Radog”). – ISBN 978-9975-928-15-1. – ISSN 1857-1182.

Fasc. 23. – 2014. – 88 p. – Texte : lb. rom., engl., rusă. – Bibliogr. la sfârșitul art. – 500 ex. – ISBN 978-9975-4420-7-7.

027.625=135.1=111

C27

ISBN 978-9975-928-15-1

ISBN 978-9975-4420-7-7

Firma Editorial-Poligrafică „Baștina-Radog” SRL,
MD-2005, mun. Chișinău, str. Petru Rareș, 49.
Tel./fax 29-40-95,29-40-86
e-mail: producere@radog.md; www.radog.md

Buletinul *Cartea. Biblioteca. Cititorul*, fascicula 23, include diverse materiale cu referire la acțiuni și experiențe interesante din domeniul activității bibliotecare cu copiii și adolescenții, realizate în bibliotecile din republică și de peste hotare.

Rubrica *Evenimente* oferă informații despre unele activități de promovare a cărții și lecturii desfășurate pe parcursul anului 2013: ediția a XVII-a a Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, Campania Națională „Copiii Moldovei citesc o carte”, Concursul literar „La izvoarele înțelepciunii”, ediția a XXIII-a.

Mai multe articole despre activitățile și programele de promovare a lecturii, inclusiv comunicările susținute în cadrul simpozionului „Cartea și lectura – brandul bibliotecii pentru copii”, sunt reunite sub genericul *Teorie și practică*.

La rubrica *Studii. Cercetări* sunt publicate rezultatele unor sondaje despre preferințele de lectură ale copiilor.

Rubrica următoare inserează materiale despre acțiunile desfășurate în cadrul *Anului Spiridon Vangheli în Republica Moldova*, inclusiv Concursul republican de creație „Pe aripile fanteziei în Țara Copilăriei: omagiu lui Spiridon Vangheli”.

În sprijinul activității practice a specialiștilor din bibliotecile publice și cele școlare vine *Portofoliul bibliotecarului*.

Compartimentul *Informații de peste hotare* propune un articol despre lectura copiilor în familiile de imigranți în SUA.

Buletinul poate fi consultat și în variantă electronică la adresa <http://www.bncreanga.md/publicatii.html>

Responsabilitatea pentru conținutul textelor publicate revine autorilor. Opinii, sugestii, materiale pentru publicare pot fi expediate pe adresa:

Biblioteca Națională pentru Copii
„Ion Creangă”
Str. Șciusev nr. 65
MD-2012, Chișinău
Republica Moldova
Tel./Fax: 22 95 56
E-mail: bncreanga@dnt.md

Book. Library. Reader bulletin, the 23rd issue, includes different materials about interesting activities and experiences in the library services for children and adolescents in our country and abroad.

Event chapter offers information about few reading and book promotion activities organised during 2013: the 17th International Children and Youth Book Fair, „Children of Moldova Read ONE Book” National Campaign, „At the Beginning of Wisdom” literary contest (the 23rd issue).

Articles about reading promotion activities and programs, including the papers presented at the Symposium „Book and Reading – the Brand of Children’s Library” are brought together in *Theory and Practice* chapter.

The results of the researches about reading preferences of children are published in the chapter *Studies. Researches*.

The next chapter contains information about the activities organised during *The Spiridon Vagheli Year in the Republic Moldova*, including „On the Wings of Fantasy to the Kingdom of Childhood: Homage to Spiridon Vagheli” Republican Competition.

The chapter *Librarian’s Portofolio* is aimed to support the practical activity of the specialists from public and school libraries and includes few materials on reading promotion activity.

Information From Abroad chapter proposes a review about reading in the families of immigrants in USA.

This bulletin could be found in electronic form on the site <http://www.bncreanga.md/publicatii.html>

The authors are responsible for the content of the articles.

Please, send opinions, suggestions, and articles to the address:

„Ion Creangă” National Children’s Library
65 Şciusev street
MD-2012, Chişinău
Republic of Moldova
Phone/Fax.: 229509, 229556
E-mail: bncreanga@dnt.md

EVENIMENTE

CARTEA ȘI LECTURA – CĂLĂUZĂ SPIRITUALĂ – *Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret* – *Chișinău, 18 – 21 aprilie 2013*

Baza educației, accesul la alte culturi, acumularea cunoștințelor – toate se datorează cărții și lecturii. Cartea și lectura au fost și vor rămâne un izvor nesecat de îmbogățire cognitivă și spirituală specifică pentru toate vârstele, obiectiv esențial și al Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, ajuns la cea de-a XVII-a ediție.

De fapt, Salonul a devenit o motivație excelentă nu numai pentru editarea cărții de valoare adresată tinerilor cititori, dar și un model de afirmare a cărții pentru copii din Republica Moldova atât la nivel național, cât și internațional, un îndemn de susținere a acelor care muncesc la cartea pentru copii și tineret.

Ediția a XVII-a a Salonului, dedicată *Anului Spiridon Vangheli*, a avut o menire specială, cu o nuanță expresivă, caracteristică doar personajelor creației marelui scriitor pentru copii – prieten adevărat al copiilor din întreaga lume.

Cu această ocazie, au fost organizate mai multe acțiuni consacrate scriitorului, inclusiv o expoziție amplă de carte și Medalionul literar cu genericul „Spiridon Vangheli – călător în lumea visului curat”, Forumul Copiilor și expoziția lucrărilor laureaților Concursului republican „Pe aripile fanteziei în Țara Copilăriei: omagiu lui Spiridon Vangheli”.

În cadrul Salonului, în afară de expoziția de carte a celor 160 de edituri din 9 țări, care au expus peste 15000 de titluri de carte, a fost organizată expoziția de ilustrație de carte pentru copii în original, cât și lansarea a 110 volume de cărți noi, după cum urmează: cartea-surpirză „Aventurile lui Ionuț” de Aurelian Silvestru, „Aerul de-acasă” de Efim Tarlapan, „Greierul care s-cri-cri-e” de Arcadie Suceveanu, „Vise cu Dumnezeu” de Gheorghe Calamanciuc, „Amestec de timpuri” de Iulian Filip (Editura „Prut Internațional”), „Poveștile de la Bojdeucă”, volumele XIII, XIV, redactor Constantin Parascan (Editura „Panfilius”, Iași), „A fost odată ca niciodată... : Povești populare, legende, snoave, povestiri din lumea întregă” de Vitalie Filip, „Cel mai frumos creion”, „Raliul din pădure”, „Ospățul din savană”, „Gând și Cuvânt: Cugetări ale personalităților din Basarabia (1940 – 2012)” de Ala Bujor, „Dicționar francez-român de canadianisme” de Victor Vasilache (Editura „Epigraf”), „Copilăria Sfintei Teodora de la

Sihla” de Olga Creangă Caia, „Sfântul Macarie de la Optina” de pr. Teoctist Caia (Editura „Doxologia”, Iași), „Dacul”, „Traista lui Moș Crăciun” de Silvia Ursache, „Ieduții supărați” de Valentina Moșneaga-Mitrofan, „Foka” de Ion Anton (Editura „Silvius Libris”), „Quo vadis națiunea și Uniunea Europeană” de acad. Constantin Marinescu (Editura „Samia”, Iași), „Înger răstignit” de Vasile Burlui (Editura „Apollonia”, Iași), „Rendez vous sideral” de Vasile Burlui (Editura „Le Brontosaure”, Franța), „Soacra cu trei nurori”, „Ivan Turbincă”, „Povestea porcului”, „Dănilă Prepeleac”, „Punguța cu doi bani. Ursul păcălit de vulpe” de Ion Creangă, „Poezia anotimpurilor”, „Страна Буквария” de Miroslava Metleaeva, „Cu mami și cu tati ai spor la toate” de Valentina Lungu, Arcadie Suceveanu, Carolina Rabei (Editura „Litera”), „Acasă la cei dragi” de Ion Ciobanu (Editura „Integritas”), „Dragoste eternă” de Veronica Micle, Mihai Eminescu (Editura „Lyceum”), „Despărțirea de Eminescu?” de Adrian Dinu Rachieru (Editura „Tibiscus”, Serbia), „13 prozatori de ieri” de Adrian Dinu Rachieru (Editura „David Press Print”, Timișoara), „Povestirile de pe Măicuța” de Valentin Talpalaru (Editura „Opera Magna”, Iași), „Cu amurgul în lesă” de Valentin Talpalaru (Editura „Junimea”, Iași), „Seul avec la Vérité = Singur cu Adevărul” de Ion Miloș, „Ștefan cel Mare. Întoarcerea” de Valeriu Țurcanu (Editura „Ars Longa”, Iași), „Puiul mamei, puișor”, „Unde-alergi, băiete?” de Titus Știrbu (Tipografia „Europres”), „Castele pân-la stele” de Nina Slutu-Soroceanu (Tipografia Centrală), „Pisicul informatician” de Nicolae Spătaru, „Unde cresc cuvintele?” de Sergiu Afanasiu (Editura „Arc”), „Nu vă îndrăgostiți primăvara!” de Nicolae Dabija (Editura pentru Literatură și Artă), „Inimă de broscuță”, „Penița Aurie: Înger sau călău?”, „Primii pași spre maturitate”, „Valsul stelar al vieții” de Gheorghe Vîrtosu (Editura „Adenium”, Iași), „Uriășul Periferigerilerimini” de Charles Perrault (Editura „Magic Print”, Onești), „Nălucile din Valea Coccoarei: Roman policier” de Tudor Leonte (Editura „Stef”, Iași), „În ospete la menajerie”, „Ce mașini minunate”, „Lumea pădurii”, „Cântece de leagăn”, „Învață de la Buna dimineața”, „Mica-Ica-Bâzâica” de Claudia Partole (Editura „Moldpresa”), „Drumul spre școala vieții” de Nina Dănilă, „Fetițe-garofițe” de Elena Țirdea-Spinei (Tipografia Centrală), „Învață de la Dumitraș” de Svetlana Botnariuc (Editura „Design. Arhitectură. Stil”), „Noaptea de Rusalii” de Ion Muscalu (Editura „Danaster”, Iași), „Cotul Donului. 1942” de Vasile Șoimaru (Tipografia „Balacron”), „Credința-i calea sufletului”, „Făclii de cântec și de dor” de Raisa Plăieșu (Editura „Cetatea de sus”), „Strigă-mă cu numele tău” de Victoria Tataru (Editura „Editerra-Prim”), „Oază de sinceritate” de Steliana Grama (Tipografia „Reclama”), „La Țepilova Sorociei, la bunici” de Steliana Grama (Editura „Notograf Prim”), „Când eram înger” de Claudia Partole (Editura „Pontos”), „Culegând frumoasele povețe” de Ion Diordiev, „Cu

rădăcinile în vânt” de Nina Slutu-Soroceanu (Editura „Lumina”), „Istoria junimii postbelice”, „Ion Creangă – Măștile inocenței: Viața și opera” de Constantin Parascan (Editura „Timpul”, Iași), „Vorbitul de bine la românii basarabeni. Îngânderări iuliene” de Iulian Filip (Editura „Simbol N.P.”), „Pentru întâlnirea cu tine” de Iulian Filip (Tipografia AȘM), „Veșminte de gală pentru marii pitici” de Vasile Romanciuc, „De ce mă doare inima” de Iulian Filip, „Casă pentru femeia iubită” de Ianoș Țurcanu (Editura „Tipo Moldova”, Iași), „Antene parabolice” de Ion Hadârcă (Editura „Garuda-Art”), „Republica Moldova: Patrimonial = Republic of Moldova: Heritage = Республика Молдова: Наследие” de Ioan Mânăscuță, Mihai Potârniche (Editura „Princesp”).

De un succes aparte s-a bucurat Medalionul literar „Spiridon Vangheli – călător în lumea visului curat”, la care au participat Arcadie Suceveanu, președintele Uniunii Scriitorilor din RM, Constantin Bostan, directorul Bibliotecii Județene „G.T. Kirileanu”, Piatra-Neamț, România, Constantin Parascan, scriitor, dr. în filologie, cercetător literar, Iași, elevi de la liceele „Ștefan cel Mare”, „Natalia Dadiani”, Școala de Arte „V. Poleacov”, copii de la grădinița nr. 201, Durlești etc.

A fost organizată și expoziția de lucrări de artă plastică și artă aplicată a laureaților Concursului „Pe aripile fanteziei în Țara Copilăriei: omagiu lui Spiridon Vangheli”. La concurs au participat circa 700 de copii, prezentând peste 800 de lucrări, cele mai bune fiind premiate în cadrul Forumului Copiilor.

Copiii s-au inclus activ și în Conferința video Moldova – Rusia „Cartea contemporană în viziunea adolescenților”, organizată de Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” și Biblioteca Centrală Orășenească pentru Copii din or. Slantsy, regiunea Leningrad cu susținerea Centrului Rus de Știință și Cultură, Chișinău.

De asemenea, copiii au participat activ și la Concursul de lectură „Știe cel care citește”.

De-a lungul anilor, Salonul se află într-o continuă creștere, remarcându-se prin varietatea temelor ce prezintă interes pentru bibliotecari, profesori, scriitori, ilustratori de carte, editori. Astfel, au fost organizate mai multe întruniri profesionale: Atelierul „eBibliophil sau drumul cărții de la raft în jurul lumii”, formator Cosmin Sabo, Baia Mare, România, Simpozionul „Cartea și lectura – brandul bibliotecii pentru copii”, la care au participat specialiști din Republica Moldova cu diverse și utile teme pentru activitatea bibliotecilor ce servesc copii, inclusiv:

- „Marca bibliotecii publice. Balanța între carte și informația electronică”, *Vera Osoianu*, director adjunct, Biblioteca Națională a Republicii Moldova;

- „Promovarea literaturii pentru copii și tineret de către Biblioteca Județeană „V. A. Urechia”, Galați”, *Ilie Zanfir*, director, Biblioteca Județeană „V. A. Urechia”, Galați, România;
- „Programe cultural-educative sub semnul cărții și al lecturii”, *Ana Botezat*, șefa bibliotecii, Biblioteca pentru Copii „Ion Creangă”, Bălți, Republica Moldova;
- „Susținerea educației permanente: implicarea Filialei „Paul Păltănea” a Bibliotecii Județene „V. A. Urechia”, Galați”, *Cătălina Șoltuz*, director al Filialei nr. 2 „Paul Păltănea”, Biblioteca Județeană „V. A. Urechia”, Galați, România;
- „Cartea pentru copii și formarea viitorului cetățean”, *Stela Cemortan*, doctor habilitat în pedagogie, Institutul de Științe ale Educației, Republica Moldova;
- „Căutându-l pe Guguță” – un film de promovare a lecturii”, *Cristina Catana*, coordonator compartiment Imagine și Patrimoniu, Biblioteca Județeană „G. T. Kirileanu”, Neamț, România;
- „Bibliotecarul școlar – mentor de proiecte. Competențe și abilități”, *Rodica Postică*, bibliotecar, Biblioteca Liceului Teoretic „Petre Ștefănuță”, Ialoveni, Republica Moldova;
- „Stimularea lecturii elevilor prin promovarea cărții de valoare”, *Axenia Golovatenco*, bibliotecar, Biblioteca Liceului Teoretic „Mihai Eminescu”, Chișinău, Republica Moldova;
- „Lectura copiilor în domeniul științei și tehnicii”, *Tamara Țurcanu*, șef Filiala „Maria Drăgan”, Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”, Chișinău, Republica Moldova;
- „Cunoașterea și autocunoașterea prin dialog: Implicarea Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”, *Zinaida Ursu, Lolita Caneev*, șefi de serviciu, Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, Chișinău, Republica Moldova;
- „Sănătate prin lectură”, *Victoria Cebanu*, șef oficiu, Filiala „Ovidius”, Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”, Chișinău, Republica Moldova;
- „Biblioteca și lectura în sprijinul familiei”, *Maria Tataru*, bibliotecar, Biblioteca Gimnaziului nr. 79, Chișinău, Republica Moldova;
- „Bibliotecile de familie – motivare spre lectură”, *Galina Postoroncă*, bibliotecar, Biblioteca Gimnaziului nr. 7, Chișinău, Republica Moldova.

În cadrul simpozionului a fost prezentată cartea lui Nicolae Busuioc „Între sensibilitate și rigoare: Introducere în arta și știința lecturii” (Editura „Vasiliana ’98”, Iași) și organizată expoziția de postere „Programe și proiecte pentru copii” realizate de bibliotecari din rețeaua Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu” Chișinău.

De la o ediție la alta, tot mai activ se includ în activitatea Salonului

ambasadele străine acreditate în Republica Moldova. De exemplu, Ambasada Germaniei, în colaborare cu Liceul Republican de Arte Plastice „Igor Vieru” și Școala de Arte Plastice pentru Copii „A. Șciusev”, a organizat expoziția-concurs de pictură „Lumea basmelor”.

Un eveniment constant al Salonului a devenit ședința Salonului literar-artistic „La Creangă”, moderat de scriitoarea Claudia Partole, în cadrul căruia au fost lansate mai multe volume de carte, între care:

- *Elleny Pendefunda* „Poemele luminii” (Editura „Contact Internațional”, Iași);
- *Marina Damaschin* „La răscruce de anotimpuri” (Editura „Iulian”, Chișinău);
- *Julieta Carmen Pendefunda* „Frunzele roșii” (poezie, Editura „Junimea”, Iași);
- *Zina Bivol* „Meșterul de dantele” (poezie, Editura „Feed Back”, Iași);
- *Zina Bivol* „Frânturi de gânduri” (poezie, Editura „Gens Latina”, Alba Iulia);
- *Dorin Urîtu* „În poiana de alune”, „Cântec de zbor” (poezie, Tipografia Centrală, Chișinău);
- *Zinaida Lungu-Gorgos* „La sfat cu dorul” (Editura „Iulian”, Chișinău);
- *Zinaida Ambroci* „La fereastra sufletului meu” (Editura „Universul”, Chișinău);
- *Ion Găină* „Călătorie în Sufletul Copilăriei: Autobiografică” (Editura „Pontos”, Chișinău);
- *Ion Găină* „The Word (The ABC of the Young Creator) = Cuvântul (ABC-ul tânărului creator)” (Editura „University Press of the South”, New Orleans, SUA);
- *Ion Găină* „Citire în lemn (Monolog pe Aleea Genezei)” (Editura „Pontos”, Chișinău).

Tot aici, a avut loc prezentarea volumului „Frumoasa călătorie în lumea cărților povestită de niște cititori care au format un Club de lectură” (Editura „Cu drag”, Chișinău) și lansarea Almanahului literar „La Creangă”, nr. 27, editat de Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”.

Salonul a păstrat și frumoasa tradiție a cărții-surpriză pe care o primesc gratuit copiii vizitatori ai Salonului. Cartea „Aventurile lui Ionuț” de Aurelian Silvestru a fost dăruită copiilor la ediția a XVII-a a Salonului.

În 15 000 de familii a intrat cartea-surpriză „Aventurile lui Ionuț” de Aurelian Silvestru, grație susținerii financiare a Ministerului Culturii, Ministerului Educației, Ministerului Tineretului și Sportului, Primăriei municipiului Chișinău, Moldova Agroindbank, Editurii „Prut Internațional”, „Baștina-Radog” SRL, cărora le mulțumesc în numele tuturor copiilor, posesori ai acestei cărți.

În acest context, aş vrea să aduc sincere mulțumiri organizatorilor, participanților, conducerii Direcției Generale Educație, Tineret și Sport, conducerii Direcției Cultură, Bibliotecii „Onisifor Ghibu”, Bibliotecii Științifice a USM, Institutului de Filologie al Academiei de Științe a Republicii Moldova, Liceului „Prometeu-Prim”, sponsorilor pentru susținere și înțelegere, pentru alimentarea spirituală a copiilor prin carte.

Ca și la alte ediții, momentul culminant al Salonului a fost decernarea premiilor, în special:

- Premiul **Ion Creangă** (pentru întreaga activitate în domeniul cărții pentru copii), acordat de **Marian Lupu**, președinte al Parlamentului Republicii Moldova – *Arcadie Suceveanu*;
- Premiul **Igor Vieru** (pentru întreaga activitate în domeniul ilustrației de carte pentru copii) – *Simion Zamșa*;
- Premiul **Cartea anului**, acordat de Ministerul Culturii al Republicii Moldova – *Nicolae Dabija*, pentru cartea „Nu vă îndrăgostiți primăvara!” (Editura pentru Literatură și Artă, Chișinău);
- Premiul **Simpatia copiilor** (s-a acordat în baza deciziei Juriului copiilor) – Editura *Adenium* (Iași), pentru cartea „Inimă de broscuță” de Gheorghe Vîrtosu;
- Premiul pentru poezie „**Grigore Vieru**”, acordat de **Alexandru Rusu**, director, „Baștina-Radog” SRL – *Ion Hadârcă*, pentru întreaga creație poetică pentru copii;
- Premiul **Cartea cognitivă** – Editura *Litera* (Chișinău), pentru cartea „Cu mami și cu tati ai spor la toate” de Arcadie Suceveanu, Valentina Lungu, Carolina Rabei;
- Premiul **Cartea de referință** – *Mihai Cimpoi*, pentru volumul „Mihai Eminescu. Dicționar enciclopedic” (Editura „Gunivas”, Chișinău);
- Premiul **Cea mai reușită colecție de carte pentru copii** – Editura *Silvius Libris* (Chișinău), pentru colecția „Păcală și Tândală”;
- Premiul **Cea mai reușită prezentare grafică a cărții** – Editura *Adenium* (Iași), pentru prezentarea grafică a cărții „Inimă de broscuță” de Gheorghe Vîrtosu;
- Premiul **Cea mai reușită ilustrație de carte în original** – *Olga Cazacu*, pentru ilustrațiile la cărțile „Greierul care s-cri-cri-e” de Arcadie Suceveanu și „Aventurile lui Ionuț” de Aurelian Silvestru (Editura „Prut Internațional”, Chișinău);
- Premiul **Cea mai reușită traducere** – *Maria Hîncu*, pentru traducerea cărților „Seul avec la Vérité = Singur cu Adevărul” de Ion Miloș (Editura „Ars Longa”, Iași) și „Antologia de poezia rumana de Moldavia en versión española = Antologie de poezie românească din Moldova în versiune spaniolă” (Editura „Lumina”, Chișinău);

- Premiul **Cel mai frumos amenajat stand** – Editura *Prut Internațional* (Chișinău);
- Premiul **Pentru mass-media** – *Silvia Hodorogea* (TV Moldova 1).

Premii speciale:

- Premiul **Ministerului Culturii al Republicii Moldova** – *Iulian Filip*, pentru volumele „Amestec de timpuri” (Editura „Prut Internațional”, Chișinău), „Vorbital de bine la românii basarabeni. Îngândurări iuliene” (Editura „Simbol – N.P.”, Chișinău), „Pentru întâlnirea cu tine” (Tipografia AȘM, Chișinău);
- Premiul **Ministerului Educației al Republicii Moldova** – *Raisa Leahu*, pentru cartea „Textul liric. Lectură, înțelegere, interpretare” (Editura „Arc”, Chișinău), *Mușata-Dacia Bocoș*, pentru volumul „Instruirea interactivă” (Editura „Polirom”, Iași), *Constantin Parascan* pentru cartea „Istoria Junimii postbelice” (Editura „Timpul”, Iași);
- Premiul **Ministerului Tineretului și Sportului al Republicii Moldova** – *Ion Muscalu*, pentru volumul „Noaptea de Rusalii” (Editura „Danaster”, Iași), *Vasile Șoimaru*, pentru cartea „Cotul Donului. 1942” (Tipografia „Balacron”, Chișinău);
- Premiul **Comisiei Naționale a Republicii Moldova pentru UNESCO „Carte pentru promovarea spiritului de toleranță”** – *Ala Bujor*, pentru volumul „Gând și Cuvânt: Cugetări ale personalităților din Basarabia (1940-2012)” (Editura „Epigraf”, Chișinău);
- Premiul **Primăriei Chișinău** – Editura *Bibliotheca* (Târgoviște), pentru volumul „Târgoviște – Chișinău – Sankt Petersburg”: Antologie de poezie de Mihai Stan și Iulian Filip, *Valentin Talpalaru*, pentru cartea „Povestirile de pe Măicuța” (Editura „Opera Magna”, Iași), Editura *Litera* (Chișinău), pentru antologia „Poezia anotimpurilor”;
- Premiul **Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”** – *Nicolae Spătaru*, pentru cartea „Pisicul informatician” (Editura „Arc”, Chișinău), *Sergiu Afanasiu*, pentru cartea „Unde cresc cuvintele?” (Editura „Arc”, Chișinău), *Efim Tarlapan* pentru cartea „Aerul de-acasă” (Editura „Prut Internațional”, Chișinău);
- Premiul **Asociației Naționale a Uniunilor de Creație din Republica Moldova** – *Ion Diordiev*, pentru volumul „Culegând frumoasele povețe” (Editura „Lumina”, Chișinău);
- Premiul **Uniunii Scriitorilor din Moldova** – *Ianoș Țurcanu*, pentru volumul „Casă pentru femeia iubită” (Editura „Tipo Moldova”, Iași);
- Premiul **Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova** – *Sergiu Puică*, pentru ilustrațiile la cartea „Pisicul informatician” de Nicolae Spătaru (Editura „Arc”, Chișinău);
- Premiul **Secției Naționale IBBY** – *Silvia Ursache* pentru volumul

„Dacul” (Editura „Silvius Libris”, Chișinău), Editura *Știința*, pentru setul de crestomații literare, *Valentina Moșneaga-Mitrofan*, pentru cartea „Ieduții supărați” (Editura „Silvius Libris”, Chișinău), Editura *Beşik* (Baku), pentru „5 новых азербайджанских сказок”, Editura *Ascendia Design*, pentru colecția de software educațional EduTeca (București), *Olguța Caia*, pentru cartea „Copilăria Sfintei Teodora de la Sihla” (Editura „Danaster”, Iași), *Efim Bivol*, pentru cartea „Mic sunt, Doamne, fără Tine” (Editura „Baștina-Radog”, Chișinău), *Ion Găină*, pentru cartea „Călătorie în Sufletul Copilăriei: Autobiografică” (Editura „Pontos”, Chișinău);

- Premiul **Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu” „Cea mai bună carte pentru copiii cu deficiențe de vedere”** – Editura *Integritas* (Chișinău), pentru cartea „Acasă la cei dragi” de Ion Ciobanu;
- Premiul **Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova „Cea mai originală publicație în domeniul bibliologiei”** – *Nicolae Busuioac* pentru cartea „Între sensibilitate și rigoare: Introducere în arta și știința lecturii” (Editura „Vasiliana '98”, Iași), *Tamara Maleru*, pentru biobibliografia „Spiridon Vangheli și universul senin al copilăriei” (Editura „Baștina-Radog”, Chișinău), *Vera Osoianu*, pentru cartea „Biblioteca în căutarea identității” (Tipografia AȘM, Chișinău);
- Premiul revistei **Florile Dalbe** pentru cea mai bună carte a unui autor elev – *Elleny Pendefunda*, pentru cartea „Poemele luminii” (Editura „Contact Internațional”, Iași), *Marina Damaschin*, pentru cartea „La răscruce de anotimpuri” (Editura „Julian”, Chișinău);
- Premiul **„Danaster”** pentru proză pentru copii al Fundației Culturale „Eco Art” din Iași – *Ion Anton*, pentru cartea „Foka” (Editura „Silvius Libris”, Chișinău), *Gheorghe Calamanciuc*, pentru cartea „Vise cu Dumnezeu” (Editura „Prut Internațional”, Chișinău);
- Premiul pentru debut în poezie (autor-elev) al Casei de Presă și Editură **„Contact Internațional”** – *Ion Ciobanu*, pentru cartea „Acasă la cei dragi” (Editura „Integritas”, Chișinău).

Diplome de mențiune s-au acordat:

- *Julieta Carmen Pendefunda*, pentru volumele „Frunzele roșii” (Editura „Junimea”, Iași);
- *Nina Dănilă*, pentru cartea „Drumul spre școala vieții” (Tipografia Centrală, Chișinău);
- *Nina Shutu-Soroceanu*, pentru cartea „Cu rădăcinile în vânt” (Editura „Lumina”, Chișinău);
- *Eugenia Dima* și *N. A. Ursu*, pentru volumul „Stihuri” de Shimonahia Xenia Iordachi Hagi de la mănăstirea Agapia (Editura „Gunivas”, Chișinău);

- Editura *Arc*, pentru setul educațional „Joacă-te și învață” de Valentina Lungu, Marina Alevschi, Ala Panait, Maria Savițchi;
- *Vasile Burlui*, pentru volumul „Rendez vous sideral” (Editura „Apollonia”, Iași);
- *Vitalie Răileanu*, directorul BP „O. Ghibu”;
- *Elena Roșca*, directorul BP „Alba Iulia”;
- *Aurelia Hanganu*, director al Bibliotecii AȘM;
- *Vasile Bahnaru*, director al Institutului de Filologie al AȘM;
- *Ambasada Republicii Azerbaidjan*;
- *Ambasada Republicii Belarus*;
- *Ambasada Republicii Populare Chineze*;
- *Ambasada Franței*;
- *Alianța Franceză din Moldova*;
- *Ambasada Germaniei*;
- *Valentina Turvinenco*, director Deutscher Lesesaal;
- *Ambasada Federației Ruse*;
- *Centrul Rus de Știință și Cultură*;
- *Valeriu Țurcanu*, pentru volumul „Ștefan cel Mare. Întoarcerea” (Editura „Pontos”, Chișinău);
- *Claudia Partole*, pentru cartea „Când eram înger” (Editura „Pontos”, Chișinău).

Cu certitudine, Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret a devenit un bun național, care ne ajută să ne apropiem de împărăția comorilor, de tainele cunoașterii datorite de cuvântul scris, or, înțelepciunea, tristețea și bucuria lumii se află în cărți. Jaques-Henri Bernardin de Saint Pierre, scriitor francez, scria: „Prin mijlocirea lor strângem în jurul nostru lucrurile, locurile, oamenii și vremurile”. Din cele mai vechi timpuri, lectura i-a smuls pe oameni din negura ignoranței. Prin conținutul lor, cărțile iau locul sutelor de dascăli. Ele ne transformă, ne ajută să ne găsim un rost în viață, să ne limpezim mintea și sufletul.

Claudia BALABAN,
președinte al Secției Naționale IBBY în Republica Moldova,
director general al Bibliotecii Naționale
pentru Copii „Ion Creangă”

CAMPANIA NAȚIONALĂ „COPIII MOLDOVEI CITESC O CARTE – 2013”

Motto:

*Ce poate fi mai drag inimii omului decât o carte,
mai ales când aceasta îl ajută să-și cunoască propria inimă.*

(J. de Letraz)

Cea de-a doua ediție a Campaniei Naționale „Copiii Moldovei citesc o carte”, organizată de Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” în colaborare cu scriitorii, editorii, ilustratorii de carte, bibliotecile publice din republică, desfășurată sub patronajul Primei Doamne a Republicii Moldova Margareta Timofti, a fost dedicată cărții lui Nicolae Dabija „Nu vă îndrăgostiți primăvara!”, o colecție de nuvele, însoțite de desene grafice ale autorului.

În acest proiect s-au implicat copii, profesori, bibliotecari din 22 de raioane ale republicii, municipiul Bălți și municipiul Chișinău, care au dat dovadă de mult interes și receptivitate, lecturând cu drag cartea, precum și participând activ la diverse activități organizate cu această ocazie. Formele acestor activități au fost diverse: lecturi individuale, lecturi publice, lecturi comentate, lecturi radiofonice, mese rotunde, reviste bibliografice, expoziții de carte, victorine literare, medalioane literare, întâlniri cu autorul, discuții, dezbateri, conferințe, acțiuni teatralizate, concursuri de creație literară și de desen inspirate din lectura cărții respective ș.a. Cele mai emoționante, desigur, au fost întâlnirile cu autorul, despre care e puțin de spus că au fost activități de zile mari. În cadrul lor participanții au avut ocazia să-l cunoască personal pe Nicolae Dabija, să-i adreseze întrebări și să primească răspunsuri peotriva așteptărilor, ceea ce a dus la o mai bună înțelegere a substratului filosofic al textului de către cei prezenți.

Copiii au rămas foarte entuziasmați și inspirați de cartea citită, iar activitățile organizate cu această ocazie le-au stimulat spiritul creator, oferindu-le posibilitatea de a-și cunoaște mai bine abilitățile personale.

Activitățile au finalizat cu Conferința republicană de totalizare, care a avut loc în data de 20 decembrie 2013, la Filiala Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” (Teatrul „Licurici”). La eveniment au participat: Prima Doamnă a Republicii Moldova Margareta Timofti, academicianul Mihai Cimpoi, scriitorii Aurelian Silvestru, Iulian Filip și Ianoș Țurcanu, elevi, profesori, bibliotecari din raioanele și municipiile republicii.

Doamna Margareta Timofti i-a sfătuit pe copii să aplice în viață cunoștințele pe care le acumulează din cărți, remarcând faptul că „omul

inteligent nu e cel care citește multe cărți și se laudă cu numărul lor, ci acel, care a rămas cu ceea ce a citit din cărți, cu ceea ce l-a format”. Dumneaei a ținut să le mulțumească și scriitorilor prezenți, îndeosebi lui Nicolae Dabija, pentru valorile pe care le promovează, precum și doamnei Claudia Balaban, director general al Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”, „care gestionează cu mult har acest proiect și multe altele”.

Programul Conferinței a inclus și momente artistice prezentate de copii de la Liceul Teoretic „Onisifor Ghibu” din Chișinău (Grupul vocal „Unison”, conducător artistic Valentina Borodin), Liceul Teoretic „Andrei Vartic” din Ialoveni (Mihaela Gangan, Anastasia Fustei, Cristina Monacu, Mihai Silistraru, Lidia Zdragat, profesoară Ana Doschinescu), Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din Fălești (Anișoara Olaru), Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu” din Călărași (Lucia Ciubuc), Liceul Teoretic Ștefan-Vodă (Dumitru Cornișel, Ana Tun, Corina Darii), Liceul Teoretic Hârbovăț, Anenii-Noi (Dorina Ispir), Centrul de Creație „Floarea soarelui” din Chișinău (Veruța Danîlev, Sofia Bondari, Victoria Chiseliță, Anastasia Moldovanu, Maria Agrici, Igor Manole, Andreea Cojocar, Diana Buruian, Adelina Ardelean, conducător artistic Zinovia Bivol), Clubul de Dansuri Sportive „Flagrant”, Chișinău (Anastasia Pereteatcu, Dan Ciobanu). Acești copii au înscenat mai multe nuvele din volumul „Nu vă îndrăgostiți primăvara!”, au prezentat eseuri în baza cărții respective, în care au descifrat semnificații, au formulat mesaje și și-au expus opiniile.

Doamna Galina Musteață, directoarea Bibliotecii Publice Orășenești Ștefan-Vodă, a vorbit despre impactul acestei cărți asupra formării personalității adolescenților, îndemnându-i, precum a făcut-o și Nicolae Dabija în cartea „Nu vă îndrăgostiți primăvara!”, să fie curajoși, „*să învețe să zboare...*”, căci „*a zbură se poate învăța, ca și a înota sau a schia, de pildă. Trebuie doar să dorești, să perseverezi, să exersezi zilnic, în fiecare clipă... o exersare mai mult lăuntrică a potențelor interioare ale fiecăruia dintre noi...*”.

La finele conferinței, Nicolae Dabija le-a mulțumit tuturor celor care au fost implicați în desfășurarea acestui eveniment de anvergură națională, subliniind faptul că, deși cartea „Nu vă îndrăgostiți primăvara!” e scrisă într-o manieră mai complicată, copiii au descifrat textele, au pătruns în miezul metaforei, ceea ce l-a făcut doar să se bucure. Profund impresionat de părerile cititorilor, scriitorul a conchis că „*...națiunea care încă mai citește este salvată...*”.

Cei prezenți la Conferința de totalizare a Campaniei au avut prilejul să ia cunoștință și de o amplă expoziție de carte cu genericul „Sufletul meu e o carte, pe care-o traduc în cuvinte”, care a inclus publicații ale scriitorului

Nicolae Dabija, precum și studii, articole despre activitatea prodigioasă a Domniei Sale.

„Nu vă îndrăgostiți primăvara!” a reaprins în noi lumina întâlnirilor de suflet” – este una dintre afirmațiile copiilor, care confirmă faptul că Nicolae Dabija a oferit o carte bună publicului cititor .

Maria HAREA,
șef serviciu Asistență de specialitate, coordonare și cooperare,
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”

AVENTURA CUNOAȘTERII CU JULES VERNE

Jules Verne, supranumit „celebrul călător în viitor”, a fost în atenția a sute de copii din Republica Moldova și din județul Neamț, România, care au participat la ediția a XXIII-a a Concursului literar „La izvoarele înțelepciunii”.

Celebrele romane ale clasicului literaturii franceze – „Căpitan la cincisprezece ani”, „Insula misterioasă”, „Copiii căpitanului Grant”, „Cinci săptămâni în balon”, „Castelul din Carpați”, au fost citite și recitate de numeroși elevi din clasele a VI-VIII-a. Mulți dintre ei, grație participării la concurs, au descoperit fascinația cărților de aventură și anticipație scrise de acest romancier, precum și interesante informații din biografia lui.

După parcurgerea bibliografiei recomandate de organizatorii concursului: Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, Ministerul Culturii, Ministerul Educației, Direcția Generală Educație, Tineret și Sport Chișinău, Secția Națională IBBY, Uniunea Scriitorilor, Fondul Copiilor din Republica Moldova, Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” din Piatra-Neamț, Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Național Neamț, Inspectoratul Școlar Județean Neamț, elevii au susținut diverse probe în fazele locală, raională sau municipală, republicană și finală.

În faza republicană au participat 63 de elevi din 51 de localități ale Republicii Moldova. Juriul, care le-a apreciat nivelul de asimilare a lecturilor, a avut următoarea componență: președintele juriului - *Arcadie Suceveanu*, președinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova, *Adrian Ghicov*, consultant responsabil de limba și literatura română la Ministerul Educației, *Iustina Franțuz*, specialist principal la DGETS Chișinău, *Victoria Tomuz*, redactor-șef la Redacția emisiuni pentru copii la Radio Moldova, *Eugenia Bejan*, director adjunct al Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”.

La prima probă participanții au avut de răspuns la un test cu 13 întrebări referitoare la biografia scriitorului și istoria apariției operelor sale. Proba a doua și a treia au avut ca scop verificarea nivelului de pătrundere a textelor operelor recomandate de către elevi.

Tradițional, au fost acordate 10 premii I, 10 premii II și 10 premii III și 36 de mențiuni de participare.

Primii zece premianți din Republica Moldova au întreprins o călătorie pe plaiurile nemțene ale României, în perioada 6-9 iulie, pentru că acolo, la Piatra-Neamț, a avut loc faza finală a concursului.

Dar, înainte de a ajunge la Piatra-Neamț, echipa din Republica Moldova a poposit la Mănăstirea Putna, pentru a se închina la mormântul lui Ștefan cel Mare și Sfânt și a cere binecuvântare de la părinții ce slujesc în sfânta mănăstire. Scriitorul ieșean *Ion Muscalu*, un prieten fidel al Bibliotecii „Ion Creangă”, a întâmpinat delegația basarabeană și a organizat și o vizită la Chilia lui Daniil Sisastrul.

Cei zece elevi, deținători ai premiului I în faza republicană a concursului în Republica Moldova, au participat în concurs alături de zece elevi din județul Neamț în trei probe: un test grilă referitor la biografia scriitorului, un test în scris și o probă orală cu referire la opera scriitorului.

Romanele recomandate spre lectură elevilor, ca și toate scrierile lui Jules Verne, sunt dolda de evenimente, personaje, descrieri și concurenților nu le-a fost ușor să asimileze conținutul acestora. Cu atât mai îmbucurătoare au fost răspunsurile concurenților pentru juriul format din *Claudia Balaban*, director general al Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”, *Constantin Bostan*, director al Bibliotecii Județene „G. T. Kirileanu” Neamț, Piatra-Neamț, *Adrian Ghicov*, dr. în filologie, consultant responsabil de limba și literatura română la Ministerul Educației al Republicii Moldova, *Iustina Franțuz*, specialist principal la Direcția Generală Educație, Tineret și Sport din municipiul Chișinău, *Cristina Catana*, șef serviciu la Biblioteca Județeană „G. T. Kirileanu” Neamț, Piatra-Neamț, *Eugenia Bejan*, prim adjunct al directorului general al Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”. Elevii au oferit răspunsuri argumentate, laconice și exprimate coerent într-o limbă românească corectă. În deosebi, am fost mândri de prestața elevilor basarabeni, care a fost apreciată ca fiind foarte bună și de organizatorii concursului din Piatra-Neamț. S-a făcut simțită experiența pe care ei au acumulat-o parcurgând mai multe faze ale concursului: locală, raională și republicană.

Toți participanții la concurs au fost considerați câștigători și s-a oferit tuturor un premiu bănesc și cartea „Nu vă îndrăgostiți primăvara!” de Nicolae Dabija. Totuși, pentru a respecta spiritul de competiție s-au acordat diplome diferențiate: Gradul I (*Nicoleta Arnaut*, Gimnaziul s. Văsieni, Telenești, R. Moldova; *Ștefania-Alexia Prisacă*, jud. Neamț, România); Gradul II (*Dan Percic*, Liceul Teoretic Costuleni, Ungheni; *Ana Lorena Iftode*, jud. Neamț); Gradul III (*Ionela Borozan*, Liceul Teoretic Racovăț, Soroca; *Daiana-Andreea Balan*, jud. Neamț) și Mențiuni (*Valeria Tamașciuc*, Gimnaziul Stolniceni, Hâncești; *Diana Balan*, Liceul Teoretic Țințăreni, Telenești; *Liviu Glecler*, Liceul Teoretic „Ion Creangă”, Ungheni; *Radu Carauș*, Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, s. Ghindești,

Florești; *Iustina Maxian*, Liceul Teoretic „Ion Creangă”, Soroca; *Gheorghe Cecan*, Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”, Bălți; *Mirela Burduja*, Liceul Teoretic „Alexe Mateevici”, Chișinău; *Ana-Alexandra Asandului*, *Ana-Florina Brașoveanu*, *Ioan-Alexandru Bulai*, *Alina-Simona Chilat*, *Serena Falanga*, *Laura-Mariana Mocanu*, *Dragoș-Constantin Stan*, jud. Neamț).

Organizatorii fazei finale a Concursului „La izvoarele înțelepciunii”, atât cei din Republica Moldova, cât și cei din România, se străduiesc să ofere participanților de pe ambele maluri ale Prutului cât mai multe oportunități de a se cunoaște între ei. Astfel că, după probele de concurs, colegii din Biblioteca Județeană „G. T. Kirileanu” Neamț au organizat un program cultural-turistic pentru toți copiii și adulții care îi însoțeau. Mai întâi, am vizionat un excelent spectacol „Măria sa Guguță”, prezentat de trupa Teatrului de Joacă al Bibliotecii Județene „G.T. Kirileanu”, îndrumată de Maria și Gheorghe Hibovschi. Apoi au urmat plimbarea aeriană cu renumita Telegondolă din Piatra-Neamț, o vizită la Mănăstirea Pângărați, întâlnirea la Biblioteca Publică Bicaz cu primarul localității, dl Nicolae Sălăgean, plimbarea cu vaporeșul pe Lacul Izvorului Muntelui și un popas la Cheile Bicazului. Copiii din Republica Moldova au rămas fascinați de frumusețea locurilor vizitate, mai ales că opt din ei pentru prima dată au ajuns în România, și și-au făcut mai mulți prieteni printre copiii nemțeni.

După despărțirea de gazdele din Piatra-Neamț, delegația basarabeană și-a continuat călătoria spre Târgu-Neamț, unde era așteptată cu dragoste deosebită de familia dnei Olguța Caia, strănepoata scriitorului Ion Creangă, și a părintelui Teoctist Caia, precum și de enoriașii Bisericii „Sf. M. Mc. Haralambie”. Au urmat două zile de pelerinaj la sfintele mănăstiri din zona Neamțului: Văratice, Agapia, Neamț, Secu, Sihăstria. La Văratice i-am adus un omagiu poetei Veronica Micle, al cărei mormânt se află în preajma mănăstirii, iar la Sihăstria ne-am rugat în chilia și la mormântul părintelui Ilie Cleopa. Întorcându-ne de la mănăstirea Neamț, nu am putut să nu trecem pe la Casa memorială „Mihail Sadoveanu” de lângă Schitul Vovidenia, care este și Casa memorială a mitropolitului Visarion Puiu. În Târgu-Neamț am vizitat neapărat Casa de la Humulești, unde s-a născut și a copilărit Ion Creangă, și Casa memorială „Veronica Micle”. Cele mai puternice impresii a lăsat în sufletul nostru Cetatea Neamț, care se înalță și mai semeț după lucrările de restaurare și amenajare desfășurate în ultimii ani.

Credem și sperăm că amintirile de la acest concurs și această călătorie vor rămâne mult timp în memoria copiilor și îi vor stimula să citească în continuare.

Eugenia BEJAN,
director adjunct,
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”

MARCA BIBLIOTECII: BALANȚA DINTRE CARTE ȘI INFORMAȚIA ELECTRONICĂ

Marca bibliotecii – cartea, este una dintre cele mai vechi și mai puternice mărci constituite vreodată. În lume există doar câteva mărci de asemenea valoare. A fost nevoie de secole pentru constituirea ei și, deci, nu va fi ușor de a o înlocui. Dr. Steve Matthews, autorul blogului „XXI Century Library Blog”, în articolul *Physics of Your Library Brand* menționează că mărcii bibliotecii îi poate fi aplicată Legea lui Newton care, adaptată la realitatea bibliotecii, ar suna cam așa: „Cu cât este brandul mai masiv, cu cât conține mai mult bagaj, cu atât mai multe forțe vor fi necesare pentru a-i schimba poziționarea”. Deci, cu cât este mai veche și mai puternică marca, cu atât va fi mai greu de schimbat.

O altă întrebare este dacă trebuie schimbată această marcă. Ca și în multe alte probleme, în mediul profesioniștilor din domeniu, nu există și nici nu poate exista unanimitate în această dispută. Dar suficient de mulți bibliotecari se întreabă cum poate biblioteca să se reinventeze și să-și schimbe marca pentru a supraviețui în era tehnologiilor și a informației. Unii consideră că biblioteca trebuie să-și promoveze schimbările din interiorul profesiei, pentru a schimba percepția utilizatorilor și a publicului în general. Alții sunt convinși că, până când stereotipurile vechi nu vor fi schimbate cu simbolurile bibliotecii noi a secolului XXI, bibliotecarii vor fi sub presiunea grea a întrebărilor de felul „de ce mai avem nevoie de bibliotecă?”, „bibliotecile nu au termen de expirare?”.

Cum poate biblioteca să se reinventeze pentru a supraviețui în era tehnologiilor și a informației? Pentru a grăbi schimbarea mărcii, unii profesioniști recomandă bibliotecilor să-și schimbe logourile pentru programele de bibliotecă, să inițieze evenimente și campanii unde să nu figureze cuvintele „carte” sau „bibliotecă”. Pentru mine personal este mult mai apropiată poziția lui Steve Coffman, vice președinte al companiei Library Systems & Services (LSSI), responsabil de proiectarea unor noi produse și servicii de bibliotecă, inițiator al serviciilor de referințe virtuale. În articolul *The Decline and Fall of the Library Empire*, publicat în aprilie 2012 și citat foarte activ de comunitatea bibliotecară internațională, cunoscutul bibliolog american accentuează faptul că în ultimii 30 de ani istoria bibliotecii a cunoscut numeroase proiecte, planuri și uneori doar vise, privind căile prin care biblioteca ar putea să joace un rol mai important în

revoluția digitală care continuă să transforme mediul informațional. Steve Coffman face o analiză a proiectelor mari care se credea că pot fi salvarea bibliotecilor: Catalogul Colaborativ al Resurselor Online, Biblioteca 2.0, referințele virtuale (Reference servicis 24/7, QuestionPoint), dotarea bibliotecilor cu computere pentru accesul public, cărțile electronice, biblioteca electronică. Prin aceste proiecte bibliotecarii au jucat un rol important în revoluția digitală care a transformat informația și industria digitală din ultimele câteva decenii. Dar lumea se schimbă, serviciile promovate de biblioteci în mediul digital sunt înlocuite de tehnologii mai noi sau mai bune, sau de instituții poziționate mai bine pentru a promova aceste servicii electronice, cum ar fi Amazon cu Biblioteca de împrumut pentru posesorii de Kindle. Steve Coffman consideră că, după 50 de ani pe piața digitală, bibliotecile au ajuns exact acolo de unde au pornit. Ceea ce rămâne foarte clar sunt spațiile, cărțile fizice și oamenii care încă mai vin să le utilizeze. A descoperi cum să exploatăm aceste valori în mediul nou nu va fi ușor. Autorul se întreabă dacă nu ar fi înțelept „să lăsăm în pace biblioteca electronică și să ne concentrăm asupra cărților și a spațiilor – acestea din urmă posibil să definească biblioteca viitorului”.

Tot mai mulți utilizatori din generația net vorbesc despre faptul că cu cât folosesc mai mult cititoarele de cărți electronice, cu atât se conving mai mult de avantajele cărții în format tradițional. Într-un articol postat pe <http://social.moldova.org/news/ebook-grupuri-vs-carte-cenaclu-opinie-233647-rom.html> scriitorul Alexandru Vakulovski aduce dovezi grele de ce nu crede în dispariția cărții în format tradițional.

La Conferința Internet Librarian 2012 cu genericul „Transformational Power of Internet Librarians: Promise & Prospect”, care a avut loc între 22-24 octombrie 2012 în Monterey, California, Steve Coffman a revenit la ideile expuse în articol, fiind și mai convins de faptul că „unicul produs pe care s-a ținut, se ține și se va ține în viitor biblioteca este cartea tipărită”. Coffman sugerează bibliotecarilor să înceteze să risipească resursele și așa limitate pe diverse inițiative și să se orienteze mai mult spre cartea tipărită. El consideră că Imperiul bibliotecii încă poate fi transformat, dacă:

- vom pune la baza misiunii bibliotecii promovarea cărții și a informației tipărite;
- ne vom axa pe formatul tipărit atâta timp cât acesta mai contează;
- vom folosi în avantajul nostru mediul hybrid pentru a susține și promova valorile existente;
- vom folosi tehnologiile pentru a furniza eficient serviciile și a reduce costurile de funcționare;

- ne vom pregăti să concurăm cu alți prestatori de servicii bibliotecare în domenii unde producția tipărită dispăre.

Dacă nu vom face noi acest lucru, consideră Coffman, se vor găsi alții să o facă în locul nostru. Putem fi sau nu de acord cu Steve Coffman, însă mesajul vine de la un profesionist cu multă experiență la activ, inițiator al proiectului „Referințe virtuale online”, care dezvoltă diverse servicii virtuale și care cunoaște lucrurile din interior.

Deși se credea că informația, tehnologiile vor înlocui marca bibliotecii, acum doar foarte puțini insistă pe această idee. Tehnologiile își au rostul lor, dar nu pot fi un substituent al cărții și al lecturii. Și una și alta pot fi practicate cu succes atât în spațiul virtual, cât și în spațiul fizic al bibliotecii. Indiferent de evoluția tehnologiilor, bibliotecarul trebuie să rămână în centrul activității bibliotecii. Lucrul acesta îl înțeleg și corporații care prosperă din contul tehnologiilor. Deși Fundația Familiei Paul G.Allen, cofondator Microsoft, investește în programe de dotare a bibliotecilor cu tehnologii moderne, cea mai mare investiție pe care o face în anul 2013 în biblioteci se axează pe un program de consultanță a utilizatorilor bibliotecilor din Multnomah, Oregon, care prevede asistarea acestora de către bibliotecari în procesul de alegere a cărților pentru lectură și crearea unor relații utilizator–bibliotecar de lungă durată. Un program similar este în desfășurare în Biblioteca Publică Seattle, în care cititorii răspund unor întrebări, sugestii adresate de bibliotecari despre ce ar dori să citească în continuare. Noul program din Oregon se dorește a fi un model care ar putea fi urmat de alți bibliotecari din țară. Într-o lume a roboților asistența unei ființe umane sensibile este mai valoroasă decât oricând. Studiile demonstrează că oamenii prețuiesc mai mult biblioteca atunci când au o relație bună cu un bibliotecar.

Bibliotecarii din occident deja încep să înțeleagă esența mesajului lui Umberto Eco expus în discursul „De la Internet la Gutenberg” (prezentat în Academia Italiană) și în interviul „Nu sperați că veți scăpa de cărți”.

Bibliotecile din țările dezvoltate, unde accesul Internet în biblioteci nu mai este o atracție, deoarece populația are acasă tehnologii și acces Internet, deja se întreabă „ce urmează?”. Noi încă trebuie să parcurgem această cale. Potrivit statisticilor, 55% din populația țării utilizează Internetul. Dar deja de pe acum trebuie să potrivim bine balanța între promovarea cărții și a lecturii, promovarea informației, promovarea serviciilor.

Toate sondajele efectuate în ultimii ani demonstrează faptul că marca bibliotecii este cartea. Cititorii revistei „American Libraries”, fiind întrebați ce teme ar dori să vadă mai frecvent în revistă, au răspuns „cărțile”.

Un studiu efectuat recent în Marea Britanie scotea în evidență faptul că majoritatea respondenților la întrebarea „care este scopul frecventării bibliotecii?” au răspuns „pentru a împrumuta cărți”. Răspunsul trezește cel puțin nedumerire pentru că Marea Britanie, țară puternic industrializată, nu putea să nu investească masiv în informatizarea bibliotecilor. Se pare că nu s-a investit suficient, dacă nici aici marca bibliotecii nu s-a extins mai departe de carte pentru a cuprinde și informația.

Identificarea mărcii bibliotecii a fost printre scopurile principale a două studii mari efectuate de OCLC – „Percepția bibliotecii și a resurselor informaționale” (2005) și „Percepția bibliotecilor: Context și Comunitate” (2010). Organizatorii studiilor au încercat să găsească răspuns la întrebările: *Ce gândesc consumatorii de informații despre biblioteca de azi? Cum identifică consumatorii de informații biblioteca în universul în continuă creștere al alternativelor? Care este imaginea bibliotecii? Care este identitatea bibliotecii în mințile consumatorilor de informații?* Întrebarea ce trebuia să clarifice aceste momente a fost „Care este primul lucru ce vă apare în minte atunci când vă gândiți la o bibliotecă?”. În primul studiu au fost primite 3785 de comentarii de la 3163 de respondenți. 70% dintre aceștia, din toate ariile geografice și din toate grupurile de vârstă, asociază biblioteca în primul rând cu cărțile. Cuvintele *carte* și *cărți* au fost menționate de 2152 de ori, cuvântul *informație* de 291 de ori. Destul de rar apar cuvintele *acces*, *spațiu fizic*, *bibliotecar*, *biblioteca spațiu pentru informare*. „Cărțile” și „informațiile” întrunesc cele mai pozitive asociații cu biblioteca. Peste tot domină ideea „brândul bibliotecii este egal cu cartea”.

Atunci când încearcă să descrie biblioteca sau serviciile oferite de bibliotecă, bibliotecarii folosesc frecvent cuvintele: *încredere*, *intimitate*, *informație corectă*, *informație de calitate*, *educație*, *instruire*, *comunitate*, *acces*. În răspunsurile la întrebarea formulată mai sus respondenții n-au folosit niciodată cuvintele *încredere*, *informație calitativă*, *intimitate*. Cuvântul *calitate* a fost menționat de două ori, *educație* de patru ori, *instruire* de nouă ori, *gratuit* de 70 de ori. Disonanța dintre asocierea de către beneficiari a bibliotecii cu cartea și asocierea de către bibliotecari a bibliotecii cu un set mai larg de produse și servicii rezidă în insuficiența informării utilizatorilor. Studiul din 2005 a demonstrat că utilizatorii de informații nu sunt conștienți de ceea ce pot oferi în prezent bibliotecile. Majoritatea cetățenilor nu cunosc serviciile pe care le oferă biblioteca din aria de servire. 58% dintre respondenți nu cunosc faptul că bibliotecile oferă reviste electronice, baze de date online. 34% nu cunosc că bibliotecile lor

au Web site-uri. Nivelul scăzut de conștientizare a resurselor electronice a fost evident și în studiul din anul 2010. Cei mai mulți consumatori de informații nu cunoșteau faptul că bibliotecile oferă baze de date online (56%), cărți electronice (56%), reviste electronice (60%).

Recent, Centrul Pew de Cercetare a Internetului și a Vieții Americanilor a publicat raportul privind bibliotecile, utilizatorii și cărțile electronice. Organizatorii studiului au fost șocați să descopere că cei mai mulți dintre americani nu cunosc faptul că bibliotecile împrumută cărți electronice, deși 76% din bibliotecile publice oferă acest serviciu. De ce consumatorii de informații sunt atât de neinformați? Nefamiliarizarea indivizilor cu resursele electronice ale bibliotecii este oare cauza sau efectul unui punct de vedere potrivit căruia marca bibliotecii este promovarea cărții? Poate că respondenții nu cunosc faptul că bibliotecile au Web site-uri și resurse electronice deoarece nu se așteaptă ca în biblioteci să găsească mai mult decât cărți? Aceste întrebări ar trebui să dea bătăi de cap lumii bibliotecare.

La fel de importantă, precum cunoașterea mărcii bibliotecii, în prezent este înțelegerea perspectivelor mărcii. Poate oare marca să fie extinsă ori actualizată pentru a fi mai relevantă, pentru a fi mai mult decât doar cartea? Care sunt posibilitățile? Poate imaginea mărcii să se schimbe sau să se extindă? Ce potențial există pentru extinderea mărcii bibliotecii dincolo de carte? Pentru a explora perspectivele mărcii bibliotecii, respondenții au fost rugați să privească dincolo de prima impresie și să răspundă la întrebarea „Care este misiunea principală a bibliotecii?”. Puțin mai mult de jumătate (53%) au indicat informația. 31% au indicat că scopul principal al bibliotecii este cartea. Răspunsuri de felul „a promova resurse pentru instruire, cercetare și pentru destindere” indică un punct de vedere multidimensional despre rolul bibliotecii. Au fost menționate și instruirea, cercetarea etc. Majoritatea respondenților au indicat că, din punctul lor de vedere, misiunea bibliotecii este mai largă decât numai cartea.

Să vedem cum s-au schimbat percepțiile utilizatorilor după cinci ani, timp în care bibliotecile au investit enorm în resursele electronice. Conform statisticilor generate de Institute of Museum and Library Services, bibliotecile publice din SUA, din anul 2003 și până în anul 2008, au majorat cheltuielile pentru procurarea resurselor electronice cu 66%. În aceeași perioadă, conform National Center for Education Statistics, bibliotecile universitare au crescut cheltuielile pentru resursele electronice cu 233%. Studiul din 2010 demonstrează că încrederea precum că bibliotecile înseamnă cărți este chiar mai puternică decât în anul 2005. Deși tehnologiile și serviciile online ocupă tot mai mult din timpul consumatorilor, percepția

de către aceștia a bibliotecii ca echivalent carte se consolidează. Astfel, dacă în anul 2005 cei mai mulți americani (69%) declarau că primul lucru care le vine în minte atunci când se gândesc la bibliotecă sunt cărțile, atunci în anul 2010 deja 75% credeau că marca bibliotecii sunt cărțile. Și la întrebarea „Care este scopul principal al bibliotecii?” percepția nu s-a schimbat prea mult. Cei mai mulți americani pun pe primul loc informația și pe locul doi promovarea cărții. Atât percepția mărcii, cât și a scopul bibliotecii rămân neschimbate.

Întinerirea mărcii bibliotecii depinde de abilitățile membrilor comunității bibliotecare de a reorienta serviciile bibliotecii în așa fel ca bogatele resurse – tradiționale și digitale – pe care le administrează să fie disponibile atât în format tradițional, cât și virtual. Datele sunt clare. Consumatorii de informație văd rolul bibliotecilor în comunitate ca loc pentru studiu, loc pentru lectură, loc unde informația circulă liber, loc pentru alfabetizare, loc unde poți folosi un computer sau accesa Internetul. Aceste servicii de bibliotecă sunt relevante și diferențiate.

Nimic nu poate face concurență mai serioasă cărții decât calculatorul și informația care poate fi obținută cu ajutorul TIC.

Despre marca bibliotecii se discută mai ales în contextul dezbaterilor privind viitorul bibliotecii. Este firesc ca despre acest fenomen să se discute și în mediul bibliotecar de la noi. Se vorbește mult în ultimul timp despre imaginea bibliotecii, despre *brand* și *branding*. Situația de la noi nu diferă prea mult de situația generală. Raportul IREX „Acces la informație prin bibliotecile publice din Republica Moldova” ne permite o comparație a situației bibliotecilor din Moldova cu situația și tendințele bibliotecilor publice la nivel internațional, prezentată în Raportul OCLC privind percepția bibliotecii și a resurselor informaționale” (2005 și 2010) și alte studii efectuate în bibliotecile lumii. Ca și studiul OCLC, Sondajul Național a scos în evidență faptul că „majoritatea cetățenilor și oficialilor publici consideră bibliotecile ca locuri de păstrare a cărților și nu ca locuri de accesare a informației, într-un sens mai larg”. Deci, și la noi ca și în alte țări, marca bibliotecii rămâne a fi cartea.

Pe contul blogului de biblioteconomie și știința informării de pe site-ul Slideshare este postată o selecție de citate despre cărți. Săptămânal sistemul trimite informația despre materialele cele mai accesate. De foarte multă vreme acest material este în topul accesărilor, 5458 la aproximativ un an de la postarea pe site. Mai mult decât acest material a fost accesată doar lucrarea „Imaginea bibliotecii publice în comunitate” – 6624, dar aceasta în aproximativ doi ani de la postarea pe site.

Profesioniștii domeniului înțeleg foarte bine că, pentru a-și asigura viitorul, biblioteca trebuie să-și schimbe imaginea, să se debaraseze de stereotipuri vechi, să uimească utilizatorii cu servicii și oferte noi. Lucrul acesta este sugerat și de utilizatori, mai ales cei din generația net care au impresia că se întorc în timp (revista *American Libraries*) atunci când pășesc pragul unei biblioteci total refractară schimbărilor. Despre necesitatea schimbării bibliotecii spune foarte sugestiv un respondent al sondajului IREX (Raportul „Acces la informație prin bibliotecile publice din Republica Moldova”): „Aceleași haine pe care le purtăm – ele de când sunt? Au ieșit alte modele și ne-au propus să îmbrăcăm altele. Așa și biblioteca, are nevoie de o altă haină, ca să mă exprim așa, ca să meargă mai multă lume acolo.” (F., 22 ani, învățătoare).

Importanța schimbării nu se mai discută. Dar biblioteca poate fi schimbată și sub aceeași marcă. Care dintre resursele, produsele sau serviciile oferite de bibliotecă ar putea înlocui marca bibliotecii? *Informația*? Poate ea să devină marca bibliotecii? În sondajul OCLC din anul 2005 doar 2% din respondenți declarau că încep căutarea informației de la siteul bibliotecii și 84% de la un motor de căutare. În sondajul din anul 2010 nimeni nu mai începe căutarea pornind de la site-ul bibliotecii. Informația poate fi accesată de oriunde există un computer conectat la Internet.

Care alte produse și oferte? *Serviciile pentru utilizatori*? Aici oferta depinde de necesitate.

Biblioteca își va revendica tot mai multe roluri: centru de informare, cultură și cunoaștere, centru comunitar, spațiu pentru socializarea membrilor comunității, spațiu pentru instruire pe tot parcursul vieții, loc pentru lectură, suport pentru alfabetizare tehnologică, loc de instruire și dezvoltare pentru copii etc. Bibliotecarii vor învăța, vor inventa, vor face eforturi pentru a-și păstra profesia, pentru a-i asigura un loc în viitor, dar toate sub aceeași marcă – cartea. Pentru că însuși numele *biblioteca* (termenii grecești *biblos* – carte și *theke* – cufăr) de la carte se trage. Fără carte locul numit *biblioteca* va fi altceva. Și acel altceva va avea altă marcă pe care încă trebuie să o câștige.

Personal, consider că marca bibliotecii este o problemă falsă. Atât de apreciată, elogiată, cântată, cartea nu poate face decât bine. Problemele bibliotecii sunt multe și trebuiesc căutate... dar în altă parte.

În perioadă 15 octombrie – 10 noiembrie 2012 Pew Research Center's Internet & American Life Project, cu un grant al Fundației Bill și Melinda Gates, a realizat un sondaj național printre americanii de la 16 ani în sus privind atitudinile și așteptările lor de la bibliotecile publice. Sondajul este

parte componentă a unui studiu mai amplu privind rolul bibliotecilor în viața oamenilor și în comunități. Raportul explorează lumea în schimbare a serviciilor de bibliotecă oferite în prezent și a serviciilor pe care cetățenii le așteaptă de la biblioteci. Constatările raportului sunt următoarele:

- Internetul are un impact major asupra modului în care oamenii găsesc și accesează informația. Cărțile electronice schimbă obiceiurile de lectură. Pe fonul acestor schimbări bibliotecile încearcă să-și ajusteze serviciile acestor noi realități și, în același timp, să facă față necesităților care încă contează pe resursele tradiționale. Sondajul demonstrează că mulți utilizatori sunt nerăbdători să vadă extinderea serviciilor digitale, dar totodată consideră că publicațiile tipărite rămân importante în era digitală.
- Disponibilitatea computerelor și a Internetului rivalizează împrumutul cărților și activitatea de referință ca serviciu vital al bibliotecii.
- 80% din americani consideră că împrumutul cărților este un serviciu foarte important oferit de biblioteci.
- 80% susțin că bibliotecarul de referință este foarte important.
- 77% susțin că accesul la computer și internet este foarte important.

Este cunoscut faptul că percepția bibliotecii de către membrii comunității nu ține pasul cu schimbările care au loc în societate și în comunitate. Imaginea bibliotecii a rămas blocată în trecut și nu depășește cu mult percepția de loc unde utilizatorii vin pentru a împrumuta cărți. Toate sondajele recente demonstrează acest lucru. Bibliotecarii trebuie să învețe cum pot extinde imaginea spre a include informația, serviciile de calitate etc. și cum pot implica utilizatorii în promovarea imaginii pozitive a bibliotecii.

Referințe bibliografice:

1. *Citate despre cărți* [online]. Disponibil: <http://www.slideshare.net/cdbclub/citate-carti>
2. COFFMAN, Steve. *The Decline and Fall of the Library Empire* [online]. Disponibil: <http://www.infotoday.com/searcher/apr12/Coffman-The-Divine-and-Fall-of-the-Library-Empire.shtml>
3. OSOIANU, Vera. *Cartea – marca bibliotecii* [online]. Disponibil: <http://clubbib2.wordpress.com/2012/10/16/cartea-marca-bibliotecii>
4. *Perceptions of Libraries and Information Resources (2005)* [online]. Disponibil: <http://www.oclc.org/reports/2005perceptions.en.html>
5. *Perceptions of Libraries, 2010: Context and Community* [online].

- Disponibil: <http://www.oclc.org/reports/2010perceptions.en.html>
6. *Physics of Your Library Brand* [online]. Disponibil: <http://21stcenturylibrary.com/2011/08/17/the-physics-of-your-library-brand>
 7. *Raportul Acces la informație prin bibliotecile publice din Republica Moldova* [online]. Disponibil: http://www.novateca.md/images/files/Raport_irex_PRINT_ro.pdf

Vera OSOIANU,
director adjunct,
Biblioteca Națională a RM

CARTEA PENTRU COPII ȘI FORMAREA VIITORULUI CETĂȚEAN

Premisele formării unor calități moral-civice se pun odată cu vârsta preșcolară, începând cu cartea pentru copii. Rolul părinților, al educatorului și al bibliotecarului în formarea personalității copilului, în primul rând, în educația civică a viitorilor cetățeni, este major. Ei pot deschide sau, dimpotrivă, închide calea copilului spre carte, spre progresul individual și posibilitatea formării laturilor pozitive ale personalității.

Bunătatea, înțelegerea, respectul și iubirea față de semeni, dragostea de Țară, toleranța și coeziunea spirituală în interiorul națiunilor și popoarelor nu vin de la sine, ele vin mult mai ușor prin intermediul cărții. Procesul care prevede educarea, formarea viitorului cititor începe încă în copilăria timpurie, în cadrul familiei și continuă în grădiniță, apoi în școală, spre a fi desăvârșit în continuare. Dragostea de plai și integrarea treptată a copilului în societate înseamnă și conștientizarea apartenenței lui la Patrie și neam, or, această conștientizare se face mai ușor în baza conținuturilor incluse în cărțile pentru copii.

Patriotismul copilului se manifestă prin atașamentul față de pământul natal, prin identificarea deplină cu poporul din care face parte, prin aprecierea și respectarea limbii materne, a valorilor culturale, prin cinstirea trecutului istoric, a tradițiilor și obiceiurilor poporului din care face parte. În acumularea acestor cunoștințe și manifestarea lor copilul trebuie să fie ajutat de adulți.

Cea mai importantă componentă a sentimentului patriotic care poate și trebuie format în prima copilărie este *dragostea față de Patrie*, manifestată prin dragostea față de familie, grădiniță, școală, iar mai târziu – față de

localitatea natală, de natură etc. În baza poeziilor învățate sau ascultate copilul își formează sentimente moral-patriotice, pe care le exteriorizează în colectivul semenilor, acasă, în societate. Ele dovedesc cum copilul și-a însușit anumite norme de conduită moral-civică și patriotică, cum se reflectă ele și în colectivul grupei de la grădiniță, în relațiile cu adulții, în mediul ambiant.

O altă componentă a educației civice a copiilor o constituie **dragostea față de popor**. Cărțile cu textele din floclorul și literatura pentru copii formează capacitatea de a aprecia trecutul istoric, admirația față de folclor, educă respectul față de tradiții, obiceiuri, obiectele de artă și cele create de meșterii populari, de activitatea socială a adulților, față de ființa umană și față de alte popoare.

Existența acestor sentimente formate cu ajutorul cărților pentru copii ne demonstrează dacă preșcolarul a înțeles la modul elementar valoarea afectiv-patriotică a aspectelor istorice, culturale, economice, prezentate la nivelul lor de înțelegere.

Textele literare propuse copiilor pentru memorizare și audiere prin cărțile viu ilustrate contribuie și la **familiarizarea lor cu simbolica Țării**.

Astfel, cărțile utilizate pentru educația civică a copiilor preșcolari trebuie să includă în fond educarea:

- dragostei față de plaiul natal, patrie, popor;
- atașamentului față de cultură (tradiții, folclor, oameni iluștri, artă etc.);
- dragostei față de membrii familiei, rude, neam;
- respectului față de oamenii muncii;
- dragostei față de limba și literatura maternă.

În această ordine de idei, considerăm că în procesul educației civice a copiilor este necesar ca părinții, biblioteca, instituția preșcolară și școala primară să efectueze prin cărți: educarea treptată a dragostei de familie, rude, neam; casa maternă; grădinița, școala pe care o frecventează; locul unde trăiește, baștina: satul, orașul natal; istoria neamului, oamenii iluștri (din trecut și prezent); tradiții și obiceiuri; folclor, cultură: arta plastică, literatură, muzică, teatru etc.

Obiectivele, căile și mijloacele folosite de către adulți în scopul educației civice trebuie să prevadă:

- însușirea cunoștințelor elementare despre patriotism și eroism, drepturile și obligațiile omului și ale copilului;
- formarea atitudinii pozitive față de sine, oameni, țară, natură, tradițiile populare, legende, balade, cărțile cu texte din literatura pentru copii etc.;
- educarea dragostei de plai, țară, a respectului față de eroii care au

apărat-o, atitudinii negative față de dușmani, a dorinței de a trăi în pace și a contribui, când vor crește mari, la prosperarea țării.

E știut că **conținuturile** necesare procesului de educație civică a preșcolarilor se acumulează din:

- observările realizate zilnic în mediul ambiant;
- comunicarea cu adulții și semenii;
- textele literare pe care le audiază și le învață;
- cântecele populare și cele contemporane cu conținut eroic;
- proverbe și zicători (despre patriotism, eroism, muncă, îndrăzneală, frică, trădare, onestitate etc.);
- emisiunile radiofonice și televizate.

Concepția educației civice a copiilor în instituțiile preșcolare, elaborată de noi, prevede la general: formarea cu ajutorul cărților pentru copii a unor cunoștințe elementare și atitudini civice; dezvoltarea treptată a capacităților civice; fundamentarea competențelor necesare educației literar-artistice.

Obiectivele cadru orientează activitatea cadrelor didactice și a bibliotecarilor spre:

- formarea cunoștințelor inițiale despre țară, neam, cultură, tradiții, drepturile omului și ale copilului și dezvoltarea capacităților elementare de patriotism;
- dezvoltarea atitudinilor de relaționare și interacțiune;
- familiarizarea cu unele norme de conduită în familie și societate;
- conștientizarea necesității de a respecta regulile de comportare și cele sano-igienice.

Adulții cointeresați în structurarea corectă a procesului educațional orientat spre efectuarea educației civice a copiilor pot folosi în acest scop cărți al căror conținut reflectă următoarele obiective concrete.

Plaiul natal:

- Însușirea denumirii satului / orașului natal, a adresei grădiniței;
- Familiarizarea cu:
 - strada (cartierul, mahalaua) în care se află grădinița, aspectele caracteristice ale străzii, case în care locuiesc oamenii, clădiri cu menire socială: magazine, policlinică, spital, farmacie, școală; fântâni, izvoare, copaci, răzoare cu flori, porți, bănci pentru odihnă;
 - parcul, scuarul sau locul de joacă (cel mai apropiat de grădiniță);
 - biserica;
 - aspectul locului unde se află casa părintească, casa bunicii și a rudelor apropiate;

- Cultivarea abilităților de comportament civilizată în stradă, parc, magazin; a capacității de a admira frumosul ce ne înconjoară: natura, obiectele construite, înfrumusețate și îngrijite de oameni; a dorinței firești de a menține curățenia, a spori frumusețea străzii, parcului etc.;
- Educarea emotivității, a priceperii de a admira frumusețea izvorului, fântânii, băncii de sub nucul de la poartă; a obiectelor (din lozie, argilă, papură, lemn, metal, fibre) meșterite de oameni; casa mare (cu busuioac la icoane), costumul național, prosoapele, covoarele etc.;
- Educarea atitudinii respectuoase față de meșterii populari, oamenii de artă, personalitățile ilustre.

Cunoștințe despre țară:

- Îmbogățirea cunoștințelor despre țara noastră – Republica Moldova, capitala ei – Chișinău și alte orașe: Soroca, Bălți, Tiraspol, Orhei;
- Comunicarea cunoștințelor elementare despre așezarea geografică, relieful, bogățiile țării, condițiile climaterice și naturale; îndeletnicirile tradiționale ale oamenilor (în dependență de condițiile localității);
- Aprofundarea cunoștințelor copiilor despre faptul că fiecare localitate are aspectul și frumusețea sa; despre munca omului ca mijloc de existență materială și spirituală;
- Educarea atitudinii respectuoase față de oameni, a dragostei de țară, grai, pământ, istorie, neam;
- Familiarizarea cu drapelul, stema, imnul țării, semnificația culorilor, imaginile simbolice, ce reprezintă tricolorul.

Familia și viața în familie:

- Extinderea cunoștințelor copiilor despre familie și componența ei; relațiile familiale, numele de familie, prenumele membrilor familiei, legăturile de rudenie – părinți, frați, bunei, moși, verișori, străbunei;
- Aprofundarea cunoștințelor despre munca casnică a adulților în familie, despre activitatea lor în viața socială, despre profesiile părinților, semnificația și utilitatea lor;
- Aprecierii de către copii a muncii părinților;
- Încadrarea copiilor în viața de toate zilele a familiei, participarea lor la unele evenimente importante din viața ei; familiarizarea și respectarea regulilor de conviețuire în familie;
- Lărgirea orizontului de cunoștințe despre casa părintească, localitate, conlocuitori.

Grădinița și viața copiilor:

- Familiarizarea cu copiii din grupă, educatorii, directorul, ajutorii de educatori și alți lucrători ai grădiniței;
- Comunicarea cunoștințelor despre:
 - localul grădiniței și al grupei (vestiar, odaie de joc, dormitor) cu obiectele speciale din aceste odăi, utilizarea, păstrarea lor în ordine;
 - zonele de joc, jucăriile, felul cum trebuie să se joace cu ele singuri și împreună cu alți copii în ariile de stimulare;
 - amenajarea cabinetelor directorului, medicului, al asistentei medicale; bucătăria, sufrageria, spălătoria, sala de muzică, de gimnastică, odăile altor grupe de copii;
 - curtea, terenul pentru joc, sport, obiectele, utilajele (derdeluș, scară, balansor, scrânciob, nisipieră, căsuță, barcă, autocamion etc.), destinația lor și regulile de joc;
 - grădina, livada, colțul de pădure, răzoarele cu flori;
- Formarea abilităților de comportament civilizat cu semenii, adulții (să salute, să asculte, să-și ia rămas bun, să vorbească liniștit, să nu intervină fără voie în vorba altora, să ceară cele necesare, să îndeplinească cu plăcere rugămințile, unele însărcinări pentru confortul propriu și cel al colegilor, adulților);
- Educarea atitudinii afectuoase față de cei cu care conviețuiește acasă, la grădiniță (să fie receptivi la necazurile și bucuriile lor);
- Familiarizarea cu regulile de menținere în ordine a jucăriilor, cărților, veselei etc.;
- Cultivarea dorinței de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle.

Activitatea omului:

- Formarea cunoștințelor despre ocupațiile, profesiile oamenilor, formele de muncă efectuate de oameni, rezultatele muncii;
- Familiarizarea cu unele activități de muncă, cu materialele, mașinile, instrumentele folosite de croitor, frizer, brutar, poștaş, livădar, plugar ș.a.; importanța muncii lor, a rezultatelor obținute;
- Extinderea cunoștințelor despre unele profesii: munca șoferului, dădacei, bucătarului, spălătoresei, măturătorului, medicului, vânzătorului, asistentei medicale;
- Formarea cunoștințelor despre magazin, oficiul poștal, dispensar, policlinică, școală, spital, brutărie (a le numi și a înțelege care este destinația lor);

- Familiarizarea cu munca părinților, cu specificul meseriilor părinților, cu materialele folosite și produsele căpătate;
- Familiarizarea cu unele unelte de muncă tradiționale și netradiționale, cu mașini și mecanisme ce înlesnesc munca oamenilor;
- Înțelegerea de către copii că toate obiectele utilizate în familie și grădiniță sunt făcute de oameni cu efort de muncă, cu consum de materiale, energie; convingerea că ele trebuie păstrate cu grijă.

Informații etnografice:

- Aprofundarea cunoștințelor despre neam, familie. Însușirea noțiunilor de: prenume, nume, vârstă, adresă, părinți, bunei (să-și cunoască numele și prenumele său, al părinților, buneilor, adresa domiciliului);
- Consolidarea și aprofundarea cunoștințelor despre satul (orașul) natal, (denumirea orașului, a străzii unde locuiesc, unde se află grădinița); aspectele caracteristice ale mediului, legenda satului, orașului;
- Extinderea cunoștințelor despre mijloacele de locomoție, mașinile cu destinație specială, regulile de circulație;
- Familiarizarea cu unele bogății ale plaiului natal (vii, livezi, câmpii, codri, iazuri, râuri etc.), cu relieful, cu condițiile climaterice și naturale, îndeletnicirile tradiționale ale oamenilor în dependență de aceste condiții.

Cultura, tradițiile, obiceiurile:

- Familiarizarea cu tezaurul poporului – folclorul (cântecul, dansul, poezia populară, proverbele, ghicitorile);
- Comunicarea cunoștințelor elementare despre scriitori, pictori, actori;
- Familiarizarea cu datinile, sărbătorile naționale (Ziua independenței, Limba noastră), sărbătorile tradiționale, religioase, sociale (Hramul, Crăciunul, Paștele, Paștele blajinilor, Duminica mare); cu ritualurile (nunta, botezul, cumătria, zilele de naștere, onomasticile, înmormântarea);
- Familiarizarea cu pâinea tradițională și pâinea rituală;
- Încadrarea copiilor în șezători de lucru și artistice, spectacole teatralizate, matinee;
- Formarea deprinderii de a îngriji, împreună cu părinții, curțile, izvoarele, mormintele bunicilor, rudelor (ca formă de manifestare a grijii față de neam);
- Stimularea dorinței de a organiza jocuri ce includ subiectele unor datini populare;

- Familiarizarea elementară cu monumentele istorice (rurale, urbane) din localitate; cu locurile, lăcașele sfinte (biserica, cimitirul, mănăstirea); cu monumentele de artă (muzee, case, porți, fântâni, veselă și tacâmuri), cu costumul național și elementele lui (ie, catrință, bundiță, maramă, opinci, brâu, cămașă etc.).

Istoria neamului:

- Familiarizarea cu calitățile morale ale poporului nostru (bunătatea, înțelepciunea, vitejia, eroismul, curajul, hărnicia, mărinimia, cordialitatea, ospitalitatea) reflectate în legende, povestiri istorice;
- Stimularea dorinței copiilor de a însuși calități pozitive, de a le manifesta în activitatea cotidiană;
- Comunicarea cunoștințelor elementare despre strămoși, evenimente din istoria țării;
- Cultivarea mândriei pentru țară, popor în baza valorificării trecutului istoric (prin intermediul obiceiurilor, tradițiilor, datinilor, sărbătorilor religioase și ale culturii naționale).

Bibliografie:

1. CEMORTAN, Stela. *Copilul și literatura*. Chișinău: Stelpart, 2006.
2. CEMORTAN, Stela. *Formarea personalității copilului în cadrul activității verbal-artistice*. Chișinău: Stelpart. 2002.
3. *Curriculumul preșcolar. Educația și instruirea copiilor în instituțiile de diferite tipuri*. Coordnator S. Cemortan. Chișinău: Lyceum, 1996.

Stela CEMORTAN,
doctor habilitat în pedagogie,
profesor universitar, Institutul de Științe ale Educației

CUNOAȘTERE ȘI AUTOCUNOAȘTERE PRIN DIALOG (Ciclul de ringuri intelectuale și dezbateri „Adolescentul în lumea cunoașterii”)

*Motivația este cea care îți dă impulsul.
Obiceiurile sunt cele care te fac să mergi mai departe.*
(Jim Ryun)

Ca să anticipăm viitorul, avem nevoie să-l privim prin ochii tinerilor de astăzi. Inventivitatea, dinamismul și libertatea de spirit a tinerilor ne dau certitudinea că viitorul țării noastre ar putea fi pe mâini bune. Tinerii au, de fapt, idei productive care sunt importante pentru dezvoltarea societății. Ceea ce le lipsește sunt cunoștințele și competențele pentru aplicare.

Instituțiile de învățământ, bibliotecile, organizațiile neguvernamentale, profesorii și părinții, toți factorii care se ocupă de educație trebuie să colaboreze permanent pentru a oferi tinerilor o educație de cea mai bună calitate. În acest sens, este important faptul că Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” amplifică an de an relațiile de parteneriat cu instituțiile preuniversitare, relații ce capătă pe parcurs consistența unei colaborări de durată.

Pentru ca aceste relații să se mențină e nevoie de inițiativă și spirit creativ. Cu ce să începi? Care sunt cele mai importante lucruri pe care trebuie să le ai în vedere atunci când vrei să realizezi ceva nou, original și să ai succes? Ar trebui să ne gândim, în primul rând, la beneficiari și să ne întrebăm cine sunt ei, care sunt nevoile lor, cum îi vom convinge să participe la acțiunile cu caracter educativ-cultural pe care le organizăm, ce scopuri ne propunem să atingem etc. De aici încep, după părerea noastră, majoritatea istoriilor unor idei de succes.

În comunicarea cu adolescenții am observat că e greu să-i atragi la ceva ce nu le este interesant. De aceea am decis să punem accentul pe activitățile interactive, care implică dialogul, comunicarea, feedback-ul și în care participanții nu sunt doar ascultători sau spectatori pasivi. Anume din aceste considerente, dar și din pasiunea pentru inovație și dezvoltare, din dorința de a contribui la schimbare, de a răspunde cât mai relevant nevoilor adolescenților ce ne vizitează biblioteca, în urmă cu câțiva ani am lansat seria de ringuri intelectuale, mai apoi și dezbateri, din ciclul „Adolescentul în lumea cunoașterii”.

În colaborare cu Serviciul „Mediatecă”, am pus bazele unui proiect ce și-a propus să aducă tinerii mai aproape de oportunitățile existente, să aducă

schimbarea în modul de a gândi al tinerilor, să susțină interesul lor pentru dezvoltarea competențelor fundamentale necesare într-o societate modernă. Am reușit să constituim împreună o echipă energetică și motivată, bazată pe valori puternice precum profesionalismul, proactivitatea și performanța.

Primul pas în acest sens a fost făcut la sfârșitul anului 2006 odată cu lansarea Ringului intelectual „Cartea și Internet-ul – parteneri sau rivali?”, după care au urmat mai multe activități de acest gen, prin care ne-am propus:

- să cunoaștem mai bine preferințele adolescenților;
- să le ajutăm să conștientizeze locul și rolul lor în societatea modernă;
- să promovăm diversitatea de idei, toleranța și cultura într-o discuție;
- să-i ajutăm pe tineri să-și dezvolte abilitățile oratorice etc.

Ringurile intelectuale și dezbaterile se desfășoară în câteva etape:

Perioada pregătitoare:

- Se stabilește tema:
 - a) importantă din punct de vedere social,
 - b) interesantă pentru tineri;
- Se elaborează planul activității (runde sau subiectele puse în discuție cu indicarea timpului rezervat și a criteriilor de apreciere);
- Se elaborează lista surselor de informare pentru participanți;
- Se stabilesc părțile participante: echipele (în cadrul ringului intelectual), susținătorii și oponenții unei teze (în cadrul dezbaterilor), moderatorul și publicul;
- Se stabilesc regulile comunicării.

Desfășurarea activităților este structurată în următorul mod:

▪ Ringul intelectual:

- Reprezentanții fiecărei echipe își expun pe rând argumentele în cadrul unei pledoarii;
- Membrii celor două echipe își adresează reciproc întrebări pentru o mai bună înțelegere a pozițiilor;
- Arbitrii sau publicul adresează întrebări reprezentanților celor două echipe.
- Reprezentanții celor două părți rezumă argumentele proprii privind viziunea lor referitor la tema abordată, folosind diferite forme de exprimare: poster, colaj, montaj foto, animație, slide-show etc.;
- Elevii care participă ca public completează un minichestionar cu scopul de a se afla și punctul lor de vedere asupra subiectului discutat;

- Arbitrii comentează, indicând punctele forte și cele slabe ale fiecărei echipe și anunță verdictul conducându-se de următoarele criterii: elocvența în dezvoltarea temei, plenitudinea dezvoltării temei, originalitatea ideilor și a modului de prezentare, concludența, consecvența logică în dezvoltarea temei.

▪ **Dezbaterile:**

- Fiecare participant intră în discuții pe cont propriu. Se respectă ordinea stabilită a subiectelor fără a se indica o limită strictă sau careva șabloane;
- Se stabilește punctul de vedere majoritar referitor la subiectul discutat și se formulează concluziile;
- Se încurajează originalitatea, manifestarea unor laturi ale personalității neobservate în viața de zi cu zi.

În cadrul discuțiilor se abordează teme, subiecte relevante pentru tineri, ne străduim să fim autentici în comunicare și încercăm să creăm o lume pe înțelesul lor. De obicei, în finalul activității, participanților li se propune o revistă bibliografică, care le-ar ajuta să-și lărgescă cunoștințele despre subiectul discutat. Trebuie să menționăm și rolul important al experților în domeniu pe care deseori îi invităm în calitate de moderatori sau arbitri. Aceste forme de activitate sunt și generatoare de noi subiecte pe care le stabilim, de comun acord cu participanții, pentru întâlnirile viitoare.

În continuare ne vom referi la unele dintre activitățile pe care le-am organizat în cadrul acestui ciclu pe parcursul ultimului an: Ringul intelectual „Ce sacrificăm în numele dragostei?”, Dezbaterile „Pentru ce prețuim viața?” și, în premieră, Concursul de discursuri „Persoana care m-a marcat”.

În luna februarie, atunci când, poate, se vorbește cel mai mult despre dragoste, datorită celor două sărbători cu mare priză la tineri – „Sf. Valentin” și „Dragobete”, le-am propus tinerilor noștri beneficiari să participe la **Ringul intelectual „Ce sacrificăm în numele dragostei?”**, desfășurat în baza romanului „Ion” de Liviu Rebreanu. În discuții au fost antrenate echipele de la liceele „Orizont” și „Mihai Eminescu” care, pe parcursul a cinci runde, au discutat cu ardoare, dar și cu argumente, încercând să răspundă la următoarele întrebări:

- ✓ *Ce înțelegem prin dragoste adevărată?* (pledoarie și răspunsuri la întrebările adresate reciproc în baza pledoariei);
- ✓ *Putem considera că viața lui Ion și a Anei a fost sacrificată în numele dragostei?*;
- ✓ *Eroii romanului au avut oare șansa să-și schimbe soarta?*;

- ✓ *Ce soluții ați propune azi în asemenea cazuri?*
- ✓ *Ce putem și ce nu putem sacrifica în numele dragostei?* (prezentare în Power Point).

Participanții au fost foarte diferiți în aprecieri și sugestii. Mulți au fost surprinși de diversitatea opiniilor despre dragoste, fapt ce i-a făcut să gândească altfel decât până acum. Unora într-atât le-a plăcut ringul intelectual, mai ales încercarea de a se impune printr-un discurs, încât au menționat că ar putea să-i determine să ia calea ziaristicii. Pe noi, organizatorii, ne-a uimit, în primul rând, faptul cum gândesc tinerii de azi despre dragoste: romantica îmbinată cu pragmatismul. Cea mai impresionantă a fost ultima rundă a ringului, când echipele au prezentat câte un filmuleț despre ce este sacrificiul pentru dragoste și ce putem să sacrificăm în numele acestui sentiment. Tinerii au susținut ideea că dragostea nu are vârstă și că sacrificiul poate fi făcut doar atunci când sentimentul trăit este sincer și adevărat. Dar totuși, dragostea adevărată nu poate cere sacrificii de genul: viața, părinții, patria, credința. Discuțiile, desigur, au fost aprinse și au continuat și în afara bibliotecii.

Cu prilejul Zilei mondiale de prevenire a suicidului am propus tinerilor **Dezbaterea „De ce prețuim viața?”**. Tema presupunea discuții în jurul unui subiect foarte delicat și totodată provocator. Accentul a fost pus chiar de la început pe procesul edificator al Vieții – cel mai prețios dar oferit de Divinitate, dar nu s-au putut ocoli și cauzele ce ar putea duce la curmarea ei. Cum se poate de trecut cu bine peste clipele grele ca până la urmă să triumfe viața în toată splendoarea ei – iată leitmotivul central al discuțiilor cu elevii de la liceele „Vasile Alecsandri”, „Nicolai Gogol”, „Orizont”. Și iarăși ne-a mirat maturitatea gândurilor adolescenților, conștientizarea de către ei a gravității problemei cu care se confruntă societatea noastră. Cu ajutorul psihologului tinerii au înțeles cauzele fenomenului cu potențial suicidar crescut.

Spre sfârșitul dezbaterilor, părerile tinerilor converg spre ideea că nu există totuși motive pentru un astfel de gest atunci când ai un scop bine determinat în viață. Un moment de sinceritate din partea unui elev vine să confirme această afirmație: deși relațiile cu părinții sunt tensionante, nu ar recurge nici într-un caz la așa ceva. Atmosfera sinceră, deschisă l-a descătușat, i-a dat curajul să vorbească și, cu certitudine, i-a întărit convingerea că viața este frumoasă și merită să o trăiești în pofida tuturor problemelor. Exemple edificatoare în acest sens pot fi găsite, desigur, și în comportamentul multor personaje din marea gamă de titluri propuse pentru lectură în cadrul expoziției „Cărțile dătătoare de viață” – adevărate modele demne de urmat și în prezent.

Pentru a determina care sunt totuși modelele demne de urmat pentru tinerii de azi am inițiat și primul **Concurs de discursuri** cu genericul **„Persoana care m-a marcat”**. Am avut o deosebită plăcere să-i ascultăm pe cei nouă participanți din trei licee ale capitalei: „Vasile Alecsandri”, „Spiru Haret” și „Gheorghe Asachi”. Ei au avut nu doar posibilitatea de a-și demonstra abilitățile oratorice prin intermediul unui discurs, dar și misiunea responsabilă de a prezenta un model pe care ei îl consideră demn de urmat.

Așadar, cine sunt persoanele care i-au marcat până acum? În ordinea prezentării: poetul Grigore Vieru, mama, o profesoară, poeta Ana Blandiana, un preot, un unchi, poetul Lucian Blaga, artistul grafic cu pseudonimul Banksy, „eu însumi”. Cea din urmă opinie, argumentată cu brio prin cifre, scheme, imagini relevante, de fapt, i-a convins pe toți, inclusiv pe membrii juriului, fiind apreciată ca cea mai originală și demnă de a obține premiul întâi. La încheiere, participanții au avut parte și de un strălucit master-class, susținut de unul dintre membrii juriului, din care au aflat multe secrete ale artei oratorice.

Procesul de socializare a adolescenților a fost totdeauna destul de dificil, lucrul cu ei necesitând o responsabilitate sporită. Ei sunt activi, îndrăzneți, provoacă multă agitație și neliniște, dar foarte des în spatele unui comportament inadecvat, sfidător se ascunde un suflet rănit, care e în căutare de răspunsuri la întrebările complicate ale vieții. Dorim să-i ajutăm să se cunoască pe sine, să-și conștientizeze posibilitățile și limitele, să-și determine corect direcțiile de viață, să facă alegeri corecte, să se regăsească în mediul social actual.

Organizarea acestor întruniri necesită mult timp și multe eforturi din partea organizatorilor, dar se merită. Dovadă este numărul participanților și instituțiilor implicate, precum și aprecierile pozitive exprimate de participanți, inclusiv pe site-urile liceelor „Orizont”, „Spiru Haret”, „Petru Rareș” ș.a. Iată doar o opinie a unor suportere ale echipei Liceului „Orizont” publicată pe site-ul instituției: „Am rămas surprinse de prestația ambelor licee, de felul de a se prezenta în cadrul unei activități extrașcolare. Mesajul a fost că pregătirea contează într-o anumită măsură, dar arta de a-ți apăra discursul prevalează uneori, căci alimentează dezbaterele sobre cu adrenalină și euforie. Situația, devenind tensionată, dezvăluie adevărata fire a fiecăruia, ne debarasează de frică, stereotipuri, punând în valoare gândurile noastre sincere, firești... Ringul a devenit un adevărat test psihologic, în care e accentuat un „eu” pur, nemodelat și denaturat de regulile nescrise ale acestui secol”.

Asemenea activități se bucură de mare priză la tinerii noștri, ei fiind receptivi și dornici de a comunica pentru a cunoaște și a se autocunoaște. Ne dorim să dezvoltăm aceste forme de activitate – ringurile intelectuale, dezbaterile, concursurile de discursuri, să le promovăm așa încât să devină atractive și pentru colegii din alte biblioteci ale țării.

Zinaida URSU,
șef serviciu „Activitate cu copii de 11-16 ani”,
Lolita CANEEV,
șef serviciu „Mediatecă”,
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”

FLOAREA SĂNĂTĂȚII – UN PROIECT TEMATIC AL ABC-ULUI SĂNĂTĂȚII PRIN PRISMA LECTURII

Pornind de la dezideratul că *Sănătatea este bunul nostru cel mai de preț* și că ea poate fi definită drept o condiție de bunăstare fizică, mintală și socială, mai ales în acest secol, grăbit, perturbat, activ și plin de densitate, tot mai stringentă este nevoia de a avea o societate sănătoasă prin care oamenii vor spori controlul asupra factorilor care le influențează sănătatea. E lucru știut că sănătatea, în mare măsură, depinde de stilul de viață pe care îl duce o persoană, deci faptul cum ne alimentăm, cum ne odihnim, practicăm sportul sau nu, au un rol major în menținerea sănătății. Pentru a face față tuturor provocărilor și problemelor ce țin de sănătatea personală și modul sănătos de viață, se impune formarea, informarea/învățarea și educarea de la o vârstă cât mai timpurie a copilului, deoarece anume la aceasta vârstă, prin deprinderile formate și cunoștințele dobândite, se pune prima cărămidă la temelia educației pentru sănătate.

E bine ca copiii să înțeleagă de mici că sănătatea nu înseamnă doar absența unei boli, ci și un mod de viață echilibrat, un mod de comportament și de trai care previne boala. Educația pentru sănătate este drumul cel mai scurt prin care noțiunile ajung la copil ca reguli sau norme. Deprinderile elementare de igienă trebuie formate din fragedă vârstă pentru a se înrădăcina cât mai adânc în modul de viață cotidian. De aceea am considerat necesar să inițiem un proiect de educație pentru sănătate, prin care să-i familiarizăm pe copii cu ABC-ul sănătății, inclusiv prin intermediul cărților citite. Lectura poate fi un mijloc minunat care, folosit cu pricepere în cele mai potrivite momente ale studiului, educării, informării, contribuie

la însușirea cunoștințelor într-un mod mai accesibil și mai plăcut copiilor.

Pentru derularea cu succes a programului am stabilit scopul și obiectivele pe care urma să le realizăm pentru a asigura reușita acestui proiect tematic.

Scopul proiectului : educarea, formarea deprinderilor elementare de igienă personală prin lecturarea textelor literare despre modul sănătos de viață.

Obiective:

- Educarea în spiritul respectului față de propria sănătate și cunoașterea factorilor de mediu care pot influența starea de sănătate;
- Formarea atitudinii grijului față de îngrijirea și curățenia corpului, cunoașterea și respectarea de către copii a regulilor de igienă personală prin exemplele reflectate în materialul lectural;
- Formarea deprinderilor de îngrijire a exteriorului, formarea intoleranței față de murdărie, neglijență;
- Cunoașterea și respectarea igienei individuale prin exemplele personajelor din cărțile citite.

Durata proiectului: La început ne-am propus să desfășurăm acest proiect în perioada ianuarie – decembrie 2012, dar la solicitarea partenerilor proiectul este prelungit până în prezent.

Grup țintă: preșcolari și elevi ai ciclului primar.

Promovarea s-a realizat prin:

- elaborarea setului de materiale promoționale: semne de carte, afiș la panoul de informație, poster/comunicare *Sănătatea prin lectură*.
- mediatizarea informației: articole pe blogul profesional.

Pentru realizarea scopului propus au fost organizate diverse tipuri de activități (prezentări de carte, ore de lectură, concursuri etc.), printre metodele și procedeele folosite am putea nominaliza expunerea, conversația, dialogul, explicația, demonstrația, descrierea și elementele de joc. Ca mijloace au fost folosite laptopul, materiale ilustrative (imagini pentru modulele propuse), materialul lectural (cărțile din colecția bibliotecii). Materialul lectural folosit pentru acest program este preponderent sub formă de versuri, povestiri, povești cu tematica respectivă: *În țara copiilor cu dinți cariați* de Florin Colonaș, *Cetatea dinților* de Angela Plămădeală, *Bună dimineața* de Iulian Filip, *La baie* de Constantin Dragomir, *Zăpăcilă* de Liviu Deleanu, *Ionică n-are poftă de mâncare* ș.a. Literatura propusă are rolul de a fixa cele spuse de bibliotecar, de a trezi interesul pentru lectură,

de a atrage atenția asupra modului sănătos de viață, de a explica anumite noțiuni. Subiectele din cărțile propuse sunt prezentate în mod expresiv, sugestiv, trezindu-le copiilor stări emoționale și dorința de a cunoaște, a cerceta, a aplica și a respecta regulile de igienă personală. Lecturile propuse în cadrul activităților desfășurate au menirea de a ajuta copiii să asimileze mai ușor ABC-ul sănătății. Elaborarea listei bibliografice de recomandare a literaturii vine ca un suport pentru bibliotecari în desfășurarea acestui proiect.

Pentru o activitate mai eficace și asimilarea mai facilă a informației de către participanții programului „Floarea sănătății” s-a recurs la sistematizarea conținutului tematic pe mai multe module, fiecare din ele având obiectivele sale: *Măinile curate înseamnă sănătate, Dinți sănătoși – un zâmbet frumos, Mișcarea – factor de sănătate, Vitamine pentru tine, Să fim îngrijiți și ordonați!, Ochii – oglinda sănătății.*

În cadrul primei ședințe, participanții au fost familiarizați cu scopul, obiectivele și etapele de derulare a proiectului, cu procesele de muncă a căror finalizare urmărește îndeplinirea scopului propus. Au fost anunțate temele pentru ședințele ce se vor desfășura pe parcursul proiectului. Participanții au primit lansarea proiectului cu entuziasm și cu deschidere spre participare. Bibliotecarul a antrenat elevii într-o discuție despre noțiunile generale de igienă, căutând să-i determine pe cât mai mulți dintre ei să ajungă la motivarea necesității de a respecta în permanență regulile de igienă personală. Poezia lui Stelian Mihnea *Nu uitați!* cu certitudine a întărit anumite reguli în conștiința celor prezenți: *Zilnic cu o periută,/ Dinții curăță-i ușor, / Că de n-o faci ei se strică / Și te dor. / Fructe și legume multe/ Să mănânci, îți folosesc,/ Căci sunt bune, sunt gustoase / Și hrănesc. / Măinile de-ți sunt murdare,/ Când mănânci te-mbolnăvești,/ Spală-te adesea pe ele/ Și-o să-mi mulțumești!/ Ce voios ești când faci baie/ Și curat ești ca un crin!/ Fă în orice săptămână, / Una, cel puțin! / Larg să îți deschizi fereastra/ Seara, când e să te culci, / Aerul curat îți face/ Visurile dulci./ Fă gimnastică și jocuri/ Și aleargă cât ești mic, / Dacă vrei ca să crești mare/ Și voinic. În finalul activității copiii au realizat un desen după următoarea ghicitoare: *Eu, cu apa, fac clăbuc, / Lunec ca un tăvălug,/ În lighean mă învârtesc / Să te curăț mă grăbesc.* Cei mai activi au primit câte o surpriză din partea bibliotecii. Pentru promovarea în continuare a proiectului fiecare participant a primit câte un semn de carte mai deosebit realizat în formă de floare.*

Cea de-a doua activitate a avut ca temă *Dinți sănătoși – un zâmbet frumos.* Activitatea a început cu un „zâmbet frumos pentru fiecare”.

Salutându-ne și zâmbind frumos celor prezenți, am rugat publicul să împărtășească ce cred ei că exprimă printr-un zâmbet, acest moment fiind o punte de trecere la mesajul activității: „Ca să avem un zâmbet frumos, dințișorii noștri trebuie să fie curați, albi, strălucitori”. Prin lecturarea cărții *În țara copiilor cu dinți cariați* de Florin Colonaș copiii, însoțiți de personajul Dințișor, au călătorit imaginar în țara cu același nume. Această călătorie i-a făcut să conștientizeze necesitatea de a păstra dinții sănătoși și curați pentru a evita situația neplăcută în care a ajuns personajul cărții.

Ședința a treia a proiectului a venit către publicul prezent cu mesajul *Mâinile curate înseamnă sănătate*. Făcând referire la spălătul mâinilor, le-am explicat copiilor că este gestul de bază al igienei personale pentru a evita transmiterea bolilor. Indiferent că e vorba de afecțiuni virale sau bacteriene, toate au un punct comun de transmitere de la om la om prin intermediul mâinilor murdare. Pentru a încuraja copiii să-și spele mâinile cu regularitate și pentru a face din acest proces o plăcere, s-a recurs de asemenea la materialul lectural ce-l deține biblioteca. Fredonând *Cântecul mâinilor curate* de Veronica Mazilu și demonstrând regulile corecte de spălare, am trezit interesul tuturor celor prezenți în sală pentru respectarea igienei personale.

Activitatea *Mișcarea – factor de sănătate* a început cu explicarea faptului că hipodinamia are un efect negativ asupra sănătății. Efectuarea zilnică de către copii a gimnasticii matinale, frecventarea ocupațiilor de educație fizică, practicarea sportului (fotbal, volei, înot etc.), cât și participarea, împreună cu părinții, la îngrijirea lotului de pământ de lângă casă, joacă un rol important în fortificarea sănătății. Lecturarea poeziilor *Luați seama bine*, *La cosit* de C. Dragomir i-a făcut pe copii să înțeleagă că exercițiile fizice și lucrul fizic sunt absolut necesare pentru a avea un corp frumos și sănătos. Pauza dinamică *Gimnastica veselă*, folosită în cadrul activității, a înviorat starea celor prezenți, deoarece pauzele dinamice stimulează pe apatici, disciplinează pe cei instabili, creează o atmosferă de bună dispoziție. Caracterul atractiv al pauzei dinamice a imprimat activității o coloratură nouă și a asigurat eficiența activității informativ-educative. Prezentarea în Power Point a materialului informativ „Și copilul tău ar trebui să facă sport, nu-i așa?” i-a îndemnat pe adulți să-i încurajeze pe copii să practice un gen de sport cum ar fi fotbalul, tenisul sau badmintonul, dansul, ciclismul etc.

Poezia *Zăpăcilă* de Liviu Deleanu a dat start penultimei activități a proiectului cu genericul *Să fim îngrijiți și ordonați*. Prin expunerea subiectului respectiv copiii au fost îndrumați să nu se asemene lui Zăpăcilă,

dar să fie ordonați, să aibă grijă de vestimentație, încălțăminte și lucrurile personale. Lectura cărții *Zdrențurică* de Ada Zaporojanu și înscenarea unui fragment de către participanți a consolidat necesitatea de a avea un exterior frumos și plăcut. La finalul activității, copiii au avut ca sarcină să găsească șase cuvinte ascunse printre mai multe litere, pentru a găsi *cuvântul-cheie* al activității desfășurate, iar jocul „Să-l ajutăm pe Zăpăcilă să-și găsească obiectele personale”, de asemenea, a urmărit formarea deprinderilor de acuratețe la copii.

Conexiunea dintre noi și lume se face prin intermediul ochilor. Peste trei sferturi dintre percepțiile și amintirile unei ființe umane sunt de natură vizuală. Ochii sunt ferestre prin care vedem toată frumusețea naturii și a vieții, cu forma, coloritul și farmecul lor. Ochii sunt nu numai frumoși, dar și foarte prețioși. De sănătatea lor depinde astfel întreaga noastră relație cu ceea ce se află în jurul nostru. În același timp, numărul persoanelor cu deficiențe de vâz este în creștere. După datele statistice ale unei organizații medicale internaționale, o jumătate din populația terrei a ajuns să aibă probleme oculare mai mult sau mai puțin grave, cauzate de factorii nocivi pe care-i întâlnim la tot pasul: privirea televizorului sau lucrul la calculator, folosirea excesivă a luminii artificiale, căderea incorectă a luminii în timpul scrisului și a cititului, alimentația săracă în minerale și vitamine naturale etc. Din acest considerent în cadrul proiectului „Floarea sănătății” ne-am propus să organizăm o activitate cu genericul *Ochii – oglinda sănătății*, la care să discutăm cu copiii despre necesitatea respectării anumitor reguli de igienă și protecție a ochilor. Informația prezentată a fost ilustrată prin exemplele de profilaxie expuse în cartea „Educația pentru sănătate”, propusă publicului pentru lectură.

Pentru menținerea sănătății copilului și pentru creșterea capacității sale de muncă fizică sau intelectuală este important ca alimentația zilnică să fie echilibrată, corectă și diversă. Din considerentul acesta a fost organizată ora de lectură cu tema *Vitamine pentru tine*. Activitatea respectivă a venit cu un îndemn de formare a atitudinii serioase față de alimentație și rolul acesteia în păstrarea sănătății fiecăruia dintre noi. Copiii au aflat că este foarte important să ne alimentăm corect. Să nu uităm că alimentația, alături de sport și igienă, ne ajută să creștem sănătoși. Participanții au fost îndrumați să vină la bibliotecă pentru a consulta sursele informative și să afle de ce e bine să consume cereale integrale la micul dejun, de ce nu sunt sănătoase produsele de tip fast-food și ce legătură este între hrană și sănătate. Cultivarea deprinderii unei alimentații corecte s-a făcut și prin utilizarea jocului cognitiv „Să cunoaștem piramida alimentară” prezentat

în programul Power Point. Prin prisma jocului copiii au avut posibilitatea să clasifice produsele sănătoase sau mai puțin sănătoase pentru ei. Lectura povestioarelor *Ionică n-are poftă de mâncare*, *Supă de pădăii* din cartea *Animalele povestesc* a facilitat înțelegerea temei într-un mod mai hazliu.

Activitățile descrise au fost organizate cu mai multe grupe de participanți, perioada proiectului fiind extinsă la solicitarea partenerilor. Copiii au participat cu plăcere, descoperind reguli și lucruri utile privind cunoașterea și respectarea modului sănătos de viață.

Impact: Activitățile, organizate în cadrul proiectului „Floarea sănătății”, au contribuit la formarea cunoștințelor privind diverse aspecte ale sănătății și conștientizarea de către copii a necesității respectării unui mod sănătos de viață și a igienei personale, a importanței activității fizice. De asemenea, proiectul a avut o importanță majoră pentru promovarea colecțiilor bibliotecii și încurajarea lecturii în rândurile copiilor, a diversificat spectrul de activități în bibliotecă, a mărit numărul de utilizatori ai bibliotecii (din cei 417 copii, implicați în activitățile proiectului, 193 au fost înscriși ca cititori noi ai bibliotecii).

Victoria CEBANU,
șef oficiu, Filiala „Ovidius”,
BM „B.P. Hasdeu” Chișinău

BIBLIOTECARUL ȘCOLAR, MENTOR DE PROIECTE

Motto:

Schimbarea este legea vieții.

Cine trăiește în trecut, în mod sigur va pierde în viitor.

(John Kennedy)

Trăim în mileniul unor schimbări permanente, dominate de transformări în toate domeniile. Avalanșa schimbărilor a ajuns și în domeniul activității bibliotecilor școlare, impunând noi concepte: competențe, abilități, flexibilitate, bibliotecă prietenoasă copilului, instruire pe parcursul întregii vieți.

Epoca Internetului, rece și calculată, a înstrăinat copiii de obișnuința de a citi cu cartea în mână. Cu regret, tot mai puțini tineri, elevi ai claselor a IX-XII-a, pășesc pragul bibliotecii școlare, citind, mai mult din obligație,

literatura recomandată conform curriculei școlare. Dacă școala, biblioteca, familia nu va ști să răspundă rapid și adecvat acestei provocări, societatea va pierde fără îndoială în educarea unei generații inteligente, culturale, căci, după cum spunea Nicolae Iorga, „Cultura unui om se formează, în primul rând, prin lectură”.

M-a preocupat mereu, în activitatea mea de bibliotecar, problema formării unui cititor motivat și competent, iar dezvoltarea și stimularea dragostei pentru lectură a devenit o prioritate în munca mea de zi cu zi. Formarea competenței de lectură la elevi reprezintă veriga cea mai importantă a educației literar-artistice.

Pentru a face față provocărilor, bibliotecarul școlar trebuie să dea dovadă de abilitatea de a se adapta la condițiile de schimbare continuă prin folosirea în activitatea sa a diverselor metode, cât mai active, mai atractive și mai antrenante.

Proiectele se impun astăzi ca o componentă importantă în activitatea școlii și a bibliotecii școlare, iar consolidarea rolului bibliotecarului ca mentor de proiecte îi permite să-și dovedească valoarea în fața beneficiarilor elevi și cadre didactice.

Un mentor de proiecte trebuie să posede competențe și abilități cât mai variate care vizează:

- comunicarea interpersonală;
- capacitatea de a mobiliza toate resursele pentru atingerea obiectivelor propuse;
- instruirea și autoinstruirea;
- obținerea informației și utilizarea ei pentru schimbare și dezvoltare;
- rezolvarea situațiilor de conflict;
- relațiile cu mass-media și promovarea (elaborarea comunicatelor de presă, pliantelor, anunțurilor, ghidurilor pentru utilizatori);
- utilizarea instrumentelor Web pentru a comunica cu managerii proiectului;
- gestionarea lucrului grupului de inițiativă astfel încât proiectul să-și atingă scopul și să fie unul de succes.

În calitatea sa de mentor, bibliotecarul își demonstrează contribuția în cadrul procesului instructiv-educativ. Prin implicarea în proiecte, el le ajută elevilor să-și formeze competențe:

- de învățare, a învăța să înveți;
- de autocunoaștere și autorealizare;
- interpersonale, civice, morale;
- culturale, interculturale (de a recepta și a crea valori).

Ioan Cerghit în lucrarea „Metode de învățământ” subliniază: „Proiectele sunt o metodă excelentă de testare a capacităților intelectuale și a aptitudinilor creatoare, a energiei și forței de voință, inclusiv a unor însușiri socio-morale (spirit de cooperare, de echipă, onestitate)”.

Anume acest concept a servit ca premisă pentru demararea Proiectului „Arta lecturii”, susținut de Fondul pentru Tineri din Ialoveni, cu suportul financiar oferit de Fundația Est Europeană din resursele acordate de Guvernul Suediei.

În proiect au fost implicați patru elevi ai claselor a X-a, care au format grupul de inițiativă „Pro-Lectura”. Beneficiarii direcți ai proiectului au fost elevii claselor a IX-a (65), a X-XI-a (175) și biblioteca, iar beneficiarii indirecți – cadrele didactice (54) și managerii instituției (5).

Deoarece „a spori motivația lecturii, înseamnă a înmulți șansele individului de a se înțelege pe sine și a-i înțelege pe alții” (Paul Cornea), ne-am propus ca scop al proiectului promovarea cărții și lecturii ca factori ai dezvoltării intelectuale și moral-spirituale a copiilor și tinerilor, organizând diverse activități cultural-educative.

Obiectivele proiectului:

- perceperea rolului benefic al lecturii în formarea personalității în devenire;
- stimularea interesului pentru lectură și valorile autentice;
- conștientizarea de către beneficiari a rolului și importanței bibliotecii.

Proiectul elaborat de către membrii grupului de inițiativă, sub îndrumarea mentorului, a fost prezentat în cadrul concursului organizat de Fondul pentru Tineri, cu următoarele argumente justificative:

- descreșterea interesului pentru lectură în rândurile adolescenților;
- tehnocratizarea excesivă a societății;
- motivarea elevilor să devină cititori activi;
- îmbogățirea colecțiilor bibliotecii;
- dezvoltarea deprinderilor de comunicare și dialog;
- îmbunătățirea atitudinii beneficiarilor față de lectură, carte și bibliotecă.

Din 30 de proiecte prezentate la concurs, au fost acceptate spre finanțare doar 18, printre care și Proiectul „Pro-Lectura”. Astfel, pe data de 22 octombrie 2012, în incinta Consiliului Raional Ialoveni, în prezența președintelui raionului, dl. Nicolae Andronache, grupul de inițiativă al proiectului a semnat Acordul de colaborare cu Fondul pentru Tineri din Ialoveni.

Pentru completarea fondului de carte al Bibliotecii Liceului Teoretic „Petre Țefănuță” a fost acordată suma de 3000 de lei. Cărțile au fost

procurate, ținându-se cont de necesitățile și doleanțele cititorilor.

Grupul de inițiativă a organizat mai multe activități realizate în cadrul proiectului. La activitatea cu genericul „Cartea vacanței mele” au participat elevii claselor a IX-a, care au prezentat cărțile citite în perioada vacanței, exprimându-și gândurile și emoțiile pe care le-au trăit, opiniile despre cărți, despre temele, subiectele abordate de autori.

În cadrul altei activități, membrii grupului „Pro-Lectura” și-au propus să promoveze creația tinerilor scriitori autohtoni. A fost organizată o întâlnire cu tânărul scriitor Nicu Nicolaescu, originar din s. Molești, Ialoveni, carea și-a lansat cartea „Fluturile alb”.

Pentru realizarea cu succes a activităților propuse în cadrul proiectului, membrii grupului de inițiativă „Pro-Lectura” și mentorul lor au fost premiați de către Fondul pentru Tineri cu o excursie la Iași, România. Aici elevii au participat la masa rotundă cu genericul „Adaptarea tinerilor în mediul românesc”, organizată la Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi”, Iași. În scopul consolidării relațiilor de colaborare, a fost semnat un Protocol de parteneriat între Liceul Teoretic „Petre Ștefănuță”, Ialoveni și Colegiul Tehnic „Gheorghe Asachi”, Iași.

Astfel, prin participarea activă în cadrul proiectelor, Biblioteca Liceului „Petre Ștefănuță” a devenit producătoare de activități culturale competitive, în cadrul cărora cititorii își formează – prin dialog și comunicare – competențe, abilități și cunoștințe. Implicarea în proiecte asigură bibliotecii școlare o poziție de frunte în mediul profesional, face posibilă dezvoltarea colecțiilor nu doar din mijloace locale, ci și din donații din afara țării și contribuie la creșterea numărului de cititori activi, în special în rândurile liceenilor.

Rodica POSTICA,
bibliotecar, Liceul Teoretic „Petre Ștefănuță”
Ialoveni

LECTURA – O PASIUNE CARE SE CULTIVĂ

Motto:

*Școala ar face destul și ar putea să-și privească împlinită menirea,
dacă ar pune în fiecare din elevii ei dragostea de carte,
adică ar crește încă un cititor pentru bibliotecă.*

(Emanoil Bucuță)

De-a lungul secolelor, bibliotecile s-au înființat pentru a răspunde, în principal, nevoilor de informare și documentare ale cititorilor, îndeosebi ale celor legate de știință și educație. Așa a fost în Grecia epocii de aur, în secolul lui Pericle, și la Alexandria, așa a fost în primele universități din Evul Mediu, la Oxford și la Sorbona, așa este în epoca modernă. Abia de un secol încoace oamenii simpli au descoperit lectura de plăcere, lectura pentru bucuria sufletului.

Cum stimulăm apetitul copilului pentru lectură?

Cititul este o abilitate foarte importantă pe care trebuie să o poată stăpâni copiii noștri. Cea mai eficientă metodă de a-i încuraja pe copii să iubească și să aprecieze cărțile și cititul este *să le citim de mici*. Cu cât începem mai devreme, cu atât șansele de succes sunt mai mari. Copiii, cărora li se citește de mici, vor învăța să fie ei înșiși buni cititori. Cu cât li se citește mai mult, cu atât sunt mai interesați să învețe să citească. Ideal este ca fiecare copil să ajungă să deschidă o carte de plăcere, din proprie dorință, fără să-i ceară cineva din familie sau de la școală.

Nu este niciodată prea devreme să se încerce stimularea interesului copilului pentru cărți și lectură. Acest lucru necesită însă multă răbdare și mult exercițiu.

Este importantă educația primită de copil de la părinți pentru ca acesta să facă un *hobby* din răsfoirea, apoi din citirea unei cărți. La vârsta de un an, copilul se mulțumește cu privitul imaginilor dintr-o carte de povești, pentru ca apoi să savureze poveștile citite de părinți în fiecare seară.

Pediatrii și psihologii consideră că mulți părinți doresc dobândirea unor abilități intelectuale exagerate, în timp cât mai scurt și mult prea repede. Părinții trebuie să înțeleagă că cea mai bună metodă de învățare este aceea realizată prin joacă. Cititul trebuie privit ca o activitate distractivă, relaxantă și nu ca pe o obligație pe care copiii o au față de părinți sau profesori.

Mulți copii nu vor să citească pentru că preferă să vadă filmul realizat după carte, părându-li-se mai atractiv să meargă la cinema decât să stea

acasă să citească. Pentru a-i convinge să aleagă lectura, putem să folosim ca argument explicația precum că majoritatea filmelor nu sunt ecranizate exact după carte și un film de 1,5 ore nu poate surprinde tot ceea ce este prezentat în carte; iar experiența ne arată că de cele mai multe ori, cartea citită ni se pare mult mai interesantă decât ecranizarea.

De ce este importantă lectura zilnică?

Faptul că copiii citesc (sau părinții le citesc) în fiecare zi

- contribuie la crearea unei relații strânse între copii și adulți;
- ajută la dezvoltarea capacității de exprimare, a memoriei și a creativității;
- îi ajută să învețe să gândească și îmbunătățește capacitatea de concentrare;
- le cultivă valori morale;
- previne folosirea excesivă a televizorului și calculatorului;
- stimulează dorința de a cunoaște și de a învăța permanent.

De ce școala poate să „omoe” plăcerea de a citi?

- Lecturile greoaie, impuse copiilor în vacanță, îi fac să întoarcă spatele, uneori definitiv, cărților;
- Deseori, școala impune generației actuale de copii lectura unor texte care pentru ei sunt depășite, nu corespund intereselor, preferințelor lor;
- Listele obligatorii cu zeci de titluri, lectura cărora se reduce, deseori, la îndeplinirea însărcinărilor de genul extragerea din text a expresiilor artistice sau memorizarea;
- Copiii trebuie ademiniți cu lecturi plăcute și interesante, recomandările privind lecturile suplimentare trebuie să vină din partea învățătorilor și a profesorilor, dar nu impuse de Ministerul Educației.

Cum îi stimulăm pe copii să citească cărți din plăcere?

- Pasiunea pentru citit se cultivă, nu se impune, copiii trebuie să găsească o valoare proprie în cărți pentru a citi cu plăcere;
- Alegerea cărților potrivite;
- Prezența constantă a cărților în viața copilului;
- Crearea unui cult al cărții în familie, școală, societate, așa încât lectura să fie percepută ca o îndeletnicire care determină în mare parte succesul și prestigiul în comunitate.

La o activitate de promovare a lecturii am solicitat copiilor să se împartă în două grupuri – cei care citesc din plăcere și cei care citesc doar din

obligație. Le-am propus următoarele sarcini:

- Să găsească o formulă prin care să se prezinte în calitate de cititor/ necititor;
- Să vorbească despre experiența proprie de lectură;
- Să explice în ce constă dependența/ independența de lectură.

Răspunsurile oferite au fost următoarele:

Îmi place să citesc pentru că:

- ✓ îmi imaginez în minte povestea și parcă m-aș uita la televizor;
- ✓ mă distrez și mă amuz;
- ✓ descopăr lucruri pe care nu le știam și mie îmi place să știu mai multe.

Nu-mi place să citesc pentru că:

- ✓ mă plictisesc;
- ✓ nu am timp;
- ✓ prefer să mă joc la calculator;
- ✓ nu găsesc nimic interesant.

Am acceptat răspunsurile tuturor fără critici sau aprecieri pozitive, dar ulterior i-am implicat pe toți în diverse activități de promovare a lecturii, printre care programele „Chișinăul citește o carte”, „Copiii Chișinăului citesc o carte” , „Copiii Moldovei citesc o carte” ș.a. Rezultatele au fost extraordinare, pentru că în final toți participanții, chiar și cei care inițial erau mai sceptici, au devenit cititori activi, menționând că anume cărțile bune sunt cele care „*îți fac viața mai interesantă, te învață, te fac să te bucuri, să râzi și să plângi*”.

Concluzii:

A citi nu e corvoadă. A citi înseamnă a trăi și a cunoaște o nouă realitate, a acumula noi informații, a deschide noi orizonturi. Dacă nu citim, capacitatea noastră de a comunica este limitată, imaginația săracă.

Lectura independentă a elevilor trebuie organizată și stimulată prin informări și recomandări de cărți, dezbateri tematice pe marginea lecturilor. Dezvoltarea gustului pentru citit mai poate fi susținută și prin alte forme de activitate, cum ar fi: vizionarea spectacolelor pentru copii și tineret, vizionarea unor filme documentare și artistice accesibile copiilor.

Axenia GOLOVATENCO,
bibliotecar, Liceul Teoretic „Mihai Eminescu”
Chișinău

BIBLIOTECILE DE FAMILIE – IZVOR DE CREȘTERE INTELECTUALĂ

*Destinul multor oameni a depins de faptul
dacă a fost ori nu a fost o bibliotecă în casa părintească.*

(Edmondo de Amicis)

Spiridon Vangheli menționează că, numeroase exemple din copilăria oamenilor celebri confirmă rolul deosebit pe care îl au, în formarea unei personalități, emoțiile trăite împreună cu părinții și discuțiile avute în jurul unor cărți citite în familie: „...În multe familii ale viitorilor oameni celebri se practica cititul în glas cu maturii. Lectura împreună cu părinții influențează extraordinar copiii...”.

Bibliotecile de familie sunt un izvor de creștere intelectuală a copiilor. Prezența cărților în familie, importanța care se acordă lecturii influențează direct și multilateral formarea intelectuală și spirituală, inteligența, nivelul de cultură a copiilor.

Frații Grimm au devenit scriitori și cercetători grație faptului că au întâlnit în viața lor o bibliotecă bună. Pe când își făcea studiile la Universitatea din Marburg, Jacob Grimm avea acces la cărțile din biblioteca personală a profesorului și mentorului său Friedrich Carl von Savigny. A petrecut un an de zile, studiind la Biblioteca Națională a Franței, iar în anul 1806 a obținut funcția de bibliotecar în biblioteca personală a regelui Westphaliei Jérôme Bonaparte, fratele lui Napoleon, una din cele mai responsabile funcții la acea vreme.

Un proverb zice: „Spune cine îți sunt prietenii, ca să-ți spun cine ești tu”. Eu aș parafraza, afirmând: „Spune ce cărți ai în biblioteca ta personală și-ți voi spune cine ești”. Intrând într-o casă pentru prima oară, încerc să parcurg cu ochii rafturile cu cărți ca să-mi formez niște impresii despre stăpânii casei.

Întotdeauna m-au interesat bibliotecile oamenilor mari din diferite timpuri. Mereu îi îndemn pe profesori, pe scriitori și alte personalități, care pășesc pragul școlii noastre pentru a se întâlni cu elevii, să le vorbească neapărat și despre biblioteca personală, despre cărțile care le-au marcat viața, destinul.

La orele de bibliologie, la adunările cu părinții le vorbesc elevilor și părinților despre importanța cărții și a lecturii în devenirea copilului ca personalitate, despre necesitatea de a crea o bibliotecă personală, pe care să o completeze cu cărți de valoare, pe gustul fiecărui membru al familiei. Îi

îndemn pe părinți să dăruiască copiilor cărți, pentru că o carte este cel mai bun și mai frumos cadou.

Cunoscutul bibliograf Gabriel Node (1600-1653) considera că fiecare trebuie să găsească în bibliotecă ce-i trebuie. Nu există cărți care n-ar putea fi solicitate de cineva. Din cele mai vechi timpuri bibliotecile personale adunau dicționare și enciclopedii de valoare, literatură artistică, literatură științifică în limbile greacă, latină, franceză. Acum bibliotecile personale sunt completate, de obicei, cu:

- dicționare și enciclopedii;
- cărți științifico-cognitive care ajută la pregătirea temelor;
- ghiduri de cultură generală;
- literatură pentru copiii mici;
- literatură de specialitate pentru maturi;
- opere ale scriitorilor preferați;
- literatură de interes;
- cărți rare rămase ca moștenire;
- literatură despre menaj, gospodăria casnică ș.a.

Multe titluri de carte bună au ajuns în casele noastre, în bibliotecile personale prin intermediul ziarelor „Timpul” și „Adevărul”. Săptămânal, cititorii, care își cumpărau un ziar la chioșcuri, își puteau procura și o carte la un preț mult mai mic decât în librării. Astfel, mulți elevi din gimnaziul nostru și-au procurat volumele din colecțiile „100 de cărți esențiale”, „101 cărți de citit într-o viață”, „Biblioteca pentru toți”, „Pictori de geniu”, „Marile muzee ale lumii”, „Bestseller Adevărul”, „Aventura”, „Jules Verne”, „Miturile și legendele lumii” ș.a.

Împreună cu elevii vizităm librăriile, participăm la întâlnirile cu scriitorii, la prezentările de carte din cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, la diverse activități organizate de bibliotecile din municipiu. Aici copiii primesc în dar cărți sau le procură, contribuind la completarea bibliotecilor personale și a bibliotecii clasei.

Este important copiii să cunoască nu doar cum își pot forma o bibliotecă personală bună, dar și cum să-și îngrijească cărțile pentru a le păstra pentru cât mai mult timp. Sfaturile pe care le dau sunt următoarele:

- ✓ Cărțile trebuie să fie semnate sau să aibă aplicată o ștampilă personală numită ex-libris;
- ✓ E bine să avem un registru de evidență a cărților din bibliotecă;
- ✓ Trebuie să avem un caiet, în care notăm cui și pentru cât timp am împrumutat cărți din biblioteca noastră;
- ✓ Încăperea, unde se păstrează cărțile, trebuie să fie uscată, nu prea caldă și nu trebuie să fie utilizată ca dormitor;

- ✓ Rafturile cu cărți nu trebuie să fie amplasate la soare sau lumină puternică;
- ✓ Rafturile, dulapurile cu cărți trebuie aerisite și șterse sistematic de praf;
- ✓ Este indicat să păstrăm cărțile în poziție verticală, ceea ce face accesul la ele mai comod;
- ✓ Cărțile deteriorate trebuie reparate la timp și corect.

John Lubbock spunea: „E ceva să ai o bibliotecă, dar e și mai mult să te servești de ea cu înțelepciune”. Deseori părinții se plâng că odraslele lor nu citesc și se întreabă ce să facă, ce trucuri să mai inventeze pentru a-i motiva să citească. Răspunsul este însă cât se poate de simplu: copilul va citi atunci când își va vedea părinții cu cartea în mână. O carte bună, o carte citită la timpul potrivit poate să-i influențeze foarte mult. Poate să le schimbe atitudinile, gândurile, chiar și viața. Ca argument ne poate servi afirmația lui I.L. Caragiale: „O carte bună de citire, în vârsta fragedă, este poate una din împrejurările cele mai hotărâtoare ale vieții unui om. Multe cariere intelectuale nu se datoresc altei împrejurări decât unei cărți căzute la vreme bună în mâinile unui copil, tot așa precum umbra multor stejari seculari se datorește căderii ghindei pe pământ prielnic.”

Cu regret, în multe familii de la noi cultul cărții lipsește. Dacă în Germania găsești pe Goethe, Heine sau Schiller aproape în fiecare casă, chiar și de oameni săraci, iar în Anglia nu există nicio casă în care să locuiască un om trecut prin școli și în care să nu fie cărți de Shakespeare, apoi la noi în țară există mii de case de oameni cărturari (care știu să citească), însă în care nu vei găsi nici pe Eminescu, nici pe Creangă.

Bibliologul Dan Simonescu afirma că o bibliotecă particulară este cu adevărat funcțională atunci când devine publică. La acest capitol mai avem restanțe. Puține biblioteci de la noi au în colecțiile lor ediții de valoare din bibliotecile particulare ale marilor personalități. În presa de specialitate nu sunt suficiente articole despre bibliotecile personale ale personalităților marcante de origine română (publicațiile rusești sunt mai bogate la acest capitol). N-ar fi rău ca astfel de informații să-și găsească locul în edițiile de specialitate, căci ele servesc drept argument temeinic în activitatea de promovare a cărții și bibliotecii, în cunoașterea vieții personalităților marcante. Ar fi binevenită și întocmirea unui catalog unic, care ar reflecta colecțiile celor mai mari și valoroase biblioteci particulare din țară, contribuind la includerea lor în tezaurul cultural și intelectual al neamului.

Aș vrea să închei cu spusele regretatului poet Grigore Vieru: „Așa cum vine o zi după alta să lumineze ferestrele casei noastre, tot astfel să răsară

una după alta cărțile înaintea ochilor copiilor noștri – altă cale de izbândă a neamului nu există”.Bibliotecile de familie au fost și rămân un fenomen cultural, ele trebuie să fie cartea de vizită a fiecărei familii.

Referințe bibliografice:

1. ARION, Liuba. *Introducere în bibliologie și cultura informării*: (Proiecte didactice). Chișinău: Univers Pedagogic, 136 p.
2. CIOBANU, Ștefan. [Despre biblioteca personală] În: *Magazin bibliologic*, 1995, nr.1-2, pp. 46-48.
3. MAXIM, Gheorghe. Nicolae Iorga strălucit reprezentant al bibliografiei românești. În: *Biblioteca*, 1996, nr.11, pp. 312-314.
4. MIHAILESCU, Mariana. Nicolae Iorga și biblioteca Institutului pentru studiul Istoriei Universale. În: *Revista Bibliotecii Naționale a României*, 2011, nr.1, pp.16-17.
5. VANGHELI, Spiridon. *Carte de citire și gândire*: în 4 volume. Chișinău: Guguță, 2006.

Galina POSTORONCĂ,
bibliotecar, Gimnaziul nr. 7
Chișinău

LECTURI DE VACANȚĂ ÎN TABERE

Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” desfășoară, tradițional în perioada de vară, Programul „Lecturi de vacanță”.

Acest program este realizat în parteneriat cu mai multe tabere cu sejur de zi din instituțiile de învățământ preuniversitar din municipiul Chișinău și cu unele tabere de odihnă pentru copii din orașelul balnear Vadul lui Vodă. Pe tot parcursul campaniei, toți bibliotecarii încadrați în serviciile activitate cu publicul organizează, extramuros și la sediul bibliotecii, diverse activități de promovare a cărții și lecturii: ore de poveste, lecturi comentate, vizionări de filme, călătorii virtuale, discuții, concursuri, întâlniri cu scriitorii etc. Peste 320 de activități au avut loc în aceste tabere la inițiativa bibliotecarilor noștri pe perioada vacanțelor de vară 2012 și 2013.

Un obiectiv aparte al programului este de a facilita întâlnirea copiilor, mai ales a celor veniți din localitățile rurale, care nu prea des au ocazia să

participe la astfel de activități, cu scriitorii, membrii echipelor redacționale ale publicațiilor pentru copii și adolescenți. Acest obiectiv este cu succes realizat în cadrul taberelor de agrement pentru copii din Vadul lui Vodă.

Un parteneriat în vederea desfășurării Programului „Lecturi de vacanță” a fost încheiat între Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” și Taberele „Zâmbetul” și „Camping” din acest orașel.

Pe tot parcursul verii, echipa Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” (Eugenia Bejan, director adjunct, Ecaterina Tulgara, șef serviciu Carte Străină, Maria Prepelită, bibliotecar) a organizat mai multe întâlniri cu participarea scriitorilor Iulian Filip, Ianoș Țurcanu, Nicolae Popa, Vitalie Răileanu, Ion Anton, Titus Știrbu, Mihai Poiată. La aceste întâlniri copiii au cunoscut mai îndeaproape creația scriitorilor, au aflat lucruri interesante despre viața și creația lor, au fost încurajați să citească cât mai mult și chiar să scrie ei înșiși.

Ion Anton și Titus Știrbu au avut un dialog animat cu cititorii, îndemnându-i să publice poezii, articole în revista „Florile Dalbe”.

Iulian Filip și Ianoș Țurcanu au povestit copiilor despre cum se naște o poezie sau chiar o carte întregă, cum viața de fiecare zi ne poate oferi subiecte pentru creații literare. Ianoș Țurcanu le-a vorbit despre școala în care a învățat, despre copilăria veselă petrecută în satul de baștină Pelinia și i-a încurajat pe copii să facă întotdeauna ceea ce le place. Copiii au ascultat mai multe versuri în lectura autorilor, apoi, avântându-se în dialog cu ei, le-au adresat foarte multe întrebări. Cea mai originală întrebare a fost cea adresată de Ionuț Rusu de la Liceul „Ștefan cel Mare” din Chișinău lui Iulian Filip: „Care a fost prima d-voastră jucărie adevărată?”, iar Ianoș Țurcanu a fost întrebat despre prima lui șotie făcută în copilărie, despre lacul în care se scâldea când era mic și altele. Iulian Filip, ingenios ca întotdeauna, i-a intrigat și mai mult pe copii, atrăgându-le atenția asupra buzunarelor sale pline cu cărți miniaturale, „confectionate” chiar de dumnealui dintr-o singură foaie de hârtie. Le-a sugerat copiilor să-și aștearnă pe hârtie impresiile din tabără și să creeze și ei astfel de cărți de buzunar.

Tot în cadrul Programului „Lecturi de vacanță”, copiii de la taberele „Zâmbetul” și „Camping” s-au bucurat de întâlnirea cu scriitorul Nicolae Popa, autorul lui „Marele Ciulică”, cartea-surpriză la Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret – 2012. Modest și emoționat, scriitorul le-a vorbit copiilor despre sine și scrierile sale, apoi a oferit cartea cu autograf celor mai îndrăzneți și activi cititori pentru întrebările pe care i le-au adresat (Când a scris prima carte?, Când s-a îndrăgostit prima dată?

și altele).

Întâlnirea cu scriitorii Nicolae Spătaru, Andrei Burac și Leo Bordeianu, eveniment destul de emoționant pentru copii dar și pentru scriitori, a inclus recitaluri de versuri, discuții despre cărțile scrise, donații de ziare și reviste, sesiune de autografe. Scriitorul Nicolae Spătaru a citit, în premieră, versuri din noua sa carte „Pisicul informatician”, iar Leo Bordeianu a venit cu o colecție de ziare „Scara” al cărui redactor-șef este. Andrei Burac a captivat publicul cu istorisiri din viața sa personală. Cele mai emoționante momente au fost când copiii i-au înconjurat pe scriitori, dornici de a primi autografe, de a se lăuda cu succesele pe care le-au obținut la diverse concursuri și de a le recita versuri.

La aceste întâlniri am prezentat copiilor expoziții, care includeau cărțile autorilor invitați din colecțiile Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”. De asemenea, biblioteca a oferit taberelor seturi de cărți, care au fost citite de toți copiii aflați la odihnă.

Sperăm că parteneriatele cu taberele de odihnă pentru copii vor deveni o tradiție frumoasă, așa încât cărțile bune să ajungă la cât mai mulți copii pasionați de lectură, iar cititul să devină un hobby pentru ei, o ocupație plăcută și utilă în perioada vacanțelor.

Ecaterina TULGARA,

șef serviciu Carte

Străină,

Biblioteca Națională pentru Copii „Ion

Creangă”

STUDII. CERCETĂRI

PREFERINȚELE DE LECTURĂ ALE COPIILOR PRIN PRISMA UNUI STUDIU SOCIOLOGIC

Într-un cadru socio-cultural caracterizat de o explozie a culturii media, cum este cel actual, lectura pierde tot mai mult teren printre preferințele, preocupările și interesul manifestat în rândul elevilor.

Lectura se numără în puține cazuri printre acele activități ce au ca punct de pornire o alegere personală, ce începe din plăcerea individuală, din dorința de a avea contact cu cartea, de a o simți aproape, de a-i sorbi cuvintele dătătoare de înțelepciune.

Pentru a evalua tendințele actuale în lectură, ce ar confirma sau infirma această ipoteză, și pentru a identifica posibilele căi de diversificare și orientare valorică a lecturii copiilor și adolescenților, Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” a realizat un studiu sociologic, care a avut drept scop identificarea preferințelor de lectură ale elevilor, stabilirea unui top al celor mai citite cărți, oferirea unor informații utile, recomandări îndrumătorilor de lectură (bibliotecari, profesori, părinți etc.) pentru desfășurarea activităților de orientare a lecturii tinerilor cititori.

Din scopul general al cercetării s-au trasat următoarele obiective:

- Identificarea autorilor preferați și a cărților preferate de către elevi;
- Dezvoltarea abilităților de apreciere critică a cărților citite;
- Sporirea interesului pentru lectură;
- Oferirea unor informații utile îndrumătorilor de lectură pentru desfășurarea activităților de orientare a lecturii.

Pentru culegerea informației a fost aplicată metoda anchetei pe bază de chestionar. Acesta a fost format din cinci itemi, fiecare având menirea să clarifice anumite aspecte referitoare la preferințele de lectură ale elevilor. Subiecții de studiu au fost beneficiari ai Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”, ai bibliotecilor publice și pentru copii din republică, de vârstă școlară mică, gimnazială și liceală.

Analiza și interpretarea datelor

Din cele 900 de chestionare distribuite au fost recuperate 632 de chestionare (70,2%).

La primul și al doilea item din chestionar respondenții au indicat cărțile preferate și autorii acestora. Au fost înregistrate 372 titluri de carte și 284 autori, dintre care 213 (75,0%) scriitori clasici și 71 (25,0%) scriitori contemporani. Aceste rezultate ne fac să credem că lecturile elevilor

se limitează în mare parte la programa școlară, în care sunt incluși cu preponderență autorii clasici.

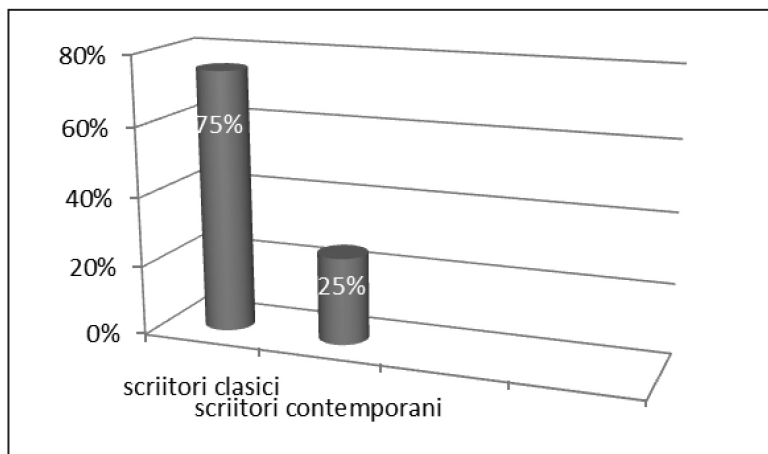

Fig. 1

Dacă ne referim la raportul dintre literatura română și cea universală, în preferințele elevilor prevalează autorii străini. Respondenții au indicat 108 scriitori români și 176 scriitori străini. Cu toate acestea, puțini dintre elevi citesc operele autorilor străini în original, preferând să le citească traduse în limba română (84%) sau rusă (14,0%). Diagrama de mai jos reflectă acest lucru.

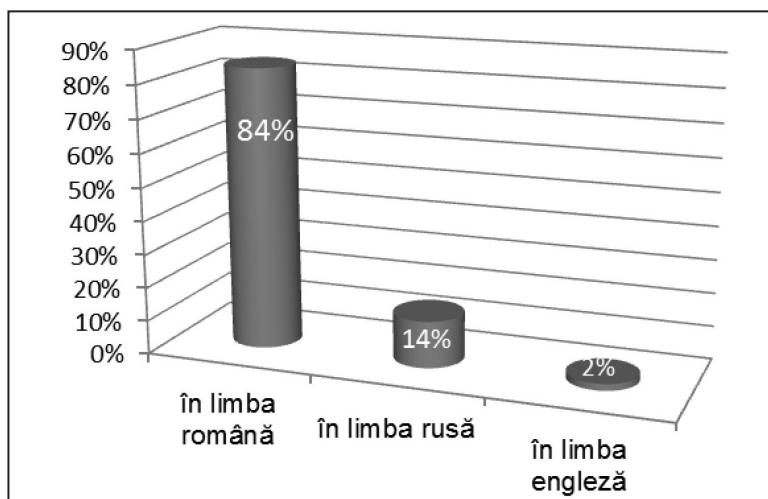

Fig. 2

În privința preferințelor de lectură ale respondenților în funcție de genuri literare, studiul evidențiază disponibilitatea manifestată a acestora pentru proză (81%) în detrimentul liricii (17%) și dramaturgiei (2%). De aici rezultă că elevii nu preferă să citească texte cu mesaj criptic, ce presupune abilități sporite de comprehensiune pentru a-l descoperi.

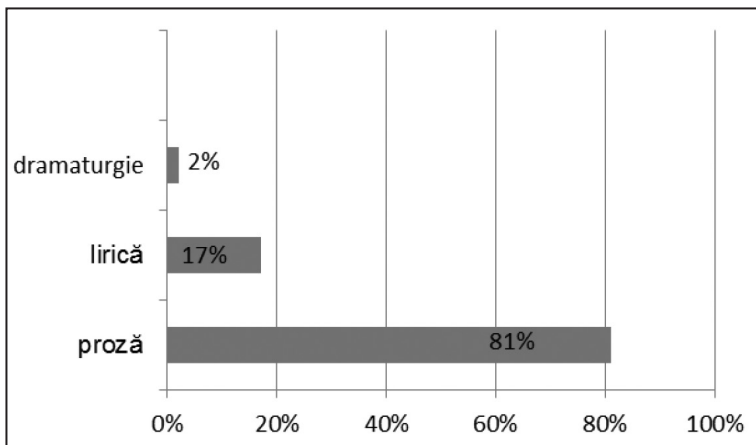

Fig. 3

S-a constatat că în lista celor mai citați scriitori români apar, invariabil, numele celor studiați în școală: I. Druță, I. Creangă, S. Vangheli, M. Eliade, M. Sadoveanu, L. Rebreanu, I. Slavici, Gr. Vieru, A. Busuioc, P. Ispirescu, N. Dabija, M. Eminescu, G. Călinescu, M. Preda, V. Alecsandri, B. Delavrancea, F. Neagu, N. Stănescu, M. Sorescu, C. Partole.

Printre cei mai citați scriitori străini se regăsesc: B. Perro, H. Malot, Frații Grimm, A. Gibbons, J. Verne, M. Twain, Al. Dumas, W. Shakespeare, K. Holabird, E. Colfer, J. Spyri, A. de Saint-Exupéry, C. Collodi, D. Defoe, O. Wilde, J. F. Cooper, N. Gogol, Ch. Brontë, A. Tolstoi, V. Gool.

În continuare sunt prezentate titlurile care au intrat în „Topul celor mai citite cărți” de către elevi. S-a făcut și un clasament, care include patru poziții, numărul poziției indicând locul cărții în preferințele de lectură ale respondenților.

- Poziția I** H. Malot *Singur pe lume*
M. Eliade *Maitrey*
M. Sadoveanu *Baltagul*
I. Druță *Frunze de dor*

- Poziția II** Gr. Vieru *Acum și în veac*
 I. Slavici *Mara*
 E. Colfer *Artemis Fowl*
 B. Perro *Amos Daragon, mânia lui Enki*
- Poziția III** Al. Mitru *Legendele Olimpului*
 C. Funke *Vânătorii de fantome*
 M. Twain *Aventurile lui Tom Sawyer*
 B. Perro *Amos Daragon, stăpânul măștilor*
 K. Holabird *O serbare pentru prințesă*
 V. Bojoga *Cătălin, copilul cucului*
- Poziția IV** I. Creangă *Amintiri din copilărie*
 I. Creangă *Punguța cu doi bani*
 N. Dabija *Tema pentru acasă*
 S. Vangheli *Tatăl lui Guguță când era mic*
 S. Vangheli *Guguță și prietenii săi*
 S. Vangheli *Carte de cirire și gândire*
 M. Eliade *Nuntă în cer*
 I. Druță *Păsările tinereții noastre*
 A. Busuioc *Singur în fața dragostei*
 L. Rebreanu *Ion*
 Frații Grimm *Hansel și Gretel*
 G. Călinescu *Enigma Otiliei*
 J. Spyri *Heidi, fetița munților*

Lecturile elevilor trebuie să fie variate, să îmbrățișeze toate domeniile de activitate: matematică, fizică, chimie, informatică, geografie, istorie, limbi moderne și clasice etc., însă studiul arată contrariul. Respondenții citesc mai mult literatură beletristică (98%), literatură de referință – enciclopedii, dicționare (2%), iar literatura științifico-cognitivă pe domenii nu a fost menționată de niciun participant la sondaj.

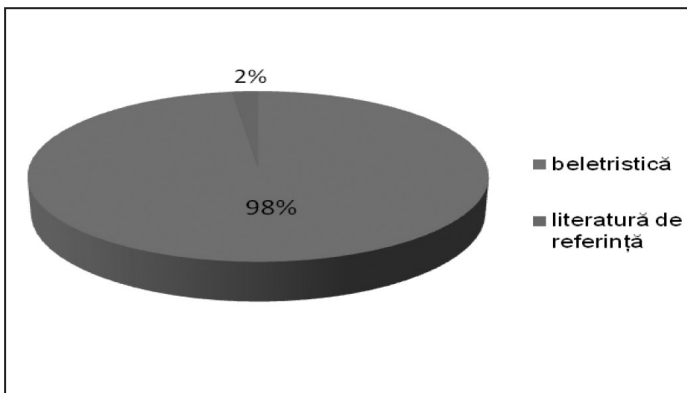

Fig. 4

La itemul patru din chestionar respondenților li s-a propus să aprecieze cărțile citite cu note de la 1 la 10: pentru conținut și pentru ilustrații (dacă are). Aici elevii au dat dovadă de spirit critic, demonstrând că știu să aleagă cărțile pe care le citesc. Pentru conținut, 64 % din cărți au fost apreciate cu nota 10, 20% cu nota 9, 9% cu nota 8, 4% cu nota 7, 2% cu nota 6, 1% cu note de 5, 4 sau 3. Note de 1 și 2 nu au fost acordate.

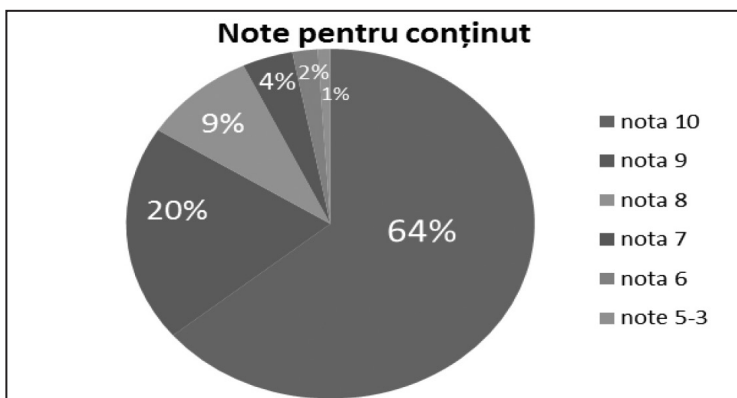

Fig. 5

Pentru ilustrații, au primit note 66% din cărți, marea majoritate fiind destinate copiilor din ciclul primar și cel gimnazial (restul cărților nu au avut ilustrații). Nota 10 s-a acordat pentru 34% din cărți, nota 9 pentru 12%, nota 8 pentru 8%, nota 7 pentru 4%, nota 6 pentru 2%, note de la 5 la 1 pentru 6%. Aceste rezultate demonstrează faptul că ilustrațiile nu întotdeauna satisfac așteptările copiilor.

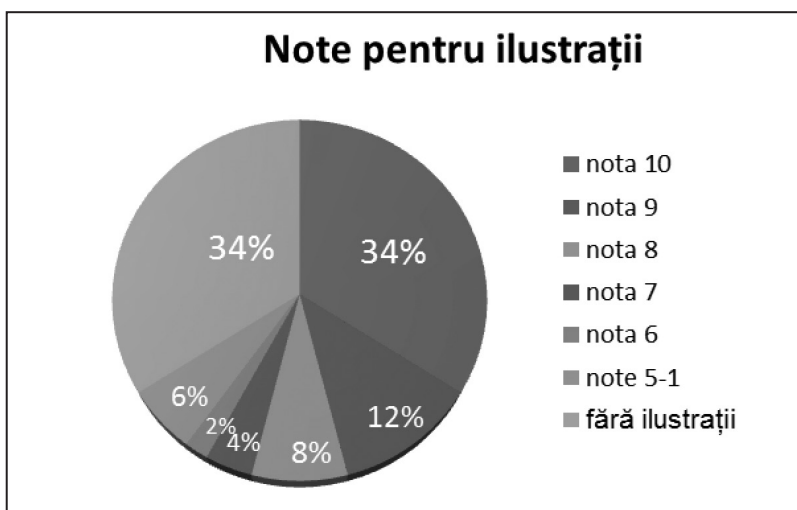

Fig. 6

La întrebarea „Ai recomanda prietenilor/colegilor tăi să citească această carte?” 89% dintre respondenți au răspuns afirmativ, iar 11% nu ar recomanda unele din cărțile citite altor persoane.

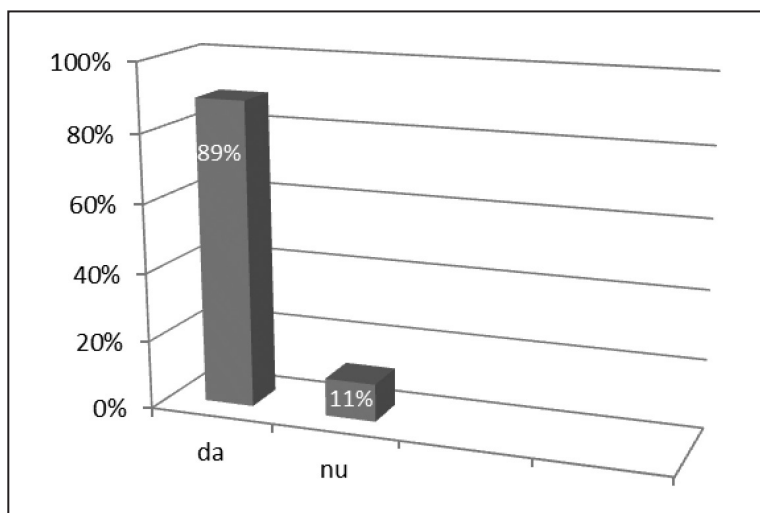

Fig. 7

Care sunt criteriile ce le influențează decizia? Ei recomandă cărțile

care, după părerea lor, sunt *interesante, folositoare, captivante, educative, cognitive, scrise clar/accesibil, actuale, în vogă, cu aspect atrăgător*. Nu recomandă cărțile calificate de ei drept *plictisitoare, cu conținut depășit, lipsite de intrigă, dăunătoare, scrise complicat, cu aspect neatrăgător*.

Concluzii și recomandări:

Prin analiza făcută și din corelarea itemilor putem constata că preferințele de lectură ale elevilor se orientează preponderent spre:

- ✓ literatura română (scriitori clasici și contemporani studiați în școală);
- ✓ literatura universală tradusă în limba română;
- ✓ literatura beletristică și literatura de referință;
- ✓ proză, lirică, mai puțin dramaturgie;
- ✓ cărți ilustrate.

De aici conchidem că lecturile elevilor se limitează în special la programa școlară, însă influența cadrelor didactice asupra lecturii elevilor este restrânsă, acționând doar în anumite domenii de activitate și că elevii citesc dintr-o motivație exterioară, obligați de presiunea evaluărilor interne și externe (teste, examene etc.).

Copiii, în special cei din ciclul primar și gimnazial, preferă să citească cărți cu ilustrații, acestea ajutându-le să înțeleagă mai bine textul.

Drept motive că elevii citesc doar ceea ce li se recomandă la școală ar fi: literatura din biblioteci în mare parte nu reflectă interesele, preocupările și aspirațiile lor, iar programa școlară este mult prea încărcată pentru a le mai lăsa elevilor timp și chef pentru a citi ceva suplimentar, din propria plăcere ș.a.

Venim cu următoarele recomandări pentru cei care au responsabilitatea de a cultiva și îndruma lectura elevilor.

Toți profesorii, nu doar cei de limba și literatura română, trebuie să se intereseze ce citesc elevii lor. Ei trebuie să fie la curent cu tot ce apare în domeniul lor și să-i informeze pe elevi, recomandându-le anumite lecturi. Însă a recomanda nu trebuie să însemne a obliga, deoarece se știe că chiar lectura unei cărți interesante pierde din farmec atunci când este impusă.

Bibliotecarii trebuie să cunoască foarte bine literatura pentru copii atât beletristica, cât și literatura pe domenii, noutățile editoriale, să fie ei înșiși cititori versați pentru a putea să recomande elevilor cărțile cele mai relevante, cele mai valoroase, cele mai bune în domeniile care îi interesează pe aceștia. Utilizând diverse forme, tradiționale și mai puțin tradiționale, de promovare a cărților, trebuie să-i îndrumăm, să-i orientăm pe copii în alegerea cărților cu adevărat valoroase, care le pot fi utile atât pentru studiu, cât și pentru satisfacerea preferințelor ce țin de hobby, interese personale sau

delectare. „A citi cărți prost alese e mai rău decât a nu citi deloc” – e un criteriu de care ar trebui să ținem cont.

Părinții sunt obligați să ghideze lectura copiilor lor, deoarece familia este pentru copil mediul primar care îi modelează valorile, preferințele, inclusiv cele de lectură. Părinții sunt un model de imitație, prin ținută, limbaj, comportament, gusturi ș.a. Ei pot stimula și dezvolta interesul pentru lectură, creând o mini-bibliotecă a familiei, care va conține cărți valoroase, citind împreună cu membrii familiei aceleași cărți și discutând mai apoi pe marginea lor sau, pur și simplu, dând exemplul personal prin lecturi sistematice.

E știut că în cazul cărților destinate copiilor, ilustrațiile au un rol major, primordial. Ele nu doar dau aspect, completează și explică textul, dar pun și baza educației estetice a tinerei generații. De aceea este important ca acestea să fie de bună calitate. Le sugerăm ilustratorilor de cărți și editorilor să țină cont de preferințele copiilor și să vină cu noi viziuni în realizarea cărților pentru ei. Se impune editarea unor traduceri de calitate din autorii altor țări, inclusiv a titlurilor în vogă printre tineri, editarea cărților cognitive (nu doar de referință) pe diverse domenii ale științei, care să fie relevante ca conținut informativ și adecvate vârstei.

Factorii responsabili, enumerați mai sus, trebuie să țină cont de faptul că muncesc cu suflete și minți în formare, iar lectura modelează cel mai bine personalitatea copilului. Această activitate duală (citesc pe altul și mă descopăr în timp ce citesc) trebuie raportată și adaptată la diverse segmente de vârstă. Valoarea lecturii constă în formarea unor viziuni asupra lumii și în dezvoltarea intelectului și creativității, contribuind, nu în ultimul rând, la maturizarea efectivă a copilului și afirmarea sa în viitor.

Maria HAREA,

*șef serviciu Asistență de specialitate, coordonare și cooperare,
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”*

LECTURA COPIILOR ÎN DOMENIUL ȘTIINȚEI ȘI TEHNICII

Bibliotecile publice sunt conștiente de responsabilitatea ce le revine în pregătirea cetățenilor pentru a juca un rol în comunitățile lor, prin asigurarea accesului la informația locală, națională, globală, însușirea de noi deprinderi în utilizarea TIC. Ca instituții cheie de acces, ele pot și trebuie să fie implicate plenar în parteneriate și inițiative sociale locale pentru a dezvolta și livra noi servicii capabile să impulsioneze participarea

democratică. Bibliotecile au jucat întotdeauna un rol important în informarea și pregătirea membrilor comunității ca cetățeni avizați, care să-și aducă contribuția la consolidarea unei societăți democratice. În același timp, bibliotecile susțin și apără libertatea intelectuală și dreptul accesului liber la informație.

Deoarece biblioteca trebuie să joace un rol important și în cultura generală a viitorilor specialiști, dotarea ei trebuie să includă atât carte beletristică, cât și literatură cu caracter enciclopedic, facilitând astfel documentarea utilizatorilor în cât mai multe și variate domenii ale culturii și științei, pentru a se orienta oricând în planul ideilor ce guvernează societatea, lumea științei în actuala perioadă [3].

În cadrul unui studiu de identificare a rolului bibliotecii în popularizarea științei și cultivarea interesului copiilor pentru știință și tehnică, a fost realizat un focus-grup cu bibliotecarii BM „B.P.Hasdeu”. Realizarea focus-grupului a avut ca scop evaluarea implicării bibliotecilor publice în procesul de promovare a literaturii științifico-cognitive și de popularizare a științei.

Participanții au menționat că nu au realizat sondaje pentru a identifica necesitățile informaționale în domeniul științei și tehnicii. Nu sunt invitați specialiști, cercetători, savanți, inventatori, bibliotecarii fiind singurii care îi ghidează pe copii în torentul de informație științifico-populară.

Bibliotecarii și-au evaluat diferit implicarea lor în procesul de promovare a publicațiilor din domeniul științei și tehnicii: satisfac parțial necesitățile de lectură în acest domeniu, activează satisfăcător, depun tot efortul pentru a satisface necesitățile, copilul utilizator pleacă cu ceva informație, nu rămâne nesatisfăcut informațional.

Unii au afirmat că un scop al lecturii copiilor în domeniul științei și tehnicii ar fi educarea profesională și asigurarea unei poziții în societate, orientarea și dezvoltarea profesională, formarea culturii generale. Popularizarea științei și tehnicii ar spori prestigiul unor domenii ale științei, care acum sunt mai în umbră (biologia, chimia organică, fizica etc.) și i-ar determina pe viitorii studenți să aleagă și alte specialități decât economie, drept.

Consultarea revistelor, enciclopediilor și dicționarelor, a bibliografiilor, sintezelor, studiul cărților cognitive reprezintă forme concrete de satisfacere a curiozității și necesităților de studiu și informare, întrucât este, după cum s-a spus, „un eveniment al cunoașterii”. Mai mult decât oricare dintre tehnicile audio-vizualului, prin care sunt vehiculate valorile culturii, lectura cărții oferă celui care o parcurge, pe lângă satisfacțiile ce le aduce orice fapt inedit, prilejuri unice de reflecție, de meditație. Ea îndeamnă la

introspecție, angajează valori formative care își pun amprenta pe întregul comportament al cititorului. Tocmai de aceea se consideră că lectura ar trebui să fie una dintre cele mai răspândite și intense activități ale copilului modern.

Acționând nemijlocit asupra cititorilor, literatura științifică influențează viața acestora și contribuie la instruirea lor. Odată cu lărgirea orizontului cultural, acest gen de literatură contribuie și la însușirea unui vocabular mai bogat, cu mai multe posibilități de a concretiza gândurile în forme cât mai expresive.

Constatând un interes mai scăzut pentru anumite domenii sau obiecte de studiu, bibliotecarul poate redresa situația apelând la cartea de lectură. Interesul pentru istorie poate fi cultivat prin lecturi din *Povestiri istorice* de Dumitru Almaș sau *Legendele Olimpului* de Al. Mitru. Copiii pot fi puși să povestească cele citite, făcând comparație cu anumite opere literare. Lărgindu-și orizontul de cunoaștere, copilul va dobândi reprezentări și concepte spațiale, temporare despre lumea vie și relațiile dintre acestea, precum și din universul social [1].

În cadrul focus-grupului bibliotecarii au menționat că deseori copiii vin cu informația pe care o dețin, dorind ca biblioteca să le ofere unele completări: „Copiii vin cu un entuziasm pe care, însă, îl pierd foarte repede. Ei doresc mai multe activități cu savanți, profesori inițiați în domeniu, cu tehnică performantă ce le-ar permite să experimenteze, să pipăie, să creeze ei înșiși o mică lucrare. Noi vrem multe să facem, dar nu avem ustensile necesare”. S-a motivat lipsa activităților de popularizare în felul următor: „nu facem, pentru că acum sunt puțini copii pasionați de activități științifice concrete, copiii nu au hobby-uri”, „vin pentru că li s-a dat tema, dar nu și din curiozitate, copiază informația automat, neinteresați de ce și pentru ce”. Din analiza răspunsurilor obținute, putem constata că involuntar bibliotecarii motivează lipsa activităților de popularizare a științei și tehnicii prin dezinteresul copiilor față de studiu. O altă carență este că biblioteca nu este dotată cu bază materială adecvată, cât și lipsa materialelor suplimentare pentru studiu și activități practice.

Ne-am convins încă o dată că acest subiect este nou și pentru bibliotecari. Aspectul respectiv nu este vizat direct în programul de activitate a bibliotecilor. Activitățile de genul „Ora poveștilor”, întruniri cu scriitorii, lansări de carte prevalează la ora actuală în biblioteci, iar ceea ce se face, totuși, nu este conștientizat de bibliotecari ca fiind, de fapt, o popularizare a științei și tehnicii. Ei nu cunosc experiențe interesante privind activitatea bibliotecilor în cultivarea interesului copilului pentru știință și tehnică, se simte lipsa de creativitate, entuziasmul scăzut.

Un factor important în cultivarea interesului copiilor pentru știință și tehnică ar fi colaborarea bibliotecilor cu instituțiile specializate. În cadrul discuției ne-am referit și la acest aspect, dar a fost formulat un singur răspuns: instituțiile care ar putea ajuta biblioteca să desfășoare acțiuni de cultivare a interesului pentru știință și tehnică, nu sunt interesate în acest parteneriat.

Participanții au exprimat și alte diverse opinii vizavi de subiectul abordat:

- Se organizează puține activități în pofida faptului că avem fond de carte suficient; ar trebui să lucrăm cu copiii mai mult, să promovăm mai activ literatura din acest domeniu; să încercăm să-l interesăm pe copil, dezvăluind mai bine subiectul; s-ar cuveni să oferim mai mult ca școala, doar atunci vom putea vorbi despre o colaborare eficientă; este o temă foarte interesantă, putem să captivăm copiii; trebuie să implicăm savanții;
- Rolul bibliotecii este foarte mare, dar implicarea – insuficientă; folosind sistemul de notare de la 1 la 10, la această temă am aprecia contribuția bibliotecii cu nota 4;
- Nu sunt cointeresați copiii;
- O problemă este faptul că enciclopediile sunt într-un singur exemplar, motiv care nu ne permite posibilitatea împrumutului la domiciliu, deși copiii își doresc acest lucru; unele grădinițe, școli dețin mai multă literatură nouă decât biblioteca;
- Sunt anumite rezerve, cred că vom iniția un sondaj pentru a identifica grupurile interesate de acest subiect. Noi deja colaborăm cu centrul comunitar „Orizont”, oferindu-le literatură, informații și spațiu de studiu.
- BM „B.P. Hasdeu” are suficiente enciclopedii, CD-uri, DVD-uri la subiectul dat. Important este oferta bibliotecii și un rol esențial îl are bibliotecarul, deoarece copilul, fiind mic, se pierde într-o bibliotecă mare, fără a fi îndrumat. E necesară colaborarea cu profesorii;
- În societatea noilor tehnologii informaționale biblioteca trebuie să contribuie la cultivarea interesului copiilor pentru știință și tehnică. La o ședință a clubului „Micul erudit”, împreună cu copiii, am făcut o observație asupra speciilor de buburuză. La o activitate literară unul din subiecte a fost identificarea simbolurilor universului în creația lui Eminescu, care are tangențe directe cu știința.

În promovarea lecturii copiilor s-a propus să se inițieze campanii, programe, acțiuni, schimb de experiență în domeniul serviciilor bibliotecare. Ar fi binevenită o experiență de colaborare între bibliotecă și

centrele medicale, în interesul părinților și copiilor mici. Astfel, chiar din primele luni ale nou-născutului, să li se propună părinților atât literatură ce conține îndrumări în îngrijirea și educația copilului, cât și cărți în care sunt diferite desene, mici poezioare ce ar putea fi citite în glas. Familia constituie primul mediu de viață socială și culturală, iar prin valorile pe care le transmite copilului asigură premisele dezvoltării intelectuale, morale și estetice ale acestuia.

Au fost menționate colecțiile educative DeAgostini, care oferă o gamă întreagă de informații științifice pe înțelesul celor mici și pot fi utilizate cu succes în activitățile de popularizare a științei și tehnicii (de exemplu, colecția cu inserturi „Insecte reale”, colecțiile „Explorând corpul uman”, „Mașini de legendă” – o adevărată comoară pentru colecționarii de machete auto, „Cristale și pietre” și alte colecții impresionante care îi ajută pe copii să învețe, distrându-se).

Formarea și cultivarea gustului pentru lectura literaturii științifico-cognitive reprezintă unul dintre obiectivele importante ale bibliotecilor. Prin lectura respectivă, copiii sunt ajutați să-și formeze capacitatea de a surprinde, de a descoperi conținuturi și forme ale realității, exprimate într-o multitudine de modalități de expresie, de a le asocia unele cu altele, ceea ce le permite să-și extindă astfel aria cunoașterii.

S-au produs schimbări evidente în preferințele și gusturile de lectură și informare ale tinerilor de azi. Se conturează tot mai mult în ultimii ani un nou segment al publicului bibliotecii, format majoritar din adolescenți și tineri, care se deosebește de publicul tradițional crescut într-un univers în care predominantă era cartea pe hârtie. „Tânăra generație prezentă și viitoare este și va fi o generație orientată spre cunoaștere, spre computer” – afirma Umberto Eco. Crescut la școala calculatorului, copilul/adolescentul/tânărul are alte gusturi și necesități de lectură și informare. De cele mai multe ori, ard etapele caracteristice categoriilor de vârstă. Nu mai miră pe nimeni că un elev din clasa a VI-a, de exemplu, citește SF sau navighează pe calculator, accesează Internet-ul. Poveștile cu Feți-Frumoși și Ilene Cosânzene mai leagănă copilăria doar la cea mai fragedă vârstă. „Noua generație – prognoza pe un ton optimist Umberto Eco – va fi orientată spre alfabetul electronic, nu spre imagine. Rămânem la Galaxia Gutenberg”. Și totuși, o mare parte din timpul său liber copilul, tânărul, se află în fața televizorului sau calculatorului și doar o mică parte o dedică cărții. Lectura constituie pentru el doar o obligație școlară, regăsindu-se în bugetul de timp dedicat studiului, ceea ce, de fapt, influențează solicitarea literaturii științifico-cognitive.

Dar, mai mult decât toate, reforma învățământului a provocat mutații,

pe scara valorică a acestora, constituind un nou profil al utilizatorului copil. A ține ritmul cu aceste schimbări este deosebit de dificil. Bibliotecile sunt supuse unui adevărat „asediu” al copiilor, adolescenților, tinerilor, ele trebuind să se plieze cerințelor complexe de lectură și informare. Noua structură și noile programe, multitudinea de discipline opționale, de manuale alternative au bulversat școala, familia și, nu în ultimul rând, biblioteca.

Utilizatorul de azi este un utilizator capricios, cu multe cerințe. Dacă literatura tehnico-științifică mai mult timp a fost o cenușăreasă printre literatura beletristică, publicistică, actualmente ea este cotate, dar nu întotdeauna biblioteca poate satisface pe deplin necesitățile informaționale ale utilizatorului.

Cu scopul de a cunoaște nevoile și opțiunile de documentare și informare științifică a copiilor am realizat un sondaj printre utilizatorii bibliotecii. La unele aspecte ne vom referi în continuare.

Luând în considerație scopul cercetării, întrebarea, care înglobează obiectivul sondajului, a fost următoarea: „*Sunteți interesați de literatura consacrată științei și tehnicii (istoria științei și tehnicii, viața și activitatea oamenilor de știință, hobby-uri legate de tehnică și știință, fantastică etc.)?*”. Răspunsurile au fost următoarele (fig.1): da – 106 (75,7%), nu – 21(15,0%), nu știu – 13 (9,2%) și denotă interesul sporit al utilizatorilor noștri pentru acest gen de literatură.

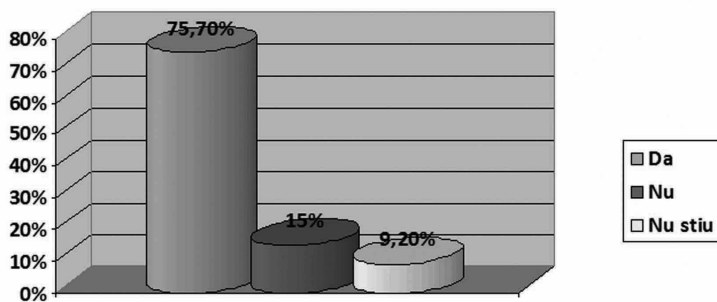
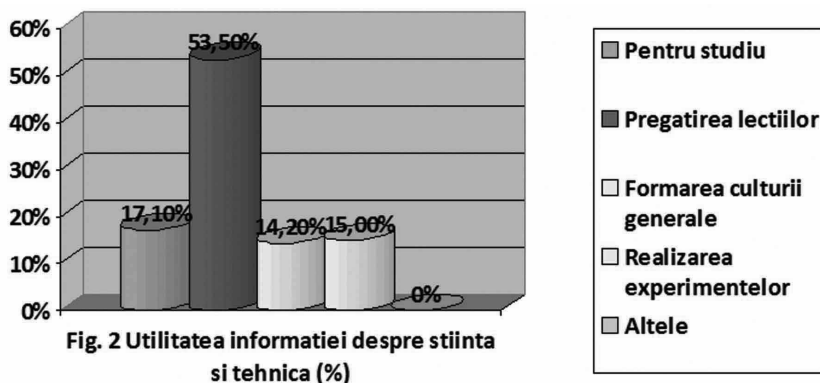

Fig. 1 Interesul manifestat pentru literatura consacrată științei și tehnicii (%)

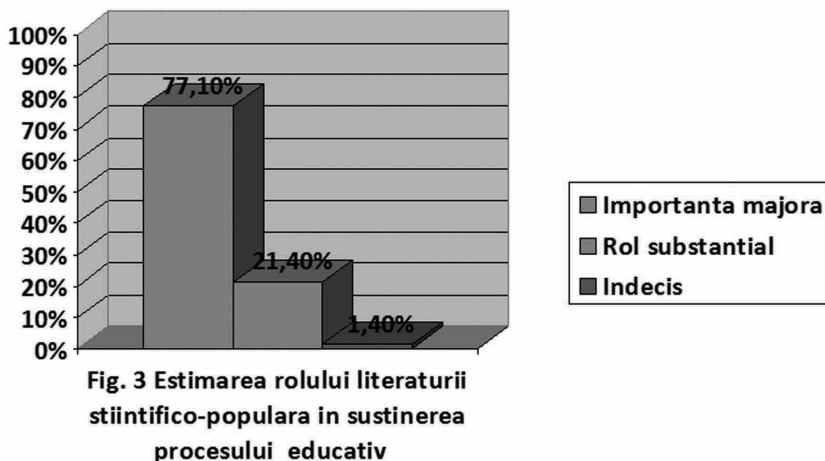
Considerăm firesc interesul copiilor pentru literatura consacrată științei și tehnicii, deoarece ei sunt curioși din fire și dornici de a explora necunoscutul, confruntându-se deseori cu diverse probleme, cu situații de aplicare în practică a celor studiate.

Odată ce domeniul științei și tehnicii este solicitat, am dorit să cunoaștem în ce scopuri copiii utilizează această literatură (fig.2). Pentru studiu au optat 24 de respondenți (17,1%), pentru pregătirea lecțiilor –

75 de respondenți (53,5%), pentru formarea culturii generale (presupune și satisfacerea interesului personal) au votat 20 de respondenți (14,2%), pentru realizarea experiențelor, cercetărilor, studiilor de caz – 21 de respondenți (15%), opțiunea „altele” nu a fost bifată.

Pentru a releva importanța susținerii de către bibliotecă a procesului de studiu prin promovarea literaturii științifice, am propus participanților la sondaj să estimeze rolul literaturii din domeniul științei și tehnicii în susținerea procesului educativ (fig.3). Luând în considerație răspunsurile de mai sus privind utilitatea informației științifice pentru pregătirea lecțiilor și studiu, e firesc că cei mai mulți – 108 (77,1%) respondenți au apreciat rolul informației respective ca fiind de importanță majoră, 30 (21,4%) au menționat rolul substanțial și doar 2 (1,4%) persoane au ales opțiunea „indecis”.

Rezultatele sondajului au demonstrat ipoteza că biblioteca publică este un spațiu al comunicării științifice, utilizatorii solicitând informații pertinente și competitive. BM „B.P. Hasdeu” deține un fond documentar care corespunde necesităților informaționale ale utilizatorilor interesați de literatura științifico-cognitivă. Avem anumite restanțe la organizarea și desfășurarea activităților cu conotație științifică. Acest domeniu de activitate trebuie să devină o preocupare permanentă a bibliotecarilor pentru ca bibliotecile să fie adevărați mesageri ai cunoașterii și să contribuie la promovarea valorilor științei și tehnicii în comunitate.

Referințe bibliografice:

1. DOROBANȚU, Andrei. *Comunicarea științei – o întreprindere incomodă* [accesat 29.04.2012]. Disponibil: <http://www.slideshare.net/sc4cs/dorobantu-comunicarea-stiintei>.
2. *Disciplina științe – importantă și utilă pentru toate nivelele de activitate umană* [accesat 20.03.2012]. Disponibil: <http://www.timpul.md/articol/disciplina-stiinte---importanta-si-utila-pentru-toate--nivelele-de-activitate-umana-8604.html?action=print>
3. REGNEALĂ, Mircea. Funcțiile bibliotecii publice în societatea contemporană [online]. În: *Studii de bibliologie și știința informării*, 2002, nr. 6 [accesat 16.04.2012]. Disponibil: <http://www.unibuc.ro/eBooks/StiinteCOM/biblioteconomie/2.htm>
4. *Știința în societate* [accesat 01.03.2012]. Disponibil:
5. http://europa.eu/legislation_summaries/research_innovation/general_framework/i23029_ro.htm

Tamara ȚURCANU,
*șef Filiala „Maria Drăgan”,
BM „B.P. Hasdeu” Chișinău*

UN AN TRĂIT SUB STEAUA NOROCOASĂ A COPILĂRIEI

Domeniul cultural și literar național a fost marcat, în 2013, de desfășurarea *Anului Spiridon Vangheli* în Republica Moldova, declarat în semn de apreciere a contribuției deosebite a scriitorului la dezvoltarea literaturii naționale și universale pentru copii, a valorii artistice și educative a creației sale literare.

Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” a fost coordonatorul, organizatorul mai multor activități importante incluse în Planul național de acțiuni consacrate Anului Spiridon Vangheli. Festivitatea de inaugurare s-a desfășurat la 15 ianuarie 2013, în sala de spectacole a Teatrului Republican de Păpuși „Licurici”, cu participarea oficialităților, personalităților din literatură și artă, elevilor și profesorilor de la școli și licee din Chișinău. În cadrul evenimentului a fost prezentat un program literar-muzical și s-a inaugurat Expoziția de carte „Popas în Țara lui Spiridon Vangheli”.

În zilele Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, ediția a XVII-a, dedicată Anului Spiridon Vangheli (18-21 aprilie), au avut loc două evenimente importante consacrate scriitorului: Medalionul literar „Spiridon Vangheli – călător în lumea visului curat” și Forumul laureaților Concursului republican „Pe aripile fanteziei în Țara Copilăriei: omagiu lui Spiridon Vangheli”.

Evenimentul, organizat la 11 iunie cu prilejul zilei de naștere a maestrului, a inclus Spectacolul literar-muzical „Sub steaua norocoasă a copilăriei”, cu participarea copiilor din Chișinău și alte localități ale republicii, Expoziția de carte „Spiridon Vangheli și universul senin al copilăriei”, Expoziția de artă plastică și artă aplicată „Pe aripile fanteziei în Țara Copilăriei”, ateliere de creație pentru copii.

O activitate interesantă, organizată în premieră la BNC „Ion Creangă”, a fost Conferința de presă „Sub căciula lui Guguță”, în care celebrul personaj Guguță, jucat de Nicolae Scifos, elev în clasa a V-a la Liceul „Gh. Asachi” din capitală, a răspuns la întrebările „jurnaliștilor” reprezentați de elevii de la liceele „Spiru Haret”, „Gh. Asachi” și „Dante Alighieri”. Copiii au avut ocazia să se apropie și mai mult de lumea personajelor vangheliene, participând la Masa rotundă „De ce aș vrea să trăiesc în lumea lui Guguță”, Medalionul literar „Человек который придумал Гугуцэ” (Creatorul lui Guguță), Concursul de prezentări în PowerPoint „Planeta Vanghelia” și alte activități desfășurate în bibliotecă.

În colaborare cu Ambasada Republicii Moldova în Portugalia și Centrul de Cultură și Artă „Trei Culori” din Almada, Portugalia, în luna august, a fost organizată activitatea „Guguță în țara eternei primăveri – Portugalia”. În cadrul acestei manifestări a fost vernisată Expoziția de desene „Guguță și prietenii săi”, realizată de copii cu vârsta între 2 și 16 ani, reprezentanți ai diasporei moldovenești în Portugalia.

Biblioteca a contribuit și la desfășurarea Concursului de desene și eseuri pentru copiii din diasporă „Guguță – prietenul meu” organizat de Biroul Relații Interetnice, precum și la apariția cărții „Isprăvile lui Guguță” la Editura „Doxologia” din Iași și lansarea ei în cadrul Festivalului Internațional al Educației de la Iași și în cadrul Târgului Internațional Gaudeamus – Carte de învățătură 2013 de la București.

Pe parcursul întregului an, în toate serviciile Activitate cu publicul au fost organizate expoziții permanente cu genericul „Popas în Țara lui Spiridon Vangheli”, iar pe site-ul bibliotecii poate fi vizionată Expoziția virtuală „În lumea cărților lui Spiridon Vangheli”, care include 74 de volume ale operei scriitorului editate în mai multe limbi, în diverse țări.

Festivitatea de închidere a Anului Spiridon Vangheli (17 decembrie 2013) a inclus fragmente din spectacolele teatrelor „Licurici” și „Guguță”, momente artistice prezentate de colective de copii din Chișinău și alte localități ale republicii, prezentarea noilor apariții editoriale semnate de Spiridon Vangheli, expoziții de carte, lucrări de artă ale copiilor, de mărci poștale și monede comemorative.

Activitățile organizate au contribuit la promovarea creației scriitorului în republică și peste hotarele țării, fiind reflectate pe larg în presa scrisă și audiovizuală.

Una dintre activitățile de rang național, organizată în cadrul programului dedicat Anului Spiridon Vangheli, a fost Concursul republican de creație a copiilor „Pe aripile fanteziei în Țara Copilăriei: omagiu lui Spiridon Vangheli”, desfășurat în perioada decembrie 2012 – aprilie 2013. Concursul a avut ca scop promovarea lecturii, stimularea și valorificarea potențialului creativ al copiilor prin realizarea unor lucrări de artă inspirate din opera îndrăgितului scriitor.

Participanții la cele două secțiuni – Artă plastică și Artă aplicată, au prezentat lucrări executate în variate tehnici de lucru: grafică, desen, pictură, sculptură (lemn, ceramică), modelaj (la secțiunea Artă plastică), împletit (lână, ață, paie, pănușă), brodat (ață, mărgelile), macrame, origami, quilling ș.a. (la secțiunea Artă aplicată).

Concurenții au avut posibilitatea să participe la o secțiune sau la ambele

secțiuni, prezentând câte o singură lucrare la fiecare secțiune. Lucrările trebuiau să fie executate într-o manieră individuală și cât mai originală, să abordeze și să reflecte diverse aspecte din creația lui Spiridon Vangheli.

La concurs au fost prezentate circa 800 de lucrări, numărul participanților fiind de peste 700 – elevi din clasele a IV-IX-a din raioanele Ungheni, Ialoveni, Telenești, Strășeni, Florești, Drochia, Hâncești, Sângerei, Criuleni, Șoldănești, Cantemir, Rezina, Ștefan Vodă, Dubăsari, Edineț, Ocnîța, Leova, Basarabeasca, Călărași, Briceni, Vulcănești, Dondușeni, Taraclia, Fălești, Cimișlia, Căușeni, Orhei, Râșcani și din municipiul Chișinău.

Lucrările au fost apreciate conform următoarelor criterii: încadrarea în tema propusă, contribuția individuală, originalitatea, imaginația, sugestivitatea, claritatea transpunerii în limbaj vizual, gradul de acuratețe a execuției lucrării.

Membrii juriului: Claudia Balaban, director general al Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” (președinte), Olga Coronovschi, pictoriță, profesoară la Liceul de Arte Plastice „Igor Vieru”, Violeta Diordiev, pictoriță, Claudia Partole, scriitoare, Lilia Tcaci, director adjunct al BNC „Ion Creangă”, Maria Harea, șef serviciu la BNC „Ion Creangă” (secretar al juriului), au analizat lucrările și au decis să acorde următoarele premii și mențiuni:

Categoria de vârstă clasele a IV-VI-a:

Premiul I (500 lei) – *Ilinca Gheorghiuță*, cl. V, Școala de Arte Plastice, Telenești și *Maria Pucicov*, cl. V, Școala de Arte Plastice, Telenești; **Premiul II (450 lei)** – *Valeria Țurcanu*, 11ani, LT „M. Eminescu”, s.Sadaclia, Basarabeasca și *Cristian Catîrev*, cl. VI, LT „Ștefan cel Mare”, Ștefan Vodă; **Premiul III (400 lei)** – *Mirela Garbur*, cl. VI, LT s. Râșpopeni, Șoldănești și *Nadejda Hvostenco*, cl. V, Școala de Arte Plastice, Telenești; **Premiul Special (300 lei)** – *Elena Siminel*, cl. VI, LT „A. Mateevici”, s. Parcani, Șoldănești, *Natalia Pleșca*, cl. VI, Școala de Arte Plastice, Telenești și *colectivul clasei a III-a* a școlii din s. Grinăuți, Râșcani.

Mențiuni a câte 200 lei au primit: *Emilia Mostovei*, cl. IV, Gimnaziul s. Todirești, Ungheni, *Dan Arnăut*, cl. V, LT „N. Iorga”, Chișinău, *Mădălina Pașa*, cl. IV, Școala primară „Ion Creanga”, Ialoveni, *Marinela Donev*, cl VI, LT „N. Mihai”, s. Țolicea, Cantemir, *Nătălița Mursă*, cl. V, Școala de Arte, s.Cojușna, Strășeni, *Anastasia Petrușco*, 9 ani, Școala de Arte Plastice, Ungheni, *Cristi Gavriliuc*, 11 ani, Școala de Arte Plastice, Florești, *Ion Gîrleanu*, cl VI, LT s. Țipala, Ialoveni, *Vlada Băluță*, 11 ani,

Școala de Arte, Ialoveni, *Marieta Trofim*, cl. VI, Școala de Arte Plastice, Telenești, *Andreea Grăjdieru*, cl. V, Școala de Arte Plastice, Telenești, *Radu Bontea*, cl. VI, Școala de Arte Plastice, Telenești, *Miroslav Semenco*, cl. V, Gimnaziul s. Corestăuți, Ocnița, *Ion Dan*, cl. IV, Gimnaziul s. Lalova, Rezina, *Mihaela Ceban*, 13 ani, Școala de Arte Plastice, Ialoveni, *Ariadna Ciorbă*, cl. IV, Gimnaziul nr. 7, Chișinău.

Categoria de vârstă clasele a VII-IX-a:

Premiul I (500 lei) – *Adrian Tcaci*, cl. IX, Școala de Arte Plastice, Telenești și *Alexandru Mardari*, cl. VIII, Școala de Arte Plastice, Telenești; **Premiul II (450 lei)** – *Mihaela Untilă*, *Arina Stepanov*, cl. VII, Ștefan Vodă, *Cătălina Bunduchi*, cl. VII, Școala de Arte Plastice, Telenești, *Elena Vahnovan*, *Alexandra Dombrovscăia*, *Iana Maistruc*, cl. VIII, Școala de Arte, Ocnița și *Dan Bontea*, cl. IX, Școala de Arte Plastice, Telenești; **Premiul III (400 lei)** – *Alexandra Podgurschi*, 14 ani, Școala de Arte Plastice, Ungheni, *Cristina Pînzari*, 15 ani, LT „A. Mateevici”, Șoldănești, *Diana Șișcov*, cl. VIII, Gimnaziul s. Gherman, Ungheni și *Marina Ilescu*, cl. VII, Școala de Arte Plastice, Telenești; **Premiul Special** – *Andreea Pavlov*, cl. VII, Școala de Arte Plastice, Telenești și *Maxim Melnic*, cl. VIII, LT „Ginta Latină”, Chișinău.

Mențiuni a câte 200 lei au fost acordate următorilor participanți: *Dumitru Macari*, cl. VII, Școala de Arte Plastice, Telenești, *Diana Sandu*, cl. VIII, LT „Ștefan cel Mare”, s. Molovata, Dubăsari, *Ecaterina Macari*, cl. VII, Școala de Arte Plastice, Telenești, *Irina Gordiștean*, cl. VII, Gimnaziul s. Fîntînița, Drochia, *Diana Zacon*, cl. VII, Gimnaziul „M. Sadoveanu”, s. Pleșeni, Cantemir, *Arina Ursoi*, 14 ani, Școala de Arte Plastice, Ungheni, *Elena Popa*, cl. VII, LT „B. Dânga”, Criuleni, *Lidia Mereacre*, cl. IX, LT „P. Ștefănuță”, Ialoveni, *Camelia Gonța*, cl. VII, LT „Ștefan cel Mare”, Șoldănești, *Vera Doarme*, cl. IX, LT s. Țipala, Ialoveni, *Silvia Stratan*, cl. VIII, Școala de Arte Plastice, Telenești, *Veronica Spînu*, cl. VII, Școala de Arte Plastice, s. Măgdăcești, Criuleni, *Ioana Cioinac*, cl. VII, Gimnaziul s. Fîntînița, Drochia, *Dimitrie Agrici*, cl. VII, Școala de Arte Plastice, Telenești, *Ion Cazac*, cl. VII, Gimnaziul s. Mateuți, Rezina, *Raluca Popușoi*, LT „M. Eminescu”, Căușeni.

Festivitatea de premiere a avut loc la Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, pe data de 20 aprilie 2013, în cadrul „Forumului Copiilor”. Participanții au avut ocazia să cunoască lucrările prezentate la concurs, să-și împărtășească impresiile, iar cel mai emoționant moment a fost întâlnirea cu mult îndrăgitul lor scriitor, care a oferit fiecăruia câte

o carte cu autograf. Lucrările premiate au fost expuse în zilele Salonului la Centrul Internațional de Expoziții Moldexpo și la Teatrul „Licurici”, în cadrul evenimentului „Sub steaua norocoasă a copilăriei”, organizat în luna iunie cu prilejul zilei de naștere a maestrului.

Implicarea activă a copiilor din întreaga republică, numărul și calitatea impresionantă a lucrărilor prezentate e o dovadă în plus a popularității scriitorului Spiridon Vangheli, care este citit, iubit, apreciat de cititori de toate vârstele. Lectura cărților sale influențează benefic dezvoltarea copiilor, le formează interesele, pasiunile, preferințele, incită spiritul creativ, trezește emoții și sentimente care, cu siguranță, vor rămâne să dăinuie în sufletul lor pe parcursul întregii vieți.

Mariana URSU,
bibliotecar principal,
serviciul Asistență de specialitate, coordonare și cooperare,
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”

„CĂUTÂNDU-L PE GUGUȚĂ” – POVESTEA UNUI FILM

Bucuria copiilor din județul Neamț, care s-au întâlnit în 2012 cu Guguță și cu celelalte personaje ale lui Spiridon Vangheli pe calea spre „Izvoarele înțelepciunii”, ce l-au avut în acel an ca spirit tutelar pe marele scriitor român, ne-a stârnit dorința de a merge și noi pe acest drum și de a-i ajuta pe cât mai mulți copii să pășească în lumea plină de culoare a satelor Trei Iezi și Turturica precum și a fabuloasei Pantalonia.

În primăvara lui 2013 am pornit, așadar, spre cei care deja îl cunoșteau pe Guguță, pentru ca împreună cu ei să deschidem un drum larg și trainic, pe care copiii din România să vină spre cărțile care desăvârșesc suflete și construiesc caractere, între care se află, la loc de cinste, și scrierile lui Spiridon Vangheli.

Am pornit, desigur, de-acasă, de la Piatra-Neamț. Aici îi cunoșteam pe prietenii lui Guguță și i-am rugat să ne spună cum e el printre copiii de azi. L-am descoperit, prin ochii lor, ca fiind original, inventiv, devotat, năstrușnic – și de aceea foarte admirat. I-am avut deci alături, în fața camerei de filmat, pe: Alexandra Bîrliba, Ruxandra Ceangu, Cosmin Cosniceanu, Mălina Ghineț, Ilinca Leșovschi, Rhea Miron, Alessandra Tofan, Ionuț Zugravu, ca și pe învățătorul lor Ioan Calin, un mare iubitor al scrierilor lui Spiridon Vangheli.

Apoi, ne-am îndreptat spre prietenii lui Guguță din Tazlău și, firește,

I-am aflat și pe năzdrăvanul nostru printre ei. Sămânța cărților a rodit frumos în sufletele copiilor de aici și „fărâme de guguțisme” se vedeau la tot pasul prin sat. Ba un confrate de-a lui Guguță, care primise drept de copy-right pentru ocehanul ce depistează omuleții verzi, chiar și-a luat asupra sa responsabilitatea de a veghea asupra bunelor rânduieli din sat și, țănos nevoie mare, sta de strajă cu ocehanul într-un nuc. Guguță însuși era în Tazlău o prezență discretă, dar ușor recognoscibilă prin jocurile copiilor, prin evocarea întâmplărilor și soluțiilor găsite de el, ca și prin felul în care se raportează la lumea din jurul lui. Bucuroși că l-am găsit pe Guguță omniprezent la Tazlău și cu șanse de a deveni „cetățean de onoare al comunei”, am pornit mai departe, la Costișa, lăsându-i în urmă pe Teodora Colnea, Giulio-Ovidiu Indrei, George Iosub, Ilie-Valentin Machidon, Laura-Mariana Mocanu, Alexia-Ștefania Prisacă, Giulia-Denisa Stanciu, Andreea-Bianca Târțărau, pe mătușa Maria Leahu și pe bibliotecara Adriana Boboc.

Odată ajunși la Costișa, am făcut primul popas la bibliotecă, locul de unde Guguță a pornit spre sufletele copiilor și unde participanții la concursul din 2012 încă mai savurau frumoasele zile petrecute la Chișinău și la Orhei, unde au avut șansa de a-l întâlni chiar și pe Spiridon Vangheli. Între timp, făcuseră și ei din Guguță un erou despre ale cărui întâmplări nu oboseau să povestească colegilor și prietenilor, cu însuflețirea cu care se vorbește despre întâmplările trăite aieva, părănd, așadar, că Guguță este la fel de real ca ei, de te așteptai ca, dintr-un moment într-altul, acesta să și apară de undeva!

Alături de Teodor Barcan, Beatrice Bulai, Radu Crăciun, Dănuț Curbăt, Lorena Dogariu, Raluca Huțanu, Ionela Mitrea, Georgiana Tanasă și bibliotecara Carmen Sava l-am tot așteptat, așadar, să apară și pe micul nostru platou de filmare, dar el, ștregarul, ne-a trimis vorbă că e plecat „cu treabă” la Răucești.

Firește, am intrat cu toată plăcerea în jocul lui și... hai la Răucești! Guguță avea și aici prieteni destoinici, care spuneau, cui voiau să-i asculte, istoriile cu tâlc ce l-au făcut atât de iubit în lumea largă. Iar ascultători se găseau îndeajuns, mai ales că prietenii lui Guguță căpătaseră ceva meșteșug la vorbă chiar de la eroul lor. Așa se face că Daniel-Ioan Ailenei, Costina Apostol, Ioana-Casiana Apostol, Maria-Teofana Cornițescu, Mihnea-Andrei Gavriloaia, Dragoș Humă, Andrei Iacob, Ana-Lorena Iftode, Andrei Obreja, Elena-Manuela Obreja, Elena Varvara, Emanuel Varvara, Ioan Varvara, Ioana Vasiliu și bibliotecara Gabriela Manolache nici n-au prins de veste când am pornit iar la drum cu tolba plină de noi secvențe...

Așa am și ajuns la Crăcăoani, unde copiii, de această dată cu gândul și la Ciuboțel, aveau grijă de cuibul berzelor care, de bună seamă, urmau să aibă pui. Și când însuși Ciuboțel (Andrei Bălțătescu) a poposit în cuib, le-a lăsat cu gurile căscate pe toate admiratoarele lui: Iuliana-Elena Andrișoia, Amalia Boacă, Diana-Andreea Chelariu, Larisa Diaconu, Bianca Glodeanu, Andreea Pavăl, ba chiar și pe bibliotecara Teodora Andrișoia!...

Ne-am tras și noi sufletul, cât să prindem din nou puteri, și am pornit-o spre ultima filmare, cea de la Gherăești. Și-aici Guguță era deja „om al locului” și, așa cum ne-a mărturisit profesoara Cristina Gherghel, copiii aveau, ca și oamenii mari de altfel, multă prețuire pentru culorile calde, joviale, istețe și profunde, pe care el le-a așezat în sufletele lor, deci și ale micilor actori Ecaterina Andrei, Bianca Bereșoiaie, Melisa Bordianu, Eduard Cojocaru, Luiza Croitoru, Alexandra Enășoiaie, Lidia Enășoiaie, Daria Gălățanu, Emilia Gălățanu, Ana-Maria Tancău, asistați (în platou și în lecturi) de bibliotecara Roxana Bereșoiaie.

Deși aveam camera de filmat cu noi, de fiecare dată când plecam dintr-un sat pe unde îl căutam pe Guguță, aveam sentimentul că tocmai plecăm iar din Trei Iezi, așa de prezent era Guguță peste tot! Și, pentru a ne asigura că n-am greșit traseul, ne uitam iar pe materialul abia filmat. Și ce să vezi? Intram în Tazlău și-apoi parcă ieșeam din Trei Iezi; intram în Costișa și iarăși parcă ieșeam din Trei Iezi... Și tot așa, de parcă Trei Iezi devenise un uriaș labirint. Un labirint al lecturii, al bucuriei de a citi și de a îndrăgi eroii unor cărți pline de suflet și neprevăzut...

Iată de ce, în toată această aventură, ne-a însoțit credincioasă și camera de filmat. Ea ne-a înregistrat fidel căutările și va rămâne, în timp, mărturia modului cum, în acea primăvară a anului 2013, copiii din Neamț se împărtășeau din bucuriile oferite de cuvântul scris, ce hrănește binefăcător imaginația. De altfel, „căutându-l pe Guguță”, și noi, adulții implicați în acest periplu (director Constantin Bostan, scenarist și regizor Cristina Catana, operator George Racariu), ne-am regăsit fiecare pe noi înșine și am descoperit că orice întâlnire cu eroii lui Spiridon Vangheli este un bun prilej de a ne revizita copilăria și de a savura aroma pilduitoare a esențelor.

Cristina CATANA,
Biblioteca Județeană „G. T. Kirileanu” Neamț

CONFERINȚA DE PRESĂ – O NOUĂ FORMĂ DE ACTIVITATE ÎN FOAIA DE PARCURS A BNC „ION CREANGĂ”

La diferite etape ale vieții omului, societatea îi înaintea o serie de cerințe: de a fi un subiect social activ, conștient de sensul vieții sale, un subiect care studiază intens lumea înconjurătoare, se autoperfecționează și transmite experiența sa altora. Un rol important în realizarea acestor cerințe le revine instituțiilor de cultură și informare, inclusiv bibliotecilor. Ele asigură contactul dintre tradițiile istoriei, culturii și cunoașterii și tehnologiile viitorului, iar bibliotecarii devin coparticipanți la procesul educativ, construit pe dialogul copilului cu realitatea cognoscibilă.

Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” asigură un mediu favorabil formării intelectuale a tinerilor, încurajează inițiativele angajaților săi în găsirea și aplicarea unor metode, forme de activitate inovative ce au ca scop promovarea lecturii printre copii și adolescenți.

În continuare vom prezenta o activitate, realizată în premieră la BNC „Ion Creangă” în anul 2013 – *Conferința de presă* care i-a adunat pe admiratorii lui Guguță, personajul mult îndrăgit al copiilor.

Cum se organizează o asemenea activitate în bibliotecă?

Cu ajutorul conferinței de presă promovăm un eveniment, o cauză, o personalitate etc. (în cazul nostru, personajul unei cărți). Conferința de presă se desfășoară în formă de joc de rol și presupune prezența moderatorului, vorbitorilor, jurnaliștilor.

La etapa de pregătire a conferinței se repartizează rolurile, se stabilesc sarcinile, copiii se informează despre subiectul și protagonistul evenimentului, se elaborează întrebările. Conferința de presă începe cu salutul adresat participanților, se anunță tema și subiectele ce vor fi discutate, apoi se fac prezentările de rigoare. „Producătorul” pregătește o informație în formatul știrilor și o prezintă auditoriului. Vorbitorii răspund la întrebările adresate de „reprezentanții presei”, iar moderatorul reglementează desfășurarea conferinței și în final face totalizarea. Desfășurarea conferinței are loc într-un anturaj respectiv, participanții fiind dotați cu microfoane, pixuri, carnete de notițe, ecusoane etc.).

Acest tip de activitate îi ajută pe copii să perceapă emoțional importanța, sensul, conținutul operei literare, a fenomenelor și evenimentelor promovate în cadrul conferinței. Mai mult ca atât, jocul imitativ le antrenează inteligența, ingeniozitatea, imaginația și creativitatea, este un stimul pentru dezvoltarea competențelor de lectură.

Relevantă în acest aspect a fost prima activitate de acest gen, organizată

la sfârșitul lunii mai, în cadrul programului dedicat *Anului Spiridon Vangheli*.

Generic: „Sub căciula lui Guguță”.

Scop: Valorificarea operei literare a scriitorului Spiridon Vangheli.

Obiective:

- cultivarea sensibilității literare prin jocul de rol;
- crearea unei atmosfere adecvate ca pretext de stimulare a propriilor păreri despre opera literară;
- cultivarea preferințelor literare;
- dezvoltarea capacității de a formula coerent întrebări, opinii, gânduri, idei;
- exprimarea unui punct de vedere personal.

Sarcini:

Elevii-jurnaliști au trebuit să citească/recitească textele despre Guguță și să atragă atenția asupra evenimentelor narate, asupra acțiunilor întreprinse de Guguță și de alte personaje, urmărind relațiile dintre ele. Pentru facilitarea răspunsurilor, „jurnaliștii” au fost atenționați să-și formuleze întrebările clar, în cunoștință de cauză. Guguță, protagonistul conferinței de presă, de asemenea a trebuit să-și „reamintească” isprăvile pentru a răspunde cât mai exact și cât mai original la întrebările adresate.

Organizare:

La conferința de presă au participat câte cinci elevi din liceele „Spiru Haret”, „Gheorghe Asachi” și „Dante Alighieri”, cărora li s-a atribuit rolul de jurnaliști și fotoreporter. În calitate de invitat a fost personajul literar Guguță din proza lui Spiridon Vangheli. „Jurnaliștii” au avut ocazia să adreseze câte două întrebări lui Guguță, solicitându-i opinia în legătură cu diferite situații, întâmplări cu participarea sa, descrise în cărțile scriitorului Spiridon Vangheli.

Celebrul personaj Guguță a fost jucat de Nicolae Sclifos, elev în clasa a V-a la Liceul „Gheorghe Asachi”.

În calitate de „jurnaliști” și „reporteri” s-au produs elevii Liceului „Spiru Haret”: Andreea Bolea, Domna Chiriac (revista *Ghiocel*), Evelina Sandu, Andreea Prodan (revista *Brândușele*), Andrei Ciocoi („fotoreporter” la ziarul *Întâmplări din satul Trei Iezi*), elevii Liceului „Gh. Asachi”: Carmen Cristea (ziarul *Căciula lui Guguță*), Laura Țurcan (agenția *Info-plus*), Ana-Maria Zatic (revista *Micii cercetători*), Anatolie Șeremet, Victoria Bîtcă (ziarul liceului *Asachi-press*), Alina Eșanu (agenția *Guguță-press*), Dragoș Lubaș („fotoreporter” la agenția *Asachi-press*) și elevii Liceului „Dante Alighieri”: Alexandru Jonga (revista „a”MIC”), Mihaela Galușca (săptămânalul „Florile Dalbe”), Veronica Untilă, Valeriu Crivneac, Alexandru Țurcanu („Roua stelară”), „fotoreporterul” Iana Caraman („Clipa siderală”).

Copiii au fost însoțiți de Zinaida Slutu, șefa Bibliotecii Liceului „Spiru

Haret”, Alexandra Gărgăun, profesoară de limba și literatura română la Liceul „Gheorghe Asachi”, Ludmila Mazilu, director adjunct și Valentina Ciobanu, șefa Bibliotecii Liceului „Dante Alighieri”.

Desfășurarea conferinței de presă:

- ✓ întâmpinarea jurnaliștilor;
- ✓ deschiderea conferinței;
- ✓ discursul reprezentantului bibliotecii;
- ✓ întrebările jurnaliștilor;
- ✓ răspunsuri, comentarii;
- ✓ închiderea conferinței.

Conferința de presă a fost deschisă printr-un discurs (Z. Ursu) în care s-a subliniat contribuția scriitorului Spiridon Vangheli la educația tinerei generații și la dezvoltarea literaturii naționale și universale. Copiii și îndrumătorii lor au aflat noi detalii despre programul de acțiuni al Bibliotecii cu prilejul *Anului Spiridon Vangheli*, fiind invitați să participe la realizarea lui.

Cu detalii interesante din creația scriitorului a venit și dna Ana Ghilaș, doctor în filologie, conferențiar universitar la USM.

Copiii au fost foarte activi, dornici să afle ceva nou, necunoscut din viața lui Guguță. Ca la o conferință de presă adevărată, au intervenit și momente neplanificate din timp. Unii „jurnaliști” nu s-au limitat doar la câte două întrebări, pregătind și întrebări de rezervă. Mai mult ca atât, trei elevi de la Liceul „Gheorghe Asachi”, veniți ca public, au ținut cu tot dinadinsul să se încadreze și ei în echipa „jurnaliștilor”. Iar copiii de la Liceul „Dante Alighieri” au intervenit cu propriile dedicații lirice (Valeriu Crivneac, Alexandru Țurcanu, cl. a VIII-a) și cu prezentarea unui filmuleț (Cristofor Fistic, cl. a VIII-a) – toate dedicate maestrului Spiridon Vangheli.

Publicul a rămas încântat de prestața copiilor în rol de jurnaliști, iar Guguță s-a bucurat de toată admirația, demonstrând cele mai frumoase calități ale personajului printr-o ținută impecabilă și ingeniozitate în formularea răspunsurilor. Admiratorii creației lui Spiridon Vangheli din întreaga republică au aflat despre „noua ispravă” a lui Guguță, urmărind știrile „Mesager” de la postul de televiziune Moldova 1 și reportajul din ziarul „Timpul”.

Sperăm ca această formă de activitate – conferința de presă, să devină cât mai populară printre copii, oferindu-le noi și noi ocazii de a se reîntâlni cu cărțile și personajele îndrăgite.

Zinaida URSU,
șef serviciu Activitate cu copii de 11-16 ani,
Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”

ЧТЕНИЕ В СЕМЬЯХ ИММИГРАНТОВ В США

О чем молиться, о, друг? Было бы в изобилии книг...
(Гораций)

Прежде чем познакомить вас, уважаемые коллеги, с моими наблюдениями, хочу несколько слов сказать о том социально-культурном слое американского общества, который стал предметом моего изучения. Это представители той волны эмиграции, которая в 90-х годах лишила бывшие республики СССР, в том числе и Молдову, части образованных и интеллигентных людей. Уехав за океан, большинство из них стали работать в сфере услуг (убирали дома, ухаживали за детьми и стариками), чтобы дать своим детям образование. Их дети пополнили средний класс американского общества. Третье поколение, уже рождённое американцами, и стало предметом моих наблюдений.

Дети из семей иммигрантов, как и другие их сверстники, активно занимаются спортом. В школе часто проходят спортивные соревнования по футболу, баскетболу, теннису. Заниматься спортом считается очень престижным среди американских подростков.

Большинство ребят получают кроме основного школьного, ещё и дополнительное образование в частных школах, углублённо изучая те или иные предметы. Музыкальное и художественное образование тоже популярно среди школьников.

При таком плотном графике, свободного времени остается мало, поэтому подход к выбору книг очень ответственный.

Среди побуждающих к чтению мотивов, я бы выделила следующие:

- Проекты;
- Выполнение домашнего задания;
- Подготовка к посещению музеев, выставок;
- Чтение по интересам (в том числе понравившийся фильм, снятый по книге; интерес к книге у взрослых членов семьи или ровесников).

Работа над проектами поощряется как преподавателями, так и родителями, так как в процессе отбора информации дети значительно расширяют свои познания по изучаемому предмету. Кроме того, преподаватели просят выразить собственное отношение к какому-

либо событию или исторической личности. Необходимую для выполнения проекта литературу находят в публичных библиотеках или покупают в книжных магазинах. Несмотря на общедоступность интернета, предпочтение отдается книгам.

Такого рода задания выполняют и наши школьники, чаще всего им в этом, как и в американских семьях, помогают мамы.

Занятия по внеклассному чтению проводятся в библиотеке, где созданы условия для индивидуальной и групповой работы с детьми. Преподаватель сам отбирает литературу для детей, не советуясь с ними. Предпочтение отдается социально-значимым книгам о подростках, а чтение фантастики и фэнтэзи не поощряется. Несмотря на то, что книги, вроде бы навязаны, они, пусть не всегда с энтузиазмом, но все-таки прочитываются благодаря тому, что учитель пользуется у детей уважением. Чтобы ускорить процесс чтения, используются аудиокниги: таким образом, время, затрачиваемое на дорогу, расходуется эффективно и с пользой.

Впервые в США я увидела как готовят детей к посещению музеев и выставок. И всякий раз поражалась большому количеству людей с детьми, даже грудными, которые шли на встречу с прекрасным.

Нужно сказать, что мальчики предпочитают музеи естествознания, где можно все не только посмотреть, но и потрогать. Их любимыми стали музей Франклина в Филадельфии и музей Космонавтики в Вашингтоне. Девочки-подростки предпочитают живопись: Арт-музей в Филадельфии, Метрополитен в Нью-Йорке, богатые частные коллекции картин в Вашингтоне.

Я наблюдала как готовят к походу на выставку картин импрессионистов в Арт-музей Филадельфии мальчиков, безразличных к художественному наследию. За несколько дней до события, мама достала альбомы и, собрав вокруг себя сыновей, стала рассказывать о художниках. Не стану вас убеждать, что это было принято ими с радостью: мальчики отвлекались, старались убедить, что их ждут неотложные дела. И в последующие дни мама с большим терпением продолжала просвещать своих сыновей. И вот настал тот час, когда, придя на выставку, мальчики с интересом стали рассматривать уже понятные им работы художников.

Часто нам не интересно то, чего мы не можем понять. Помогая детям узнать и принять что-то новое, мы делаем их жизнь более яркой и насыщенной. Думаю, нашим библиотекарям следовало бы перенять этот опыт и тоже готовить детей к экскурсиям.

До сих пор мы говорили только о деловом чтении. А что читают „для себя”, в том числе и в постели – до „сколько можно читать, завтра же в школу!?” Такой книгой стала трилогия Сьюзен Коллинз „Голодные игры”, купленная сразу же после просмотра фильма. В процессе чтения каждое утро ребята устраивали соревнование: сколько глав прочли, кто из героев больше понравился и почему. В соревновании участвовали и старшие члены семьи.

Большую роль играет и правильная рекомендация. Мой восторженный отзыв о повести Кристине Нёстлингер „Само собой и вообще” спровоцировал такой интерес у детей, что на летних каникулах мы устраивали громкие чтения и вместе весело хохотали над проделками героев и сопереживали их бедам.

Как я говорила, группа детей и подростков, за которыми велось наблюдение, относится к поколению иммигрантов которое уже родилось в Америке. Дети очень быстро принимают ту среду, в которой развиваются, поэтому читают, в основном, на английском языке. Родители же, стремясь сохранить связь детей с литературным и культурным наследием исторической родины, стараются сохранить родной язык в семье и познакомить детей с классическими произведениями на русском языке.

Так, были прочитаны написанные для детей произведения Александра Пушкина, Александра Куприна, Антона Чехова, Астрид Линдгрэн, Альфреда Шкляревского, Рафаэля Сабатини.

Сохранить этно-культурные традиции помогают библиотеки, в которых представлены книги на русском языке, наряду с книгами на языках других народов населяющих США. Кроме того, активно используются электронные библиотеки, так как практически у каждого члена семьи есть Kindle или I-Pad.

В последнее время у нас часто слышны разговоры о том, что интернет и электроника вытеснят книгу. По опыту США, которые в плане технического обеспечения опережают Молдову на много лет, могу заверить, что этого не происходит. Люди, несмотря ни на что, предпочитают традиционные печатные издания, особенно для детей. Книжные магазины остаются востребованными. Так, например, в небольшом районе Филадельфии, где компактно проживают иммигранты из бывшего Союза, два специализированных магазина предлагают литературу на русском языке.

Библиотеки способствуют не только сохранению традиций своего народа, но и социализации иммигрантов в американском обществе.

Благодаря различным проектам и культурным программам, дети из русскоязычных семей, посещая библиотеку, получают первые уроки разговорной английской речи, а представители старшего поколения преодолевают психологический барьер в использовании чужого для них языка.

Сегодня проблема эмиграции для Молдовы – одна из самых болезненных проблем: трудовая эмиграция в Италию, Португалию, Россию, выезд на постоянное место жительства в Канаду, США, Россию. Люди ищут лучшей жизни, при этом зачастую теряя свою национальную и культурную идентичность, растворяясь в другом народе. В семьях, которые я наблюдала, традиция чтения передавалась из поколения в поколение. Они приехали в США читающими и сумели передать любовь к чтению, а через него и любовь к культуре своего народа, детям и внукам.

Что передадут своим детям те, кому родители не прочитали ни одной книги?

Olga CUZNEȚOVA,
Biblioteca Liceului „Nicolai Gogol”
Chișinău

SUMAR

EVENIMENTE

Claudia Balaban

CARTEA ȘI LECTURA – CĂLĂUZĂ SPIRITUALĂ
(Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret,
Chișinău, 18-21 aprilie 2013) 5

Maria Harea

CAMPANIA NAȚIONALĂ „COPIII MOLDOVEI
CITESC O CARTE – 2013” 14

Eugenia Bejan

AVENTURA CUNOAȘTERII CU JULES VERNE
(Concursul literar „La izvoarele înțelepciunii”, ediția a XXIII-a) 16

TEORIE ȘI PRACTICĂ

Vera Osoianu

MARCA BIBLIOTECII: BALANȚA DINTRE CARTE
ȘI INFORMAȚIA ELECTRONICĂ 19

Stela Cemortan

CARTEA PENTRU COPII ȘI FORMAREA VIITORULUI
CETĂȚEAN 27

Zinaida Ursu, Lolita Caneev

CUNOAȘTERE ȘI AUTOCUNOAȘTERE PRIN DIALOG
(Ciclul de ringuri intelectuale și dezbateri „Adolescentul
în lumea cunoașterii”) 34

Victoria Cebanu

FLOAREA SĂNĂTĂȚII – UN PROIECT TEMATIC AL
ABC-ULUI SĂNĂTĂȚII PRIN PRISMA LECTURII 39

Rodica Postica

BIBLIOTECARUL ȘCOLAR, MENTOR DE PROIECTE 44

Axenia Golovatenco

LECTURA – O PASIUNE CARE SE CULTIVĂ 48

Galina Postoroncă

BIBLIOTECILE DE FAMILIE –
IZVOR DE CREȘTERE INTELECTUALĂ 51

Ecaterina Tulgara

LECTURI DE VACANȚĂ ÎN TABERE 54

STUDII. CERCETĂRI

Maria Harea

PREFERINȚELE DE LECTURĂ ALE COPIILOR PRIN PRISMA
UNUI STUDIU SOCIOLOGIC 57

<i>Tamara Țurcanu</i>	LECTURA COPIILOR ÎN DOMENIUL ȘTIINȚEI ȘI TEHNICII	64
-----------------------	--	----

2013 – ANUL SPIRIDON VANGHELI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

<i>Mariana Ursu</i>	UN AN TRĂIT SUB STEAUA NOROCOASĂ A COPILĂRIEI	72
<i>Cristina Catana</i>	„CĂUTÂNDU-L PE GUGUȚĂ” – POVESTEA UNUI FILM	76

PORTOFOLIUL BIBLIOTECARULUI

<i>Zinaida Ursu</i>	CONFERINȚA DE PRESĂ – O NOUĂ FORMĂ DE ACTIVITATE ÎN FOAIA DE PARCURS A BNC „ION CREANGĂ”	79
---------------------	--	----

INFORMAȚII DE PESTE HOTARE

<i>Olga Cuznețova</i>	ЧТЕНИЕ В СЕМЬЯХ ИММИГРАНТОВ В США (Lectura în familiile de imigranți în SUA)	82
-----------------------	---	----

SUMMARY

EVENT

<i>Claudia Balaban</i>	BOOK AND READING – SPIRITUAL GUIDES (International Children and Youth Book Fair, Chișinău, April 18–21, 2013)	5
<i>Maria Harea</i>	NATIONAL CAMPAIN „CHILDREN OF MOLDOVA READ ONE BOOK – 2013”	14
<i>Eugenia Bejan</i>	KNOWLEDGE ADVENTURE WITH JULES VERNE („At the Beginning of Wisdom” Literary Contest, 23 rd issue)	16

THEORY AND PRACTICE

<i>Vera Osoianu</i>	LIBRARY BRAND: BALANCE BETWEEN BOOK AND DIGITAL INFORMATION	19
<i>Stela Cemortan</i>	CHILDREN’S BOOK AND THE SHAPPING OF FUTURE CITIZENS	27

<i>Zinaida Ursu, Lolita Caneev</i>	KNOWLEDGE AND SELF-KNOWLEDGE THROUGH DIALOG (The series of intellectual rings and debates „The adolescent in the knowledge society”)	34
<i>Victoria Cebanu</i>	<i>FLOWER OF HALENESS</i> – A PROJECT FOR PROVIDING HEALTH LITERACY THROUGH READING	39
<i>Rodica Postica</i>	SCHOOL LIBRARIAN – PROJECTS MENTOR	44
<i>Axenia Golovatenco</i>	READING – CULTIVATED PASSION	48
<i>Galina Postoroncă</i>	FAMILY LIBRARIES – SOURCE FOR INTELLECTUAL DEVELOPMENT	51
<i>Ecaterina Tulgara</i>	SUMMER READING PROGRAMS IN THE CAMPS	54

STUDIES. RESEARCHES

<i>Maria Harea</i>	READING PREFERENCES OF CHILDREN THROUGH THE SOCIOLOGICAL STUDY	57
<i>Tamara Țurcanu</i>	CHILDREN’S READING IN SCIENCES AND TECHNICS	64

2013 – THE SPIRIDON VANGHELI YEAR IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

<i>Mariana Ursu</i>	ONE YEAR SPENT UNDER THE LUCKY STAR OF THE CHILDHOOD	72
<i>Cristina Catana</i>	„LOOKING FOR GUGUȚĂ” – THE STORY OF ONE FILM	76

LIBRARIAN’S PORTOFOLIO

<i>Zinaida Ursu</i>	PRESS CONFERENCE – A NEW FORM OF ACTIVITY IN „ION CREANGĂ” NATIONAL CHILDREN’S LIBRARY	79
---------------------	---	----

INFORMAȚION FROM ABROAD

<i>Olga Cuznețova</i>	READING IN THE FAMILIES OF IMMIGRANTS IN USA	82
-----------------------	--	----